

 NIEUWS VAN HET GEWEST

Clerfayt: "De gemeenten hebben duizenden praktische problemen opgelost".

 IN ONZE GEMEENTEN

Eén enkel politiereglement voor de 19 gemeenten

 NIEUWS VAN HET GEWEST

2,4 miljoen voor lokale klimaatactie

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

Het virus infecteert ook de gemeentefinanciën

CORONAVIRUS

Nr. 119

AFGIFTEKANTOOR : BRUSSEL X
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
JULI-AUGUSTUS 2020
ERKENNINGSNUMMER P 921662

In dit rapport wordt teruggeblikt op de markante feiten van het jaar 2019:

- nieuwe opdracht van controle van de waterprijs;
- nieuwe beslissingsbevoegdheid;
- toename van de installatie van fotovoltaïsche panelen;
- vermindering van het aantal aanbiedingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- energieflexibiliteit;
- toepassing van de tariefmethodologie 2020-2024; ...
- ... en nog veel meer.

ONTDEK HET
JAARVERSLAG
2019
ONLINE

<https://annual-report-2019.brugel.brussels/>

GEEF UW MENING OVER DE NIEUWSBRIEF

De Nieuwsbrief bestaat nu al meer dan 25 jaar. We hebben hem verschillende keren vernieuwd en verbeterd. Vier jaar geleden hebben we het tijdschrift een volledige make-over gegeven om het beter te laten aansluiten bij de huisstijl van Brulocalis.

Omdat stilstaan achteruitgaan is en omdat we willen voldoen aan de verwachtingen van onze lezers, houden we een kleine enquête over dit magazine.

Wij willen graag uw mening kennen over zijn huidige inhoud, structuur, vormgeving en verspreiding. Wat moeten we volgens u veranderen?

Dankzij uw antwoorden kunnen we nog performanter zijn en beter inspelen op uw wensen.

Mogen we u vragen om **voor 24 juli** aan deze enquête deel te nemen en de vragenlijst in te vullen?

U vindt hem hier.

www.brulocalis.brussels/enquêteTUBnl

Alvast bedankt voor uw waardevolle medewerking,

De redactie

Ik ben zeer verheugd deze nieuwe Nieuwsbrief te lezen. Dank aan al wie eraan heeft meegewerkt. Heel wat bladzijden handelen nog altijd over de gezondheids crisis, die ons nu al sinds maart in haar greep houdt. Maar ik zie dat er ook al een ruimer aanbod is. We moeten voorzichtig blijven, maar ik hoop oprecht dat stilaan de tijd gekomen is om afstand te nemen en alles in perspectief te plaatsen.

De crisis van de voorbije maanden had een respons nodig dicht bij de mensen. De lokale en regionale instanties hebben blijk gegeven van collectieve intelligentie, van complementariteit, van veerkracht en van creativiteit. De lokale verkozenen waren het bevoorrecht aanspreekpunt van iedere Brusselaar. Er werden nieuwe tools gemaakt, bevoegdheden werden versterkt, krachten hebben zich verenigd voor het welzijn van de bevolking en van mensen uit verschillende sectoren in moeilijkheden. Die bagage en deze lessen zijn zeer waardevol. Ze zullen ons in staat stellen de stedelijke realiteit en uitdagingen beter te begrijpen. Daar ben ik van overtuigd. Eén van die uitdagingen, en niet van de minste, zijn de gevolgen van de klimaatopwarming. In dit nummer leest u meer over de projectoproep van Leefmilieu Brussel voor Brusselse gemeenten en OCMW's. Het doel van die oproep is hen te helpen bij het ontwikkelen, aannemen of actualiseren van een actieprogramma dat oplossingen aanreikt voor de vele problemen die veroorzaakt worden door de vervuiling en het klimaat dat uit evenwicht is geraakt. We moeten maatregelen treffen voor een betere luchtkwaliteit terwijl men andere energie-, mobiliteits- en huisvestingssystemen en manieren van samenleven bedenkt. Ook hier dringt de tijd. Een noodzaak.

De ene uitdaging kan een voorbeeld zijn voor de andere. Het coronavirus heeft ons geen keuze gegeven. We hebben ons anders moeten verplaatsen, werken, voeden en ontspannen. De wijkhandelaars, de bureaus, het stukje groen waar we te voet naartoe gingen, hebben ons ruw alledaags leven verzacht. Ons leven veranderde van de ene dag op de andere, een plotse stilstand waarvan vele economische sectoren en de meest kwetsbaren onder ons nog lang de gevolgen zullen voelen.

De gevolgen van de klimaatopwarming dringen ons ook een nieuw normaal op. Ze hebben invloed op ieder van ons, ze maken de ongelijkheden groter en hebben weerslag op alles wat we doen.

Op 29 april publiceerde het Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA) een onderzoek, waarover de Franse krant Le Monde berichtte. Uit dat onderzoek blijkt dat er zich in Europa tussen 1 en 26 april ongeveer 40 % minder stikstofdioxide en 10 % minder fijn stof in de lucht bevond dan de voorbije jaren. Volgens het Europees milieuoorganschap sterven er in Europa jaarlijks meer dan 400.000 mensen voortijdig aan de gevolgen van deze twee factoren.

Dat er minder stikstofdioxide en minder fijn stof in de lucht hing, is een onverwacht positief gevolg van maatregelen tegen de verspreiding van een virus. Bepaalde mogelijkheden werden versneld en projecten concreet gemaakt om de stadsinwoners de mogelijkheid te geven én een luchtje te scheppen én zich tegelijkertijd aan de voorgestane afstandsregels te houden. Het coronavirus heeft ons dus nieuwe wegen getoond om in te slaan. In heel wat steden en gemeenten is er ruimte vrijgekomen voor voetgangers en fietsers en werden er projectoproepen gelanceerd om initiatieven voor het her-toeëigenen van de openbare ruimte te ondersteunen. Bij ons en rondom ons is het ritme gegeven. We hebben vandaag overal gezien dat veranderingen snel concreet kunnen worden en in hun kielzog tastbare resultaten kunnen opleveren.

Ik wens u veel leesplezier en een rustgevende vakantie.

Lees ons artikel over het Klimaat Actie Programma op blz 42 van dit nummer

Zie ook www.brulocalis.brussels > subsidies > Klimaat Actie Programma 2020 : projectoproep 2020

Stéphane ROBERTI,
Voorzitter Brulocalis

DIRECTIE:

Corinne François

COÖRDINATIE:

Philippe Delvaux

REDACTIE:

Léa Champagne, Bertrand de Buisseret,
Philippe Delvaux, Arnaud Dessoy,
Rabbeha Hadri, Sacha Lefèvre, Philippe
Mertens, Virginie Randaxhe, Jean-Marc
Rombeaux, Valentine Snoeck

VERTALING:

Patrice Van Laethem

SECRETARIAAT:

Joao André

ABONNEMENTEN:

02 238 51 49

welcome@brulocalis.brussels

RECLAME:

Target Advertising

02 880 59 14 of 081 55 40 78

www.targetadvertising.be

FOTO COVER:

© Shutterstock

Nieuwsbrief wordt gedrukt op 100%
gerecycleerd papier.

Cette revue existe aussi en français. Si
vous souhaitez recevoir le Trait d'Union,
contactez notre secrétariat:

welcome@brulocalis.brussels

Sinds 2002 is Nieuwsbrief-Brussel

integraal beschikbaar op

www.brulocalis.brussels

BRULOCALIS IS IN HOMEWORKING

Gezien de uitzonderlijke situatie, werken
onze medewerkers van thuis, maar
blijven zij voor U paraat.

**Uw bericht zal dus zo snel mogelijk
worden beantwoord.**

BRULOCALIS, Vereniging Stad en
Gemeenten van Brussel

Aarlenstraat 53 bus 4 - 1040 Brussel

Tel 02 238 51 40 - Fax 02 280 60 90

welcome@brulocalis.brussels

www.brulocalis.brussels

INHOUD

ACTUALITEIT

GEMEENTEFINANCIËN, BAREMA'S EN DIGITALISERING: EEN BLIK OP DE
PROJECTEN VAN HET GEWEST VOOR DE GEMEENTEN 05 en 55

GEMEENTEFINANCIËN

ONDER DE LOEP

INLEIDING 08

ONDER DE LOEP

DE BRUSSELSE LOKALE BESTUREN 10

ONDER DE LOEP

DE BRUSSELSE GEMEENTEN 14

ONDER DE LOEP

IMPACT VAN DE COVID-19-CRISIS OP DE BEGROTINGEN
VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN 24

ONDER DE LOEP

DE BRUSSELSE OCMW'S 26

N ONZE GEMEENTEN

COVID-19: GEMEENTELIJKE INTERNATIONALE
SAMENWERKING MOBILISEERT ZICH 32

ACTUALITEIT

HANDVEST VOEDSELHULP 34

ACTUALITEIT

DE INTEGRATIE VAN MIGRANTEN IN DE EUROPESE STEDEN 36

NIEUWS VAN HET GEWEST

2,4 MILJOEN VOOR LOKALE KLIMAATACTIE 42

ACTUALITEIT

GENDERGELIJKHEID IN DE PUBLIEKE RUIMTE:
EEN GIDS VOOR LOKALE OVERHEDEN 44

N ONZE GEMEENTEN

HARMONISERING VAN HET ALGEMEEN POLITIEREGLEMENT:
EEN AKKOORD VINDEN KOST TIJD 48

ACTUALITEIT

HERINNERING AAN DE REGELS VAN DE TERRITORIALE
BEVOEGDHEDEN VAN EEN DAKLOZE 53

ONDER DE LOEP

MEDEHUUR EN STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING IN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST 54

ONDER DE LOEP

DE BRUSSELSE GEMEENTEN EN HET ENGELS 56

EUROPA IN HOOFDLETTERS

OPKOMEN VOOR DE LOKALE BESTUREN IN HET POST-CORONATIJDPERK 62

Gepubliceerd met de steun van

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

> Philippe Delvaux, communicatieverantwoordelijke

GEMEENTEFINANCIËN, BAREMA'S EN DIGITALISERING: EEN BLIK OP DE PROJECTEN VAN HET GEWEST VOOR DE GEMEENTEN

Minister Clerfayt sprak tijdens de AV van Brulocalis de gemeenten toe

Op 17 juni jl. hield Brulocalis haar (virtuele) Algemene vergadering. Zowel voor Brulocalis zelf als voor de meerderheid van de instanties die met de huidige omstandigheden te maken hebben, was de virtuele setting totaal nieuw. Op onze site www.brulocalis.brussels > onze vereniging (in de kader rechts) vindt u alle documenten van deze AV (begroting, rekeningen, ...) terug. De AV is voor Brulocalis ook de gelegenheid om iemand uit te nodigen en hem/haar te vragen de Brusselse gemeenten over een bepaald thema toe te spreken. Dit jaar hebben we Bernard Clerfayt, Brussels minister van Plaatselijke Besturen, uitgenodigd en we hebben hem gevraagd het te hebben over de gevolgen van de crisis voor de gemeentefinanciën (we verwijzen hierbij naar de Belfiusstudie verderop in dit nummer), de opwaardering van de barema's van de gemeenten en de digitalisering van de lokale besturen. Door de crisis is die digitalisering in een stroomversnelling geraakt. We wijzen erop dat sommige woorden van de minister betrekking hebben op besluiten die de regering op het moment dat we dit schrijven nog moest nemen.

Bernard Clerfayt: "Ik ben erg onder de indruk van hoe de gemeenten op de coronacrisis hebben gereageerd. Ze hebben duizenden praktische problemen opgelost. We moeten lovend zijn over de manier waarop de lokale besturen de problemen hebben aangepakt. Ze hebben bv. dringende actie ondernomen of financiële middelen uitgetrokken. Hun respons op het terrein was verscheiden en reactief. Iedere gemeente heeft volgens haar eigen specificiteit kunnen handelen. Een gevolg van de gemeentelijke autonomie, zeker, maar ook omdat die autonomie de gemeente de mogelijkheid geeft om een respons te vinden op haar eigen specifieke noden en situatie op het terrein"¹.

Covid-19 heeft ontegensprekelijk een impact op de gemeentefinanciën. Welke steun mogen de gemeenten verwachten van het Gewest?

Bernard Clerfayt: "Ik weet maar al te goed welke impact de crisis zal hebben op de gemeenteontvangsten. Gemeenten hebben door de crisis extra uitgaven en minder inkomsten. Ik heb me ertoe verbonden om de vragen tot **begrotingswijziging snel te behandelen**. De crisis zal vanaf volgend jaar

ongetwijfeld een invloed hebben op de ontvangsten en uitgaven van de gemeenten. Men verwacht een stijging van de armoede en dus van de uitgaven van met name de OCMW's.

Ik maak momenteel (nvdr: op 17 juni) een ronde langs de gemeenten. Het is evenwel nog te vroeg om alles wat daar wordt gedaan op te lijsten, al was het maar omdat sommige gemeenten nog volop bezig zijn hun acties uit te werken -of ze hebben intengendeel hun acties geschrapt of opgeschort. Niemand kan er dus al een globaal beeld van hebben. Nu de balans opmaken, is te vroeg. Laten we het einde van het jaar afwachten, tot we alle aanvragen tot begrotingswijziging hebben. Dan pas kunnen we de **impact** op het geheel van alle gemeenten en op elke gemeente afzonderlijk beter **inschatten**. Want sommige gemeenten zullen meer getroffen zijn dan andere.

Uit het laatste rapport van Brussel Plaatselijke Besturen blijkt, op basis van de jaarrekeningen 2018 van de gemeenten, dat de begrotingssituatie van de overgrote meerderheid van de gemeenten vrij goed is.

> Zie ook

[Analyse van de Brusselse financiën op http://plaatselijke-besturen.brussels](http://plaatselijke-besturen.brussels) - Thema - Financiën – Financiële toestand

In dit nummer de studie over de gemeentefinanciën

De gemeenten hebben 200 miljoen reserve. Het is voor mij dan ook moeilijk om de Brusselse regering, die onder de schulden kreunt, te overtuigen om geld aan de gemeenten te geven.

Aan de andere kant mogen de gemeenten zowel dit als volgend jaar **een tekort op de begroting** hebben en dus putten uit hun reserves. Dat is een versoepeling van de voogdijregels. Voor 2020-2021 moeten gemeenten geen evenwichtige betalingsbalans kunnen voorleggen, mits ze gecumuleerd in evenwicht zijn.

De regering heeft ook andere maatregelen getroffen. Op 7 mei besliste de regering **30 miljoen euro vrij te maken voor de OCMW's**. Hiermee konden ze de crisis het hoofd bieden. Drie vijfde wordt op basis van de verdeelsleutel in de Algemene dotatie aan de gemeenten en de OCMW's (ADG) onmiddellijk overgemaakt aan het Bijzonder fonds voor

"Ik ben erg onder de indruk van hoe de gemeenten op de coronacrisis hebben gereageerd. Ze hebben duizenden praktische problemen opgelost".

¹ Met deze woorden treedt de minister Angelika Poth Mögele bij. U kan het artikel "Opkomen voor de lokale besturen in het post-coronatijdperk" wat verderop in dit nummer lezen.

maatschappelijk welzijn (BFMW)² voor de OCMW's. De overige twee vijfde wordt als dotatie of als provisie voor de OCMW's gestort. Dat gebeurt op basis van dezelfde verdeelsleutel. De OCMW's moeten aantonen dat ze de middelen gedurende de tweede helft van het jaar gebruikt hebben voor de crisis.

Brulocalis in actie

Begin juni heeft de Brusselse minister van Welzijn, Alain Maron, na **overleg met de Federatie van OCMW's**, de voorwaarden van de toewijzing van de dertig miljoen euro die een maand eerder aan de 19 OCMW's in de hoofdstad was beloofd, vastgesteld. De Brusselse regering heeft deze als college van de Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie bekrachtigd (GGC).

De regering werkt aan een herstelplan. Een van mijn voorstellen is extra middelen te voorzien voor het Brussels gewestelijk herfinancieringsfonds van de gemeentelijke thesaurieën (BGHGT). Hoe de middelen verdeeld worden, hangt af van de situatie in elke gemeente afzonderlijk. We zouden van de veronderstelling kunnen uitgaan dat de crisis vooral voelbaar zal zijn in de meest kwetsbare gemeenten. Hypothese die evenwel nog moet gecheckt worden. De vrijgemaakte middelen worden dan via het BGHGT verdeeld aan de gemeenten die ze het meest nodig hebben. De regering moet dit evenwel nog beslissen.

De regering moet binnenkort beslissen om de gemeenten op te roepen om de middelen van het BGHGT (missie 5)³ te gebruiken die in het kader van de projectoproepen "bevolkingsgroei"⁴ en/of "sportuitrusting" voorzien zijn (ten bedrage van 60 miljoen euro, te verdelen volgens diezelfde ADG-verdeelsleutel). In 2020-2021 worden gemeenten opgeroepen om deze subsidies, die tot 100 % van de gemeentelijke investeringen kunnen dekken, te gebruiken. Daarmee ondersteunen we rechtstreeks de gemaakte investeringen. Die steun zal dus deel uitmaken van de relancestrategie.

> Meer info

[60 miljoen ter ondersteuning van de Brusselse gemeenten \[1.7.2020\]](#), te lezen op <https://clerfayt.brussels>

[Onze subsidiedatabank is gewijzigd en verwijst u door naar de projectoproepen. Projecten moeten uiterlijk 30 september worden ingediend.](#)

[Zie \[www.brulocalis.brussels\]\(http://www.brulocalis.brussels\) > een subsidie zoeken > Brussels Gewestelijk > Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën \(BGHGT\)](#)

We hebben eind april ook beslist om **de ADG al uit te betalen**, wat normaal gezien pas in de zomer gebeurt. Dit moet de gemeenten wat zuurstof geven".

Hoever staat het met de algemene loonsverhoging van het gemeentepersoneel? Al sinds de vorige legislatuur vragen lokale ambtenaren via hun vakorganisaties een opwaardering van hun loon.

Bernard Clerfayt: "Eind 2017 al heeft de regering een besluit aangenomen die de functionele loopbaan met drie jaar versnelt.

Op vraag van de vakbonden heeft Brussel Plaatselijke Besturen een studie uitgevoerd. De studie moest de verschillen tussen de

2 Het gaat hier om een algemeen bedrag dat vrij besteed mag worden.

3 Ter herinnering: het gaat hier om financieringssteun voor gemeentelijke investeringen

4 De Ministerraad heeft dit op 25 juni goedgekeurd. Zie [punt 20 van de synthese](#) op <https://publi.irisnet.be> > Regering Brussels Hoofdstedelijk Gewest > Ministerraad > Samenvattingen > 25 juni

loonschalen in Vlaanderen, Brussel en Wallonië enerzijds en die tussen de schalen van het Gewest en van de lokale besturen anderzijds onderzoeken. Op basis van dit onderzoek hebben de vakbonden hun eisen geformuleerd.

We mogen niet vergeten dat de gemeente als werkgever vrij is haar personeel loonsverhoging te geven. Ook al ben ik me bewust van de toestand van de gemeentefinanciën en van het feit dat de ene gemeente de andere kan aansteken. Ik verkiez daarom een gestandaardiseerd systeem.

Ik heb in november vorig jaar een gesprek gehad met de vakbonden over de opwaardering van de barema's en heb het onderwerp vervolgens aan de regering voorgelegd.

Op 19 december 2019 heeft de regering aan de ene kant beslist om de loonschalen van de gemeenten aan te passen op basis van de Vlaamse en de Waalse barema's. De regering wil hier wel per graad en per barema gaan verfijnen. Aan de andere kant besliste de regering om onder voorbehoud een sectoraal akkoord te sluiten met de vakbonden om die opwaardering in de tijd te spreiden. Men spreekt al gauw over 60 miljoen euro (voor een aanpassing volgens de Vlaamse barema's) en 95 miljoen euro (voor een afstemming op de Waalse barema's), of nog over 338 miljoen euro indien men de lokale barema's wilden afstemmen op die van het Gewest. Dat zijn grote bedragen. De regering heeft daarom beslist om enkel te vergelijken met de Vlaamse en Waalse barema's. Voor 2020 kunnen we ongeveer 15 miljoen euro uittrekken om vanaf dan, voor de volgende jaren een geleidelijke groei te voorzien.

In februari hebben we de gemeenten gezien. We hebben hen die verfijning (per graad en per niveau) voorgelegd. Uit die oefening blijken de verschillen ten opzichte van Vlaanderen en Wallonië niet zo groot te zijn als de verschillen waarvan aanvankelijk sprake in de BPB-studie.

Ik wilde dan de vakbonden zien maar de crisis stak daar een stokje voor. Nu de piek achter ons ligt, moet zo'n onderhoud snel kunnen plaatsvinden. Daarna kan ik een discussienota aan de regering voorleggen om te kijken wat hier onze marge is.

De bedoeling is om te vertrekken van een gemiddelde van de Waalse en Vlaamse barema's en op basis daarvan de Brusselse over een periode van vijf jaar te laten evolueren, maar rekening te houden met de verschillende kloven tussen de barema's van de niveaus A tot E. Sinds het begin van het jaar 2000 werden immers al maatregelen genomen om de laagste salarisschalen (C, D en E) te opwaarderen. De kloof met het Vlaams en Waals gemiddelde is dus groter voor de A- en vooral voor de B-niveaus.

Ik wil dus een inhaalbeweging. Maar het is wel de regering die beslist. En de inhaalbeweging zal dus significanter zijn voor de A- en de B-niveaus dan voor de niveaus C, D, E aangezien zij in het verleden al zo'n inhaalbeweging hebben gekend.

We moeten nog bekijken welk deel van deze opwaarderingen ten laste zal zijn van de gemeenten en welk van het Gewest. Bij de drie voorgaande opwaarderingen van de salarisschalen nam het Gewest tussen de helft en twee derde van de inspanning op zich. De regering zal beslissen op basis van de budgettaire mogelijkheden.

Zodra we met de vakbonden een werkkader hebben afgesproken, leg ik een opwaardering van de barema's van de wettelijke graden voor. Misschien koppel ik die los van die van de gemeentemandarissen.

Want deze laatste opwaardering zal eerder gelinkt worden aan de integrale decumul, de professionalisering, het statuut, de vermindering van het aantal schepenen ... Dat zijn meer politieke kwesties, en ze verdienen daarom een specifiek debat. Door de wettelijke graden uit deze discussie te halen, kunnen we verdergaan met de opwaardering van hun barema's".

Vervolg blz 55 >

DE FINANCIËN VAN DE LOKALE BESTUREN IN HET BRUSSELS GEWEST

STATISTISCH OVERZICHT OP BASIS VAN DE BEGROTINGEN VAN 2019 EN 2020.

Op 25 juni heeft Belfius zijn jaarlijkse studie over de gemeentefinanciën voorgesteld. De Nieuwsbrief geeft aan die publicatie altijd wat ruchtbaarheid, maar dit jaar wilden we er nog meer dan anders aandacht aan geven.

Verwacht wordt dat de crisis gevolgen zal hebben voor de gemeentefinanciën en Belfius werkt in de studie al enkele hypothesen uit. In goede samenwerking hebben we daarom beslist om de studie integraal in deze Nieuwsbrief over te nemen. Zo kan iedereen zich ten volle rekenschap geven van wat we op dat vlak mogen verwachten.

U kan de studie ook inkijken op <https://research.belfius.be/nl/lokale-financien/>

INLEIDING

Het mondmasker is zowat het symbool van de nauwe band tussen lokale besturen en hun burgers. Als eerste aanspreekpunt staan lokale besturen klaar om hun inwoners tegen Covid-19 te beschermen. Burgemeesters en schepenen krijgen er de aandacht mee die ze terecht verdienen. Want soms wordt nog te weinig stilgestaan bij welke verantwoordelijkheden steden en gemeenten op zich nemen bij zulke uitzonderlijke gebeurtenissen.

Lokale besturen sprongen in de bres voor hun oudere bevolking door boodschappendiensten te organiseren. Zieken werden opgevangen. Het verzorgend personeel kreeg een bed. Kansarme gezinnen bleven niet in de kou staan. Lokale handelaars werden ondersteund met aankoopbonnen in een lokale munt.

Lokale besturen hebben vele hefboomen in handen om hun burgers en bedrijven door deze moeilijke periode te loodsen. Dit zal ook nodig zijn. Want we weten ondertussen dat Covid-19 het dagelijkse leven en onze economie langer zal treffen dan eerst gedacht. Deze ongeziene crisis is voor sommige ondernemers ongemeen hard. Cafés en restaurants zorgen voor een sfeervol leven in een gemeente, maar vele horeca-uitbaters vrezen dat ze deze crisis niet overleven. Gemeenten bekijken hoe ze het leed kunnen verzachten met bijvoorbeeld een ruimer terrasbeleid of lichtere taksen.

Covid-19 zal helaas ook voor een toename van het aantal werklozen zorgen. De crisis zal nog meer gezinnen in een penibele financiële situatie duwen. Ook dreigt er vereenzaming bij heel wat mensen. Ondanks dat de OCMW's het de voorbije jaren al drukker hadden, zullen ze nu nog meer aanvragen voor steun te verwerken krijgen.

De financiële impact van Covid-19 op de lokale besturen in 2020 zal niet min zijn. De uitgaven van de lokale maatregelen nemen onverwachte proporties aan. Gestegen kosten houden mogelijk nog een tijdje aan. Aan de andere kant staan vooral de fiscale inkomsten zwaar onder druk door de economische weerslag van deze pandemie.

Met deze Belfius-analyse over de initiële begrotingen van 2020, de meest recente cijfers en beleidsoriëntaties, krijgt u een algemeen inzicht in de financiële realiteit van Covid-19. In welke uitgaven of ontvangsten zullen lokale besturen de impact van deze onuitgegeven crisis voelen? U krijgt in onze beschrijving een algemeen inzicht in de financiële realiteit van Covid-19 voor de Brusselse gemeenten en OCMW's.

Intussen is het onvermijdelijk dat de doelstellingen voor de bestuursperiode 2019-2024 bijgestuurd moeten worden in de meerjarenplannen en dat de begrotingen van de Brusselse lokale besturen in mindere of meerdere mate hertekend moeten

worden. De eerste begrotingswijzigingen zijn momenteel dan ook in voorbereiding.

Niet alleen Covid-19 weegt op de lopende begroting, maar deze crisis zal eveneens sporen nalaten in de begrotingen van de volgende jaren (voornamelijk 2021 en 2022). Belfius Research ontwikkelde daarom een nieuw model om de impact van deze gezondheids crisis op onder meer de fiscale ontvangsten voor gemeenten in te schatten (zie kaderartikel blz. 20 voor meer details).

De ambities zijn groot, met tal van investeringsengagementen. Vallen deze plannen in het water, eenmaal de factuur van Covid-19 gepresenteerd wordt? Dat zou bijzonder jammer zijn, want keer op keer blijkt hoe zeer overheidsinvesteringen heilzaam zijn voor een economie in moeilijkheden.

Ook de **pensioenboemerang** die we bij onze vorige studie Lokale Financiën onder de aandacht brachten, komt in deze legislatuur nog in alle hevigheid op de meerderheid van de besturen af. Bovendien hebben lokale besturen al jarenlang te kampen met steeds trager groeiende inkomsten, een evolutie die nu zelfs nog verder versterkt.

We hopen u met deze uitzonderlijke Belfius-analyse een al-gemeen inzicht te geven in de financiële cijfers van 2020 en in de financiële realiteit van Covid-19.

STATISTISCHE BRONNEN & METHODOLOGISCHE BESCHOUWINGEN

Op basis van de initiële begrotingen 2020 geeft deze studie een statistisch overzicht van de voornaamste categorieën van ontvangsten en uitgaven van de Brusselse lokale besturen, nl. de gemeenten en hun OCMW's.

Merk op dat de perimeter van de lokale sector (S1313) nog ruimer is volgens het ESR¹, aangezien ook de politiezones, heel wat gemeentebedrijven en gemeentelijke vzw's worden meegeteld, alsook een zeker aantal intercommunales (die voornamelijk actief zijn in het afvalbeheer en de economische expansie).

De representativiteitsgraad (ten opzichte van de bevolking) bedraagt 100 % voor de gemeenten en 80 % voor de OCMW's. De ontbrekende gegevens werden geëxtrapoleerd op basis van de bevolkingscijfers en completere gegevens van de jaren daarvoor.

Voor de gemeenten brachten we (bij de ontvangsten en de uitgaven) de wedden van het door de Gewesten gesubsidieerd onderwijzend personeel in mindering.

De statistieken met het aantal werknemers in de lokale besturen zijn afkomstig van de Rijksdienst

1. Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen, dat dient als referentiekader voor de statistieken van het Europees Stabiliteitspact.

voor de Sociale Zekerheid (RSZ), die over de begunstigen van een leefloon zijn afkomstig uit de “Barometer voor Maatschappelijke Integratie” van de POD Maatschappelijke Integratie.

De analyse van de begrotingen gebeurt eveneens op basis van de “sociaaleconomische typologie”² van de Brusselse gemeenten, die de volgende categorieën of clusters omvat:

Voor een meer gedetailleerdere statistische bijlage kan u terecht op research.belgius.be/nl/.

IMPACT VAN DE COVID-19-CRISIS OP DE CIJFERS

Alle cijfers in deze publicatie komen uit de **initiële begrotingen 2020**, die dus vóór de crisis werden goedgekeurd. We lichten telkens

toe welke categorieën van ontvangsten en uitgaven de impact ondervinden. Bovendien bieden we in een apart kaderstuk de resultaten van onze macrobegrotingssimulatie voor 2020 en de komende jaren (2020-2022).

	Clusters	Gemeenten
B1	Residentiële gemeenten van het zuidoosten	Sint-Lambrechts-Woluwe, Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde
B2	Residentiële gemeenten van het noordwesten	Ganshoren, Evere, Koekelberg, Jette, Sint-Agatha-Berchem
B3	Gemeenten “eerste gordel”	Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node
B4	Voormalige industriële gemeenten van de kanaalzone	Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Vorst, Schaarbeek
B5	Brussel-Stad	Brussel-Stad

2. research.belgius.be/nl/typologie-van-de-gemeenten/

HERVORMING VAN DE NIEUWE GEMEENTEWET

De ordonnantie tot wijziging van de Nieuwe gemeentewet is op 3 juli jl. in het Brussels parlement aangenomen. Het is de eerste stap in een grondige herziening van de Nieuwe Gemeentewet die moet leiden tot een gecodificeerde tekst die het Brusselse gemeenterecht moet worden.

Deze eerste fase omvat het opsmukken, het aanpassen en het afstemmen op de institutionele hervormingen, de gewestelijke bevoegdheden en de evolutie als gevolg van de tijd.

De eerste fase bevat ook een reeks aanvullende bepalingen:

- Een nieuwe bevoegdheid voor de gemeenteraad op het vlak van vervallenverklaringen;

- Een geharmoniseerde lijst met veranderingen van gemeenteraadsleden en schepenen;
- Een delegatie enerzijds van de raad aan het college betreffende het personeel en anderzijds van het college aan de gemeentesecretaris;
- De invoering van de geheimhoudingsplicht voor gemeenteraadsleden;
- Veranderingen in de werking van de gemeentelijke organen:
 - Videconferentie is mogelijk voor de colleges met een maximum van 10 procent van de vergaderingen;

LAST MINUTE

- Een huishoudelijk reglement met minimale bepalingen wordt bij de installatie van de gemeenteraad goedgekeurd.
- Soepelere regels qua bekendmaking en handtekening. De elektronische handtekening wordt ingevoerd.

We komen zeker terug op deze voor de plaatselijke besturen fundamentele materie.

Brulocalis publiceert op zijn site [de gecoördineerde tekst van de Nieuwe gemeentewet](#). We houden u per mail op de hoogte wanneer de nieuwe tekst op onze site staat.

DE BRUSSELSE LOKALE BESTUREN

De 19 gemeenten en de OCMW's waren samen goed voor een totale begroting van 4,8 miljard euro⁽¹⁾ in 2020 of 3.900 euro per inwoner. De exploitatie-uitgaven komen uit op 3,8 miljard euro (of 80 %), terwijl de gewone uitgaven becijferd werden op bijna 950 miljoen euro.

Bij de lokale besturen nemen de gemeenten 69 % van de totale uitgaven voor hun rekening, tegenover 31 % voor de OCMW's. Aan investeringszijde is het overwicht van de gemeenten nog meer uitgesproken, aangezien zij alleen al verantwoordelijk zijn voor nagenoeg 85 % van de investeringsuitgaven van lokale besturen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

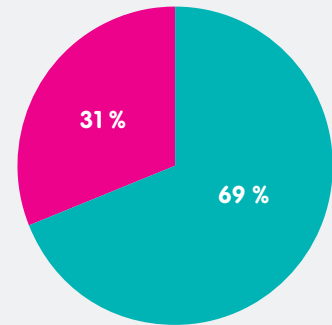
Impact Covid-19

De maatregelen van de lokale besturen in het kader van de gezondheids crisis zullen hoofdzakelijk de gewone uitgaven en -inkomsten beïnvloeden, en meer precies de belastingontvangsten, door het uitstellen of wegvallen van taksen om de lokale economie te ondersteunen. De impact op de gewone uitgaven is minder uitgesproken: er zijn enerzijds hogere kosten, maar anderzijds minder uitgaven.

De realisatie van investeringsprojecten (die gepland waren toe te nemen in 2020) zal wellicht ook enige vertraging oplopen en misschien worden sommige projecten wel geschrapt.

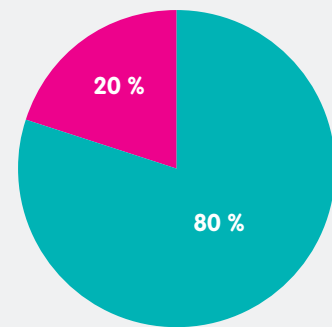
Na 2020 kunnen de gevolgen van de crisis nog voelbaar zijn, door een lagere belastbare basis (aanvullende belastingen, opcentiemen en lokale belastingen) en door een toename van de kosten voor sociale bijstand.

VERDELING VAN DE UITGAVEN PER TYPE BESTUUR – BEGROTINGEN 2020

■ Gemeenten
■ OCMW's

VERDELING VAN DE GEWONE EN DE BUITENGEWONE UITGAVEN – BEGROTINGEN 2020

■ Gewoon
■ Buitengewoon

GEWONE UITGAVEN

De totale gewone uitgaven nemen in 2020 met 3,8 % toe, vooral door een groei in de personeelsuitgaven (+5,5 %) en de werkings-uitgaven (+5,9 %), terwijl de schulduitgaven verder zijn gedaald (-1,1 %) door de historisch lage rente.

Volgens de begroting 2020 gaat 41 % van de gewone uitgaven naar personeelskosten en eveneens 41 % naar overdrachten, terwijl de financiële lasten (interest en kapitaalaflossingen)⁽¹⁾ slechts 7 % van de totale uitgaven voor hun rekening nemen.

Volgens de RSZ-statistieken kwam het personeelsbestand van de Brusselse gemeenten en OCMW's eind 2019 uit op 26.766 voltijdse

equivalenten (vte), een stijging met 346 vte's of 1,3 % ten opzichte van het jaar daarvoor.

De toename valt toe te schrijven aan het contractueel personeel dat met 490 vte's (+2,6 %) is aangegroeid, terwijl het aantal statutaire werknemers verder is gedaald met 145 vte's (-1,8 %). De verdere structurele afbouw van het aantal statutaire medewerkers in verhouding tot het aantal contractuele ambtenaren verscherpt verder de financiering van de pensioenen van het statutair personeel (zie kaderartikel).

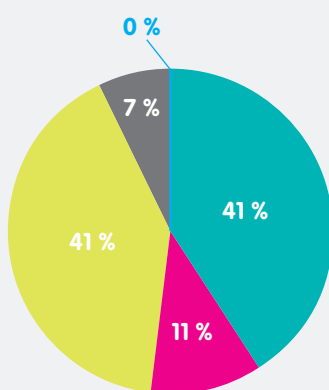
1. In het kader van dit hoofdstuk zijn kapitaalaflossingen van OCMW's (volgens de boekhouding van de OCMW's terug te vinden bij de investeringen) opnieuw opgenomen bij de gewone uitgaven, naar het voorbeeld van de gemeenteboekhouding.

2. In het kader van dit hoofdstuk zijn kapitaalaflossingen van OCMW's (volgens de boekhouding van de OCMW's terug te vinden bij de investeringen) opnieuw opgenomen bij de gewone uitgaven, naar het voorbeeld van de gemeenteboekhouding.

Uitsplitsing van de gewone uitgaven – Begrotingen 2020

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Personeel	1.575	1.293,0	5,5 %
Werking	400	328,7	5,9 %
Overdrachten	1.541	1.265,3	2,5 %
Schuld	259	212,9	- 1,1 %
Overboekingen	17	14,2	- 5,5 %
Totale gewone uitgaven	3.794	3.114,2	3,8 %
Gemeenten	2.483	2.038,5	3,7 %
OCMW's	1.310	1.075,7	3,9 %
Totaal	3.794	3.114,2	3,8 %

VERDELING VAN DE GEWONE UITGAVEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP – BEGROTINGEN 2020

- Personeel
- Werking
- Overdrachten
- Schuld
- Overboekingen

DE FINANCIERING VAN DE PENSIOENEN VAN HET STATUTAIR PERSONEEL BLIJFT WEGEN OP DE BEGROTINGEN VAN DE LOKALE BESTUREN

Bovenop de gevolgen van de gezondheids crisis blijft de financiering van de pensioenlasten de komende jaren de grootste financiële uitdaging voor gemeentelijke bestuurders.

We wijzen erop dat in tegenstelling tot werkgevers uit de privésector of andere overheidsniveaus, provinciale en lokale besturen integraal de lasten van de pensioenen van hun vastbenoemde ambtenaren en hun rechthebbenden dragen, zonder financiële tegemoetkoming van de federale overheid. De financieringswijze van het pensioenstelsel van lokale besturen verloopt volgens een repartitiesysteem, maar dan alleen voor het statutair personeel van de lokale besturen. Het gaat dus om een relatief beperkte basis van bijdragers, die de voorbije jaren structureel kleiner werd.

Om het hoofd te bieden aan het toenemend structureel onevenwicht tussen pensioenlasten en bijdragen, voerde de regering met de wet van 24 oktober 2011 een nieuw pensioenstelsel vanaf 1 januari 2012 in voor de lokale besturen.

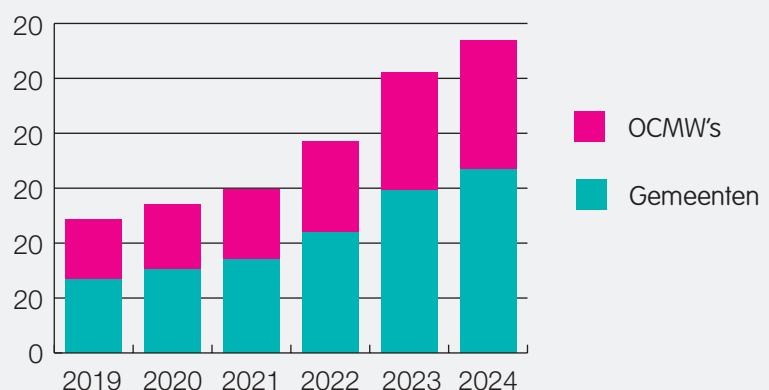
De hervorming berust op de oprichting van één enkel “Gesoli-

dariseerd Pensioenfonds” en op een systeem van dubbele bijdragen (basis en responsabilisering), dat het mogelijk moet maken om jaarlijks alle pensioenuitgaven zonder een tekort te dekken. Dit systeem heeft dan wel als voordeel dat het Gesolidariseerd Pensioenfonds financieel in evenwicht blijft. Alleen stellen we een nagenoeg exponentiële evolutie vast van de bijdragen ten laste van lokale besturen.

Volgens ramingen voor 2019 van de Pensioendienst zal de responsabiliseringsbijdrage (bovenop de basisbijdragen, die zelf ook al werden opgetrokken) ten laste van alle Brusselse gemeenten en OCMW's wellicht toenemen van 48,5 miljoen euro in 2019 tot bijna 114 miljoen euro in 2024.

De problematiek van de pensioenlasten wordt momenteel geanalyseerd door de Brusselse regering, die heeft beloofd om bij de federale overheid te pleiten voor een verhoging van de herfinanciering van het Gesolidariseerd Pensioenfonds. Merk op dat de Vlaamse overheid al heeft toegezegd om tussen 2020 en 2025 50 % van de responsabiliseringsfactuur van de Vlaamse lokale besturen voor eigen rekening te nemen.

RAMING VAN DE RESPONSABILISERINGSBIJDRAGE VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN EN OCMW'S (2019-2024) (IN MILJOEN EUR)

COURRIER HEBDOMADAIRE NR. 2450-2451 (2020) > Damien Piron, Baptiste Vanderclausen

« LE FINANCEMENT DES PENSIONS DES AGENTS PUBLICS LOCAUX », OVER DE FINANCIERING VAN DE LOKALE AMBTENAREN PENSIOENEN.

Een tip van de redactie: het onderzoekscentrum voor socio-politiek Centre de recherche et d'information socio-politiques (CRISP) heeft in juni een *Courrier hebdomadaire* gewijd aan de financiering van de lokale ambtenarenpensioenen. Een inleiding.

Over de financiering van de lokale ambtenarenpensioenen wordt veel gesproken. Men vreest namelijk dat veel gemeente- en provinciebesturen de komende jaren ernstige moeilijkheden zullen ondervinden om de pensioenen van hun statutair personeel te betalen. Of althans vreest men dat de pensioenen een serieuze hap uit hun budget zullen betekenen.

Om dit te begrijpen, moeten we eerst begrijpen hoe de lokale ambtenarenpensi-

oenen worden gefinancierd. Deze *Courrier hebdomadaire* beantwoordt in dat opzicht vier fundamentele vragen. Wat zijn de specifieke kenmerken van het financieringssysteem? Voor welke budgettaire, politieke en sociale uitdagingen staat het? Wat zijn de implicaties van de tweede pensioenpijl waartoe de lokale overheden worden aangemoedigd? Welke rol spelen de gewesten?

De studie toont met name aan dat het huidige systeem de lokale overheden tegen elkaar uitspeelt: de budgettaire last van de lokale besturen die wel een tweede pijler hebben ingevoerd, verschuift naar diegenen die dat niet hebben gedaan. Binnen het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen was er al sinds een tiental jaar steeds minder en minder solidariteit. Die evolutie wordt als gevolg van die verschuiving nu nog versneld.

Bovendien is er ook een gevoelige regionale dimensie. Vooral Vlaamse lokale besturen hebben werk gemaakt van een tweede pensioenpijl, terwijl de meeste Waalse en Brusselse gemeenten dat niet hebben gedaan.

Meer info

“Le financement des pensions des agents publics locaux”, Damien PIRON en Baptiste VANDERCLAUSEN, CRISP, *Courrier hebdomadaire* nr. 2450-2451 (2020), <http://www.crisp.be> – info@crisp.be (enkel in het Frans).

De *Courrier hebdomadaire* is per nummer te downloaden via pay-per-view. Gratis voor wie geabonneerd is op de portaal van CAIRN (<http://www.cairn.info>).

Dit dubbelnummer kost 12,40 euro.

GEWONE ONTVANGSTEN

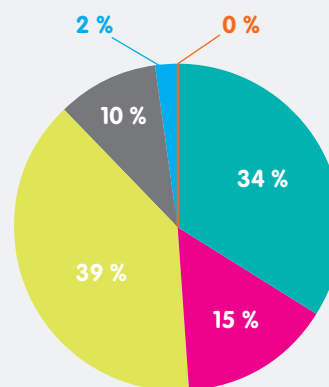
De gewone ontvangsten van de Brusselse lokale besturen komen volgens de begrotingen 2020 uit op 3,8 miljard euro of 3.110 euro per inwoner, een toename van 3,5 % in vergelijking met het jaar daarvoor en vergelijkbaar met de gewone uitgaven. Bij de Brusselse OCMW's lag de toename van de ontvangsten iets hoger (+3,8 %).

Voor alle Brusselse gemeenten en OCMW's samen vormen ontvangsten uit fondsen en toelagen de belangrijkste financieringsbron (54 %), tegenover 34 % voor de belastingen en 12 % voor de eigen ontvangsten.

Uitsplitsing van de gewone ontvangsten – Begrotingen 2020

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Fiscaliteit	1.294	1.062	4,4 %
Fondsen & dotaties	552	453	2,1 %
Overige toelagen	1.464	1.202	3,3 %
Prestaties	392	322	5,7 %
Financiële opbrengsten	64	53	-0,9 %
Overboekingen	22	18	-22,4 %
Totale gewone ontvangsten	3.789	3.110	3,5 %

VERDELING VAN DE GEWONE ONTVANGSTEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP - BEGROTINGEN 2020

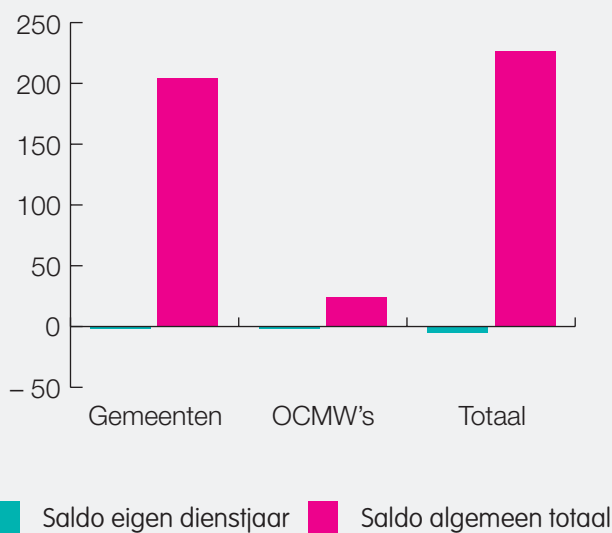

- Fiscaliteit
- Fondsen
- Toelagen
- Prestaties
- Financiële opbrengsten
- Overboekingen

SALDI

Alle Brusselse lokale besturen samen vertonen een heel klein tekort van 5 miljoen euro voor het eigen dienstjaar voor de begroting 2020 en van 227 miljoen euro voor het algemeen totaal (d.w.z. eveneens rekening houdend met het resultaat van voorgaande dienstjaren en met overboekingen). Relatief gezien vertegenwoordigt het tekort van het dienstjaar slechts -0,1 % van de gewone ontvangsten (dus een bijna-evenwicht), terwijl het overschot voor het algemeen totaal 5,1 % van de ontvangsten van lokale besturen uitmaakt.

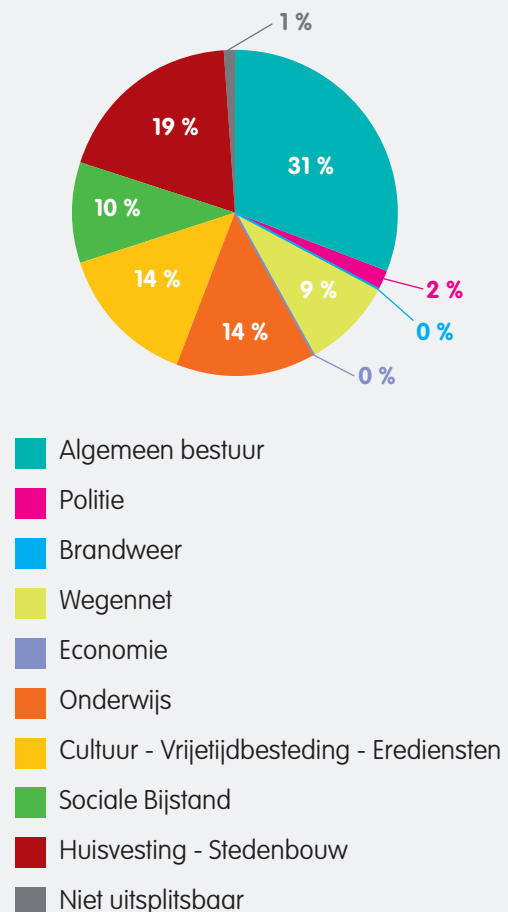
SALDO VOOR HET EIGEN DIENSTJAAR EN HET ALGEMEEN TOTAAL VAN BRUSSELSE LOKALE BESTUREN – BEGROTINGEN 2020 (IN MILJOEN EUR)

Uitsplitsing van buitengewone uitgaven volgens economische groep - Begrotingen 2020

	En mio EUR	En EUR /hab.	Taux de croissance (p./r. à 2019)
Investissements	927	761	22,5 %
Transferts (subsidies en capital)	28	23	- 37,2 %
Dette (remb. anticipés, participation)	1	1	- 67,8 %
Total dépenses extraordinaires	956	785	18,8 %

VERDELING VAN DE INVESTERINGEN VOLGENS FUNCTIE – BEGROTINGEN 2020

INVESTERINGEN

De Brusselse gemeenten en OCMW's schreven in de begrotingen 2020 voor 956 miljoen euro of 785 euro per inwoner buitengewone uitgaven in.

De investeringsuitgaven sensu stricto belopen 927 miljoen euro of 97 % van de buitengewone uitgaven. Na een lichte daling in 2019 (-3,6 %) zijn investeringsprojecten in 2020 met meer dan 20 % opnieuw flink gestegen.

De voornaamste bestemmingen van de investeringen van de Brusselse lokale besturen zijn, in afnemende volgorde: administratieve infrastructuur (31 %), huisvesting en stedenbouw (19 %), cultuur en vrijetijdsbesteding (14 %), onderwijs (schoolgebouwen) (14 %), sociale bijstand (o.m. rust- en verzorgingstehuizen van OCMW's) en tot slot het wegennet (9 %).

DE BRUSSELSE GEMEENTEN

GEWONE UITGAVEN

Volgens de begrotingen 2020 komen de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten uit op 2,5 miljard euro of 2.038 euro per inwoner. Daarmee tekenen ze t.o.v. 2019 een stijging van 3,7 % op.

Uitsplitsing van de gewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Personeel	1.052	863,3	5,3 %
Werking	299	245,4	7,3 %
Overdrachten	898	736,8	2,3 %
Schuld	219	180,0	- 1,5 %
Overboekingen	16	13,0	- 3,3 %
Totale gewone uitgaven	2.483	2.038,5	3,7 %

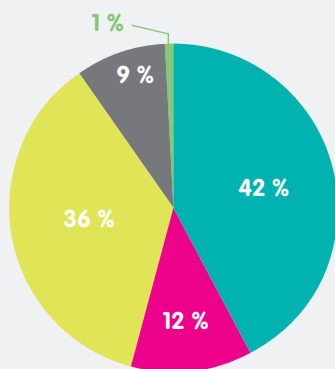
De personeelsuitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwyzend personeel) nemen gemiddeld 42 % van de totale uitgaven voor hun rekening tegenover 36 % voor de overdrachten (OCMW, politiezone ...).

Personeelsuitgaven

De personeelsuitgaven van de Brusselse gemeenten zijn toegenomen met 5,3 %, vooral als gevolg van de fors gestegen wedden van het contractueel personeel (+9 %).

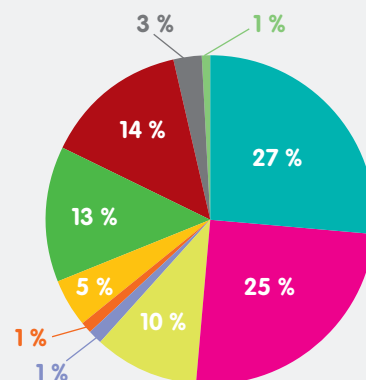
De pensioenlasten van het statutair personeel vertegenwoordigen gemiddeld 14 % van de totale personeelsuitgaven en 53,5 % van de totale loonsom van dat deel van het personeel.

UITSPLITSING VAN DE GEWONE UITGAVEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP - BEGROTINGEN 2020

- Personeel
- Werking
- Overdrachten
- Schuld
- Overboekingen

VERDELING VAN DE PERSONEELSUITGAVEN PER KOSTENCATEGORIE – BEGROTINGEN 2020

- Lonen van het gemeentepersoneel
- Lonen van het contractueel personeel
- Lonen van het gesubsidieerd personeel
- Lonen van de gemeentelijke mandatarissen
- Overige lonen en vergoedingen
- Sociale uitkeringen
- Werkgeversbijdragen
- Pensioenen (incl. resp. bijdragen)
- Vervoerkosten
- Medische en sociale dienst

Volgens RSZ-statistieken kwam het administratief personeelsbestand van de Brusselse gemeenten (incl. de overheidsbedrijven) eind 2019 uit op 17.029 voltijdse equivalenten (vte), een toename van 1,8 % in vergelijking met het jaar daarvoor. Het aandeel van het statutair personeel neemt lichtjes af, maar blijft toch boven het gemiddelde van alle gemeenten van het land (37,5 % t.o.v. 31,1 %).

Impact Covid-19-crisis

Globaal mogen we ervan uitgaan dat de personeelsuitgaven zoals ze begroot zijn weinig impact van de crisis zullen ondervinden. Weinig gemeenten hebben immers van economische werkloosheid gebruikgemaakt. De meeste besturen hebben ervoor gekozen om het volledige loon van contractuele gemeentambtenaren te behouden (ook van ambtenaren die niet-essentiële taken uitvoeren en niet in aanmerking komen voor telewerk).

Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven vertegenwoordigen gemiddeld 11 % van de gewone uitgaven en vertonen andermaal een relatief gestage evolutie in 2020 (+7,3 % t.o.v. +4,4 % in 2019 en +6,4 % in 2018). Die toename vloeit voornamelijk voort uit de hogere werkingskosten voor de gebouwen, de aankoop van benodigdheden en IT-gerelateerde kosten.

Overdrachtsuitgaven

De overdrachtsuitgaven nemen 36 % van de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten voor hun rekening, een groter aandeel dan in de andere regio's (+/- een derde). Maar liefst 90 % van die overdrachtsuitgaven zijn bestemd voor andere lokale besturen, in het kader van de verplichting van gemeenten om hun tekort te dekken (OCMW, politiezone, ziekenhuizen, kerkfabrieken, enz.).

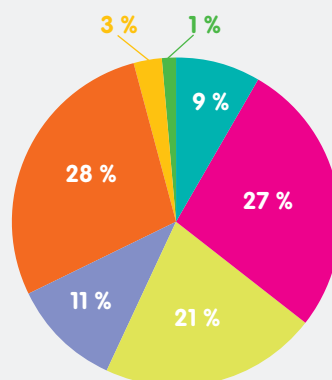
Voornaamste componenten van de overdrachtsuitgaven – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
OCMW	360	295,6	3,8 %
Politiezone	376	308,7	2,5 %
Andere toelagen	161	132,6	- 1,2 %
Overdrachtsuitgaven	898	736,8	2,3 %

Impact COVID-19-crisis

De werkingsuitgaven zijn gestegen door bijvoorbeeld het aankopen van beschermingsmateriaal voor het personeel en de bevolking, maar ook door uitgaven om het personeel te kunnen laten telewerken. Deze meerkosten worden deels gecompenseerd door dalende werkingskosten voor o.a. energie, water, brandstof en afvalbeheer te wijten aan bijvoorbeeld de sluiting van gebouwen voor het publiek en de schrapping van openbare evenementen (markten, beurzen, manifestaties ...).

VERDELING VAN DE WERKINGSUITGAVEN PER KOSTENCATEGORIE – BEGROTINGEN 2020

- Administratieve kosten (incl. informatica)
- Technische benodigdheden
- Prestaties van derden
- Gebouwen (incl. huurlasten)
- Voertuigen
- Andere
- Honoraria en vergoedingen

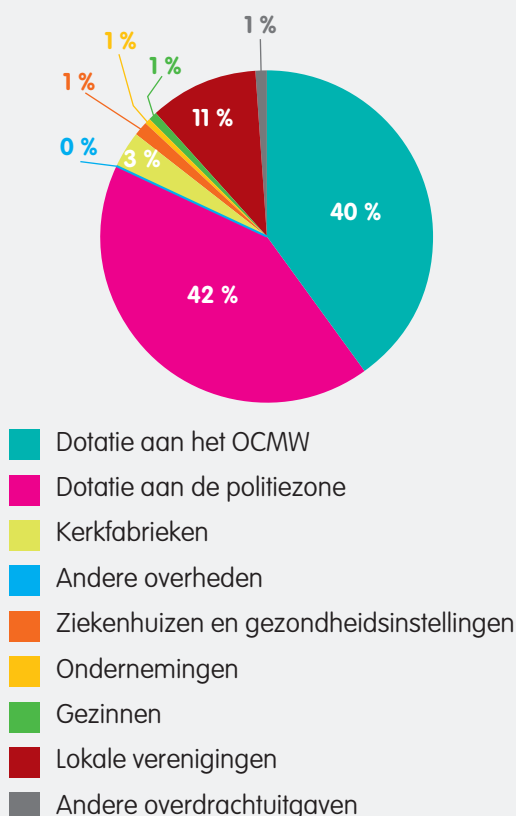
Impact Covid-19-crisis

De gezondheidscrisis zorgde voor een forse toename van het aantal personen dat sociale bijstand vroeg, omdat ze kwetsbaar werden tijdens de wekenlange lockdown. Ook leidde de crisisperiode tot aanzienlijke meerkosten voor de rust- en verzorgingstehuizen, wat een weerslag kan hebben op de dotatie aan het OCMW. Daartegenover staat dat bepaalde toelagen neerwaarts kunnen worden herzien, doordat allerlei evenementen werden geannuleerd.

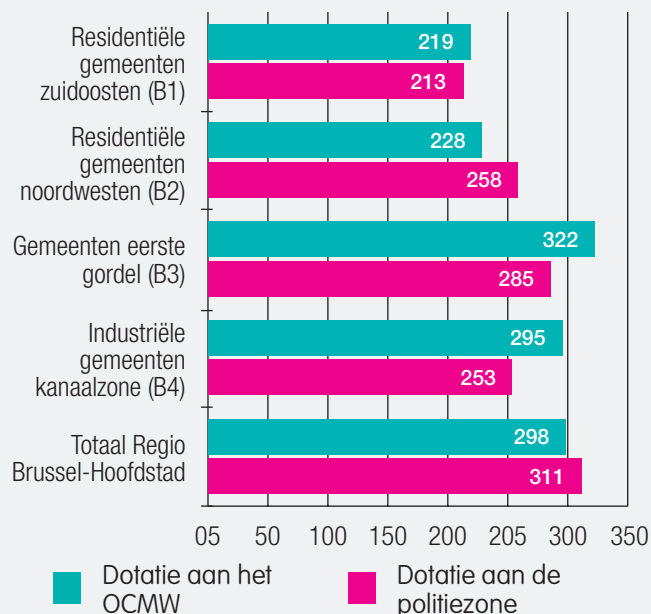
De tegemoetkomingen aan het OCMW en de politiezone vertegenwoordigen op zich al respectievelijk 40 % en 42 % van de overdrachtsuitgaven, of elk ongeveer 15 % van alle gewone uitgaven van de gemeenten samen.

De gemeentelijke dotaties aan het OCMW en aan de politiezone liggen relatief hoger (in euro/inw.) in de gemeenten in het centrum van de agglomeratie (1^e gordel en kanaalzone en ook in Brussel-Stad) dan in de meer residentiële gemeenten (2^e gordel).

VERDELING VAN DE OVERDRACHTSUITGAVEN PER KOSTENCATEGORIE – BEGROTINGEN 2020

GEMEENTELIJKE DOTATIES AAN HET OCMW EN AAN DE POLITIEZONE VOLGENS DE GEMEENTECATEGORIEËN (IN EUR/INW.)

Schulduitgaven (financiële lasten)

Voornaamste componenten van de schulduitgaven – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Financiële lasten voor leningen (interest)	44,7	36,7	- 0,7 %
Terugbetaling van leningen (kapitaal)	176,3	144,7	2,6 %
Andere financiële lasten	1,4	1,2	- 21,3 %
Schulduitgaven	222,5	182,6	1,7 %

De weerkerende financiële lasten van leningen (kapitaalaflossingen en interest) voor de financiering van investeringen vormen de hoofdcomponenten van de schulduitgaven. Die laatste komen volgens de begrotingen van 2020 uit op 222 miljoen euro of 9 % van de gewone uitgaven.

Gelet op de huidige historische lage rente neemt het relatieve belang van de interestlasten voortdurend af, terwijl de kapitaalaflossingen een steeds groter aandeel in de schulduitgaven (bijna 80 % in 2020 t.o.v. 70 % in 2012) vormen.

Impact Covid-19-crisis

Het uitstel of de vertraging bij de uitvoering van investeringsprojecten kan leiden tot een lichte daling van de voorziene financiële lasten.

GEWONE ONTVANGSTEN

Volgens de begrotingen van 2020 van de Brusselse gemeenten worden de gewone uitgaven becijferd op 2,5 miljard euro, een toename van 3,3 % in vergelijking met 2019.

De gewone ontvangsten kunnen in 3 grote categorieën worden ingedeeld: **belastingontvangsten** (d.w.z. belastingen van gezinnen en bedrijven), **fondsen** en **ontvangen toelagen** (d.w.z. financiële middelen afkomstig van hogere overheden), en tot slot **eigen ontvangsten** (d.w.z. opbrengsten uit de activiteiten of het onroerend en financieel patrimonium van lokale besturen).

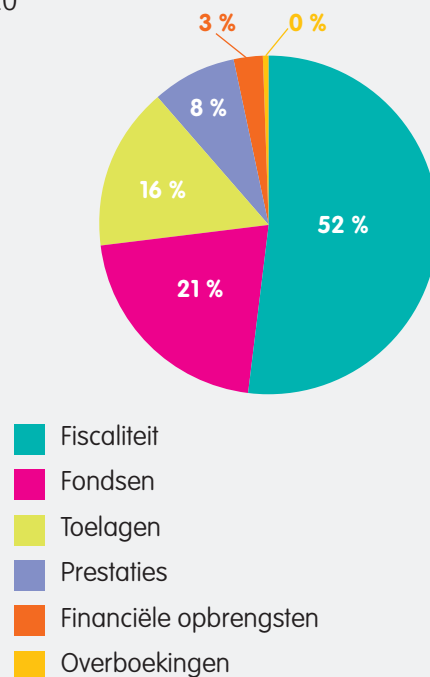
De fiscaliteit levert meer dan de helft van de gewone ontvangsten op, terwijl het Gemeentefonds hier iets meer dan een vijfde voor zijn rekening neemt.

De financieringsstructuur varieert aanzienlijk naargelang de sociaaleconomische categorie waartoe gemeenten behoren¹. Fiscaliteit is nog altijd de belangrijkste bron van financiering, maar het aandeel ervan in de totale ontvangsten schommelt tussen 45 % voor de gemeenten in de kanaalzone en 67 % voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten (met de hoogste inkomens en dus ook de hoogst belastbare grondslag). Omgekeerd zien we dat door de toebedeelde rol van de financiële perequatie aan het Gemeentefonds, het aandeel van het Gemeentefonds in de totale ontvangsten uitkomt op 27 % voor de gemeenten in de kanaalzone, tegenover slechts 7 % voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten.

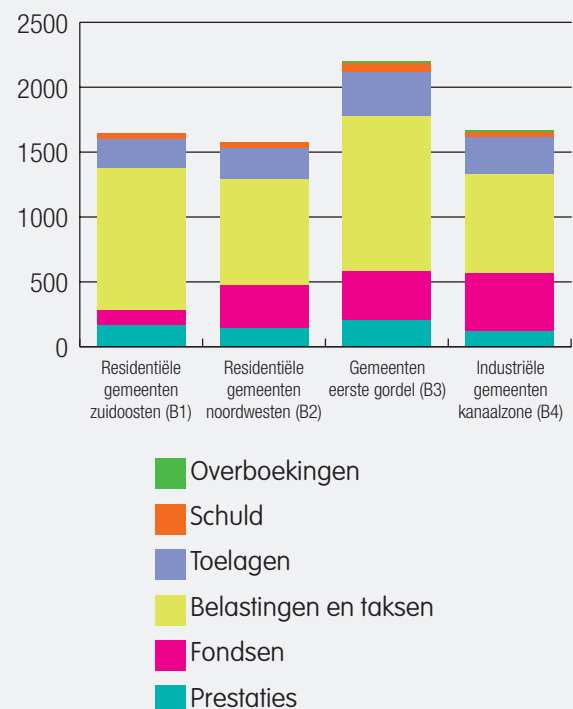
Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Fiscaliteit	1.294	1.062,4	4,4 %
Fondsen	518	425,6	1,8 %
Toelagen	387	317,8	4,4 %
Prestaties	205	168,5	4,3 %
Financiële opbrengsten	64	52,5	- 1,1 %
Overboekingen	12	9,7	- 42,7 %
Totale gewone ontvangsten	2.481	2.036,4	3,3 %

UITSPLITSING VAN DE GEWONE ONTVANGSTEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP – BEGROTINGEN 2020

FINANCIERINGSSTRUCTUUR VOLGENS DE SOCIAALECONOMISCHE CATEGORIE VAN DE GEMEENTEN – BEGROTINGEN 2020 (IN EUR PER INWONER)

1. Sociaaleconomische typologie van de gemeenten.

Belastingontvangsten

De belastingontvangsten van Brusselse gemeenten belopen 1.294 miljoen euro of 1.062 euro per inwoner.

Het merendeel van de belastingontvangsten (79 %) komt overwegend uit aanvullende belastingen op andere belastingen (zoals onroerende voorheffing, personenbelasting, verkeersbelasting en recenter de verblijfstaks voor toeristen of "City Tax"). Specifieke lokale belastingen, die losstaan van belastingen van andere overheidsniveaus en die gemeenten zelf innen, vertegenwoordigen 18 % van de opbrengst uit belastingen.

De structuur van belastingontvangsten varieert evenwel aanzienlijk volgens de sociaaleconomische categorie van de gemeenten (clusters) – cf. statistiek in bijlage.

Impact Covid19-crisis

De lockdown heeft vele ondernemingen verplicht tijdelijk de deuren te sluiten, terwijl andere bedrijven te kampen hadden met een dalende vraag, logistieke problemen of met leveranciersproblemen. Vandaag kunnen we enkel maar gissen naar de reële impact op de economische activiteit. Tal van ondernemingen zagen hun omzet in elkaar stuiken en ondernemingen die vóór de crisis al in moeilijke papieren zaten, moeten hun activiteit misschien wel volledig stopzetten.

Opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)

Faillissementen en bedrijfssluitingen zullen in de loop van 2020 zorgen voor een inkrimping van de belastinggrondslag voor de onroerende voorheffing, omdat het aantal ondernemingen in de gemeente zal verkleinen. Bovendien is het goed mogelijk dat bepaalde ondernemingen of particulieren met problemen een belastingverlichting zullen aanvragen. Dat kan leiden tot dalende inkomsten in 2020, zeer zeker in de daaropvolgende jaren.

Aanvullende belasting op de personenbelasting (APB)

Gemeenten zullen in eerste instantie te kampen hebben met dalende ontvangsten uit de aanvullende belasting op de PB, doordat tijdens de lockdown van economische werkloosheid gebruikgemaakt is. Die impact kan aanhouden door het banenverlies als gevolg van mogelijke bedrijfsfaillissementen. Rekening houdend met de inkohieringstermijnen zal de impact op de begrotingen veeleer pas merkbaar zijn vanaf de begrotingen van 2021 en op zijn minst ook nog op die van 2022.

De impact van de crisis zal sterk uiteenlopende gevolgen hebben afhankelijk van het sociaaleconomisch profiel van de gemeenten. Daarom heeft Belfius Research een voorspellend model uitgewerkt voor de aanvullende belastingen, rekening houdend met de specifieke kenmerken van het lokaal economisch weefsel (cf. kaderartikel Begrotingsprognoses).

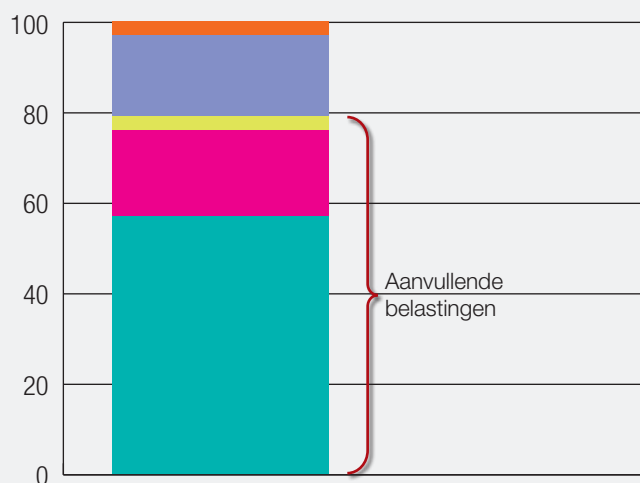
City Tax (andere aanvullende belastingen)

In het Brusselse Gewest moet eveneens rekening worden gehouden met het stopzetten van de betaling van de City Tax (verblijfstaks voor toeristen) voor het 1e halfjaar van 2020.

Voornaamste categorieën van de belastingontvangsten – Begrotingen 2020

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Opcentiemen op de onroerende voorheffing	743	609,6	5,6 %
Aanvullende personenbelasting	240	197,3	1,5 %
Overige aanvullende belastingen	38	30,9	0,2 %
Lokale belastingen	236	193,9	5,1 %
Fiscale compensaties	37	30,6	1,1 %
Totale Belastingontvangsten	1.294	1.062,4	4,4 %

STRUCTUUR VAN DE BELASTINGONTVANGSTEN – BEGROTINGEN 2020

- Fiscale compensaties
- Lokale belastingen
- Overige aanvullende belastingen
- Personenbelasting
- Onroerende voorheffing

EVOLUTIE VAN DE AANSLAGVOETEN

Bij de aanvullende belastingen zien we nu al verscheidene jaren een daling van de gemiddelde aanslagvoet van de aanvullende belasting op de personenbelasting (van 6,65 % in 2013 tot 6,33 % in 2019), die wordt gecompenseerd door een verhoging van de gemiddelde aanslagvoet van de opcentiemen op de onroerende voorheffing (van 2.774 centiemen in 2013 tot 2.940 centiemen in 2020). Die evolutie was nog merkbaarder in 2020 door de verlaging van de personenbelasting in 3 gemeenten en de tariefverhoging van de grondbelasting in 5 gemeenten.

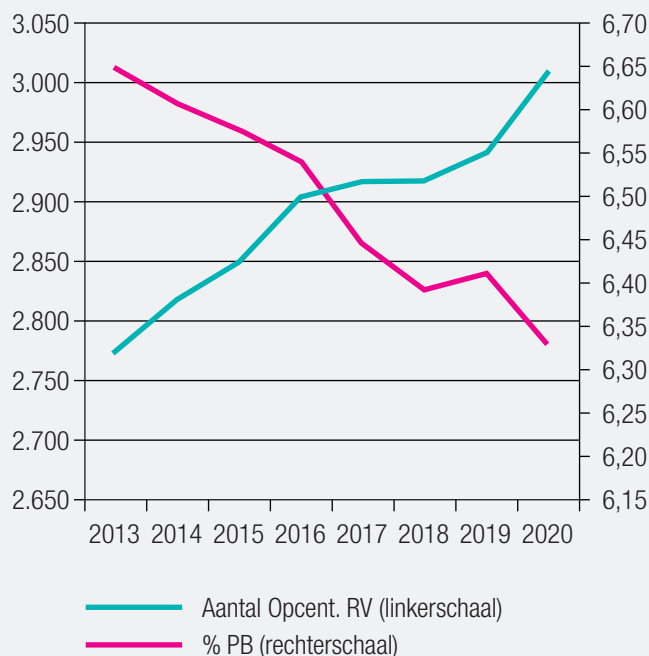
Lokale belastingen

In tegenstelling tot andere gemeenten in het land, waar bijna de helft van de opbrengst van de specifieke lokale belastingen afkomstig is van de taks op huisvuil (prestaties op het vlak van de openbare hygiëne), is de voornaamste bijdrage afkomstig van de belasting op het patrimonium (56 % van de lokale belastingen), zoals de taks op kantooroppervlakten of op buitenantennes.

Verdeling van de lokale belastingen per categorie – Begrotingen 2020

	In miljoen EUR	In EUR/ inw.	Evolutie (tov 2019)
Administratieve dienstverlening	20,6	16,9	-0,9 %
Prestaties inzake openbare reinheid	2,9	2,3	20,7 %
Ondernemingen	31,7	26,1	3,2 %
Vertoningen en gemakkelijkheden	2,9	2,4	-6,2 %
Gebruik van het openbaar domein	39,5	32,4	9,2 %
Patrimonium	133,2	109,3	5,2 %
Overige gemeentebelastingen	5,4	4,4	7,6 %
Totale lokale belastingen	236,1	193,8	5,1 %

EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE VAN DE AANVULLENDE GEMEENTEBELASTING OP DE PB EN HET AANTAL GEMEENTELIJKE OPCENTIEMEN OP DE ONROERENDE VOORHEFFING – GEWESTELIJK GEMIDDELDE (2013-2020)

VERDELING VAN DE LOKALE BELASTINGEN PER CATEGORIE – BEGROTINGEN 2020

Impact Covid-19-crisis

De crisis zal eveneens gevolgen hebben voor de specifieke gemeentebelastingen. Naast de impact van de lockdown op het rendement van bepaalde lokale belastingen, namen heel wat gemeenten extra maatregelen ter ondersteuning van lokale ondernemingen door bepaalde taksen en retributies af te schaffen of goedkoper te maken. Enkele voorbeelden: terrastaks, taks op het parkeren van voertuigen, milieutaksen, standgeld voor marktkramers of kermisexploitanten, taksen op taxibedrijven ...

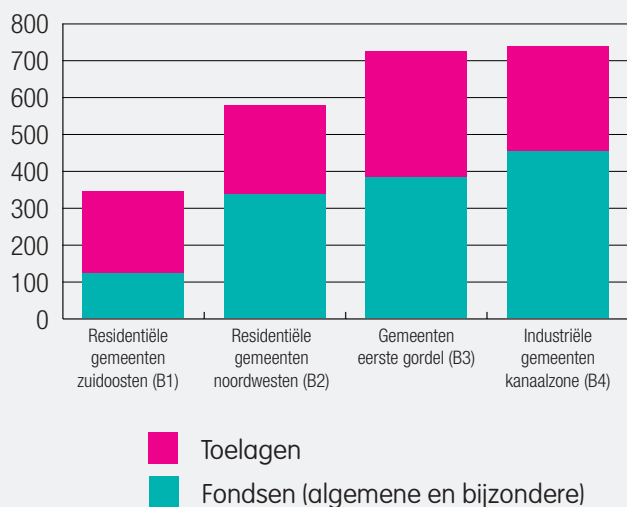
Ontvangsten uit fondsen en toelagen

De gemeenteontvangsten uit dotaties en toelagen, d.w.z. financiële overdrachten afkomstig van andere bevoegdheidsniveaus (voornamelijk de gewesten), bedragen 906 miljoen euro en vertegenwoordigen 37 % van de totale gewone ontvangsten op de begroting van 2020.

Gelet op de rol van de financiële perequatie die werd toebedeeld aan het Gemeentefonds, bedraagt de dotatie van het Gemeentefonds gemiddeld 450 euro per inwoner voor de gemeenten in de kanaalzone, tegenover slechts 122 euro voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten.

Behalve gewestelijke dotaties uit het Gemeentefonds ontvangen Brusselse gemeenten (en Brussel-Stad in het bijzonder) federale dotaties (krachtens de bijzondere financieringswet). In totaal vertegenwoordigt de niet-toegewezen algemene financiering bijna 60 % van de gemeenteontvangsten.

RELATIEF BELANG VAN DE DOTATIES UIT HET GEMEENTEFONDS EN DE TOELAGEN VOLGENS DE SOCIALECONOMISCHE CATEGORIEËN VAN DE GEMEENTEN – BEGROTINGEN 2020 (IN EUR PER INWONER)

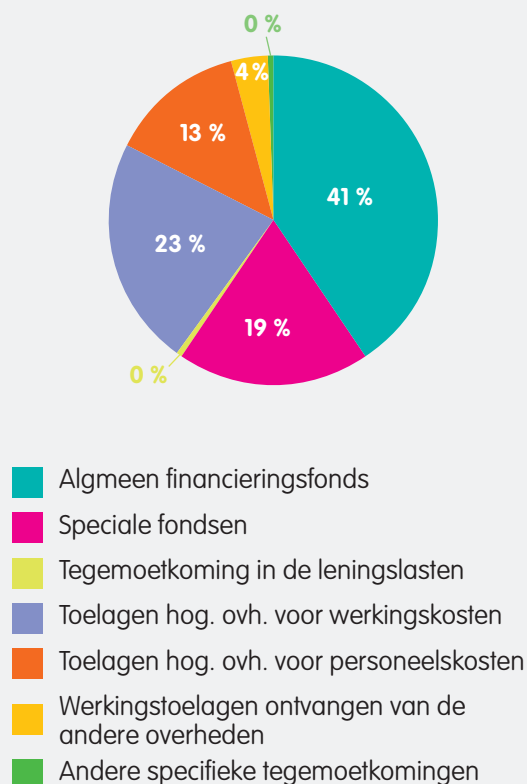
Ontvangsten uit fondsen en toelagen – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Fondsen (algemene en bijzondere)	518	425,6	1,8 %
Toelagen	387	317,8	4,4 %
Totaal	906	743,4	2,9 %

Impact Covid-19-crisis

Momenteel² voorziet de Brusselse regering - die met de hervorming van het Gemeentefonds al een aanzienlijke financiële inspanning heeft gedaan - geen extra middelen voor de gemeenten ter compensatie van de gevolgen van de gezondheids crisis (dekking van meerkosten of compensaties voor fiscale verliezen).

GEDETAILEERDE SAMENSTELLING VAN DE ONTVANGSTEN AFKOMSTIG VAN FONDSEN EN TOELAGEN – BEGROTINGEN 2020

2. Deze analyse werd afgesloten op 15 juni 2020.

Eigen ontvangsten

De **eigen ontvangsten** uit de activiteit van de gemeentebesturen (prestaties) of die afkomstig zijn van het gemeentelijk patrimonium (huurgelden, financiële opbrengsten) belopen 269 miljoen euro of 221 euro per inwoner. Deze vertegenwoordigen 11 % van de totale gewone ontvangsten.

Binnen die eigen ontvangsten eisen de **ontvangsten uit prestaties** duidelijk het leeuwendeel op (75 %). In het budget 2020 belopen ze 205 miljoen euro of 168 euro per inwoner. Bij de Brusselse gemeenten bestaat de top 2 uit prestaties uit ontvangsten uit uitgevoerde prestaties en uit de opbrengst van vastgoedverhuur.

De **financiële opbrengsten** (interest, dividenden) vertegenwoordigen 64 miljoen euro of 2,6 % van de gewone ontvangsten van de Brusselse gemeenten. Meer dan 95 % van die opbrengsten is afkomstig uit dividenden van de intercommunales (hoofdzakelijk van de energiesector).

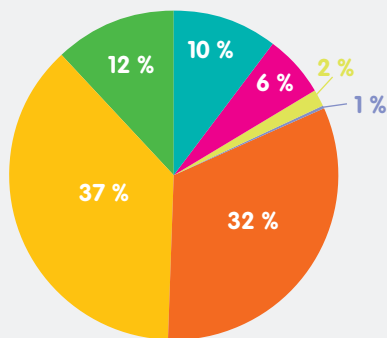
Componenten van de eigen ontvangsten – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Prestaties	205	168,5	4,3 %
Financiële opbrengsten	64	52,5	-1,1 %
Eigen ontvangsten	269	221,0	2,9 %

Impact Covid-19-crisis

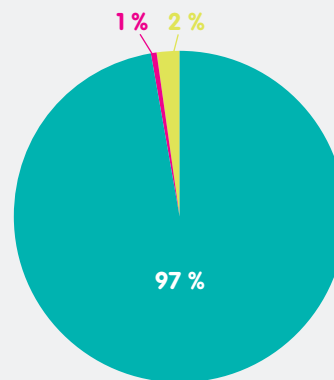
De ontvangsten uit prestaties moeten wellicht neerwaarts worden herzien als gevolg van de sluiting van vele gemeentediensten tijdens de lockdown (toegangsgeld tot de gemeentelijke infrastructuur, tegemoetkoming van de ouders in de kosten voor kinderopvang, het ontlenen van boeken in bibliotheken enz.). Bovendien boeken tal van gemeenten verliezen op huurinkomsten van bepaalde gemeentelijke goederen, bv. op de huurgelden van lokale verenigingen.

GEDETAILLEERDE SAMENSTELLING VAN DE ONTVANGSTEN AFKOMSTIG UIT PRESTATIES – BEGROTINGEN 2020

- Schooluitgaven
- Concessie van rechten
- Inkomgelden
- Verkoop van goederen
- Verhuur van vastgoed
- Opbrengst uit prestaties
- Diverse of uitzonderlijke opbrengsten

GEDETAILLEERDE SAMENSTELLING VAN DE FINANCIËLE ONTVANGSTEN – BEGROTINGEN 2020

- Inkomsten uit participaties
- Terugvordering van leningslasten
- Rente-opbrengsten

SALDI

De Brusselse gemeenten tekenen voor de oorspronkelijke begrotingen 2020 een beperkt tekort van 2,5 miljoen EUR, of 0,1 % van hun gewone inkomsten (bijna een evenwicht dus). Voor het algemene totaal (d.w.z. eveneens rekening houdend met de resultaten van voorgaande dienstjaren en met de overboekingen), tekenen de Brusselse gemeenten een overschot op van bijna 200 miljoen euro of ongeveer 7,5 % van hun gewone ontvangsten. Zowel in 2019 als in 2020 vertonen de gemeenten een begroting in evenwicht voor het algemeen totaal.

Componenten van het gewone saldo van de Brusselse gemeenten – Begrotingen 2020

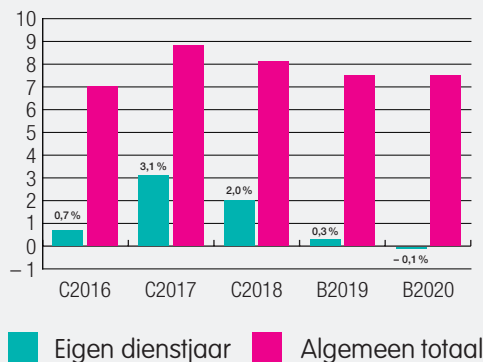
	In miljoen EUR	In EUR/ inw.	In % gew. ontvangsten
Eigen dienstjaar	- 2,5	- 2,0	- 0,1 %
Voorgaande dienstjaren	218	178,7	8,0%
Overboekingen	- 11	- 9,3	- 0,4 %
Algemeen totaal	203,9	167,3	7,5 %

Impact Covid-19-crisis

Saldi gebaseerd op de initiële begrotingen van 2020 zullen sterk worden beïnvloed door de begrotingswijzigingen die gemeenten de eerstkomende maanden moeten doorvoeren om rekening te houden met alle voornoemde gevolgen van de gezondheids crisis.

Volgens onze macroprognose krijgen de Brusselse gemeenten af te rekenen met een verslechtering van het saldo eigen dienstjaar in 2020 tussen 45 miljoen EUR en 100 miljoen EUR afhankelijk van de hypothesen (cf. kaderartikel achteraan dit hoofdstuk).

EVOLUTIE VAN DE SALDI (EIGEN DIENSTJ. EN ALG. TOTAAL) (IN % VAN DE GEWONE ONTVANGSTEN (R=REKENINGEN, B=BEGROTINGEN))

INVESTERINGEN

De buitengewone uitgaven van de Brusselse gemeenten komen in de begrotingen 2020 uit op bijna 800 miljoen euro, een forse toename van bijna 25 % t.o.v. 2019. De investeringsuitgaven stricto sensu vertegenwoordigen 97 % van de totale buitengewone uitgaven.

Hoewel de investeringen de voorbije jaren nagenoeg op hetzelfde hoge peil zijn gebleven (met name om in te gaan op de vraag naar collectieve voorzieningen door de sterke bevolkingstoename in het Gewest), bereiken de investeringsprojecten van de Brusselse gemeenten in 2020 het hoogste niveau van het voorbije decennium.

De voornaamste investeringsdomeinen van Brusselse gemeenten zijn algemeen bestuur (administratieve gebouwen), onderwijs (schoolgebouwen), stedelijke ontwikkeling en in mindere mate het wegennet.

De financiering van de investeringen gebeurt hoofdzakelijk via leningen (66 %) en kapitaalstoelagen (31 %).

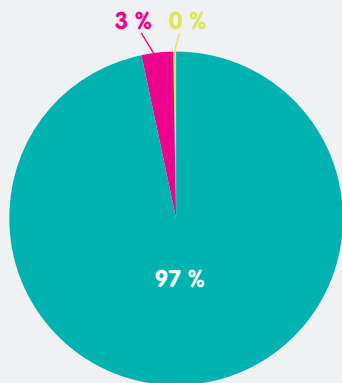
Uitsplitsing van de buitengewone uitgaven volgens economische groep - Begrotingen 2020

	In miljoen EUR	In EUR/ inw.	Evolutie (tov 2019)
Investeringen	770,9	492,9	28,4 %
Overdrachten (kapitaalstoelagen)	26,2	35,5	- 39,4 %
Schuld (vervroegde terugbetaling, participatie)	0,1	1,3	- 94,8 %
Totale buitengewone uitgaven	797,2	529,7	23,5 %

Impact Covid-19-crisis

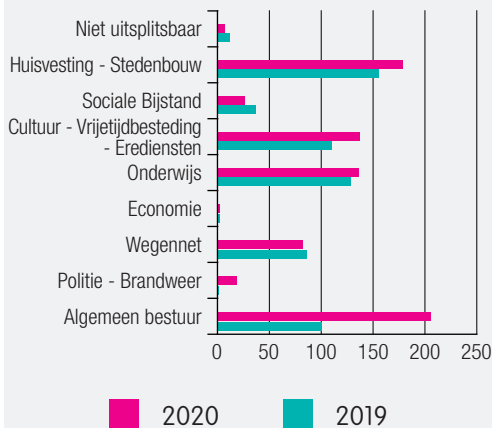
Door de lockdownperiode vertraagt vast en zeker de uitvoering van bepaalde investeringsprojecten (tijdelijke stopzetting van de activiteit van bouwondernemingen, vertraagde levering van materialen, vertraging van de openbare aanbestedingsprocedures enz.). Het is mogelijk dat op middellange termijn een aantal gemeenten beslist om bepaalde investeringsprojecten uit te stellen, als gevolg van de onzekerheid rond de gezondheids crisis en hun minder gunstige financiële situatie.

UITSPLITSING VAN DE BUITENGEWONE UITGAVEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP - BEGROTINGEN 2020

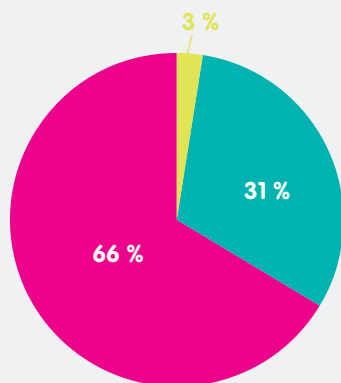
- Investerings
- Overdrachten (kapitaaltoelagen)
- Schuld (vervr. terugb., participaties)

EVOLUTIE VAN DE BUITENGEWONE UITGAVEN VOLGENS DE BESTEMMING – BEGROTINGEN 2019-2020

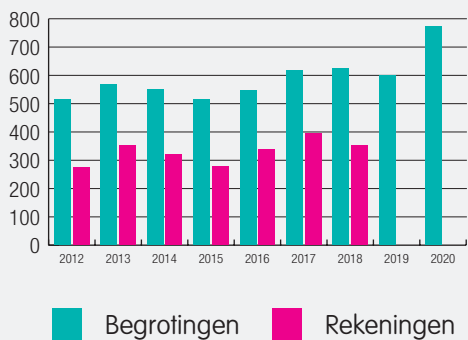
- 2020
- 2019

UITSPLITSING VAN DE BUITENGEWONE UITGAVEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP - BEGROTINGEN 2020

- Overdrachten (kapitaaltoelagen)
- Schuld (leningen)
- Investerings (verkoop van activa)

EVOLUTIE VAN DE INVESTERINGSUITGAVEN OP BASIS VAN DE BEGROTINGEN EN DE REKENINGEN (IN MILJOEN EUR)

- Begrotingen
- Rekeningen

IMPACT VAN DE COVID-19-CRISIS OP DE BEGROTINGEN VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN

De initiële begrotingen voor 2020 in deze publicatie zijn rechtstreeks of onrechtstreeks sterk beïnvloed door de gevolgen van de gezondheidscrisis. We gingen dan ook aan de slag om een cijfermatige raming van de verwachte impact op te maken, zowel op vlak van ontvangsten als uitgaven (cf. een beschrijving van de verwachte impact vindt u verspreid over de analyse).

METHODOLOGIE

Als structuur nemen we de stuurtabelen uit de meerjarenprognose die de gemeenten opstellen¹. Voor elke post die een impact kan ondervinden van de crisis formuleren we een mogelijke evolutiehypothese (fiscale ontvangsten, werkingsuitgaven ...). Deze hypothesen zijn afgetoetst met de input van gemeenten, hun verenigingen en hun toezichhoudende overheden.

De initiële begrotingen van 2020 die gemeentebestuurders eind vorig jaar goedgekeurd hebben, vormen het uitgangspunt voor onze prognoses. Ook het macro-economische kader speelt een rol in de scenario's² voor de impact van de Covid-19-crisis, meer bepaald door parameters zoals eco-nomische groei en inflatie.

De prognoses zijn geformuleerd puur op basis van de gevolgen van de gezondheidscrisis, zonder aan de andere beleidslijnen (met name pensioen ...) te raken. Ze houden wel rekening met de nieuwe beslissingen van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ter ondersteuning van de gemeenten of de OCMW's, alsook met de steunmaatregelen van deze instanties ten gunste van de lokale economie.

Deze prognoseoefening voeren we uit op alle gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, om aldus te komen tot een "gemiddelde Brusselse gemeente". Uit deze oefening kunnen grote ongelijkheden naar boven komen, zowel op sociaal-economisch vlak (en dus wat de gevoeligheid voor de gevolgen van de crisis betreft) als qua proactieve maatregelen die gemeentebestuurders hebben goedgekeurd.

Tot slot hebben we evolutiehypothesen geformuleerd voor de verschillende categorieën van uitgaven en ontvangsten, uitgaande van een "optimistisch" en een "pessimistisch" scenario. Naargelang het scenario lopen de hypothesen uit-een wat de impact en de getroffen periode betreft. Uit de 2 extreme scenario's kunnen we een "tussenscenario" afleiden.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

We maken een onderscheid tussen de gevolgen van de crisis op korte termijn (dringende maatregelen en gevolgen van de lockdown) die de begroting 2020 rechtstreeks beïnvloeden en neveneffecten op de economische activiteit die voornamelijk in 2021 en 2022 doorwerken. Deze zullen in hoofdzaak neerkomen op een daling van de belastbare basis (aanvullende en lokale belastingen) en op een toename van de kosten voor sociale bijstand.

¹ Reporting verplicht op grond van de richtlijn 2011/85 tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten.
² Zie het macro-economisch scenario van de dienst Research van Belfius goedgekeurd in juni 2020.

Impact op de ontvangsten

Gemeententvangsten die in 2020 vooral getroffen zullen worden, zijn de inkomsten door dienstverlening (inkomgeld, deelname in de kosten, geïnde huurgelden ...) en vooral bepaalde lokale belastingen door het uitstel of de schrapping van belastingen ter ondersteuning van de lokale economie. We hebben ook rekening gehouden met een verlies van subsidiëes voor contractuele personeelsleden die deels terugvallen op economische werkloosheid.

Volgens ons scenario kunnen de ontvangsten in 2020 met ongeveer 40 tot 80 miljoen euro (of 1,5 % tot 3,2 % van de totale ontvangsten) dalen.

In het meest pessimistische scenario houden we rekening met periodes van fiscale vrijstelling die tot het einde van het boekjaar lopen, met een lichte daling van de geïnde dividenden (wat weinig waarschijnlijk lijkt).

Impact van de gezondheidscrisis op de gewone ontvangsten - initiële begrotingen 2020

	Scenario "min"		Scenario "max"	
	In miljoen EUR	in %	In miljoen EUR	in %
Ontvangsten uit prestaties (inkomgeld, deelname in de kosten, geïnde huurgelden, ...)	-8,0	-3,9 %	-11,1	-5,4 %
Lokale belastingen (bedrijven, handelszaken, evenementen, openbaar domein, toerisme ...)	-26,6	-9,7 %	-53,4	-19,4 %
Toelagen	-3,6	-0,4 %	-3,6	-0,4 %
Dividenden intercommunales	-	-	-10,2	-15,9 %
Totale gewone ontvangsten	-38,3	-1,5 %	-78,2	-3,2 %

Na 2020 zal de crisis vooral nog doorwegen in een daling van de belastbare grondslag (aanvullende belastingen op de personenbelasting (PB) en de onroerende voorheffing). Rekening houdend met de termijn voor inkohiering en de teruggave aan de gemeenten kunnen de verliezen in 2021 op 9 tot 16 miljoen euro uitkomen (afhankelijk van de mate waarin het in 2020 vastgestelde bbb afneemt) en op 6 tot 11,5 miljoen euro in 2022.

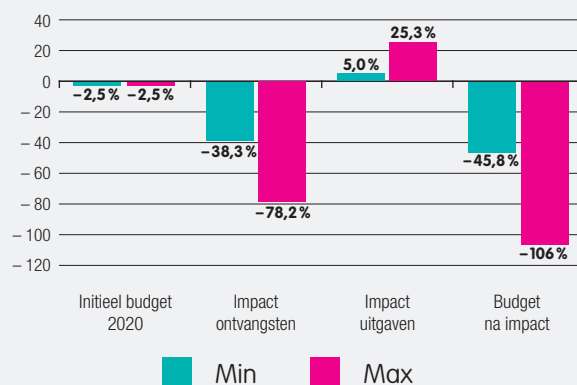
Impact op de uitgaven

De impact op de gewone uitgaven is globaal genomen iets kleiner. Een gedeelte betreft meerkosten, die deels gecompenseerd worden door een daling van sommige uitgaven.

Impact van de gezondheids crisis op de gewone uitgaven - initiële begrotingen 2020

	Scenario "min"		Scenario "max"	
	In miljoen EUR	in %	In miljoen EUR	in %
Personeel	-5,3	-0,5 %	-2,7	-0,3 %
Werking (-) (gebouwen, voertuigen, ...)	-8,6	-9,6 %	-5,4	-6,0 %
Werking (+) (onderhoud en schoonmaak/IT-materiaal)	16,0	100,0 %	16,0	100 %
Gemeentelijke bijpassing voor het OCMW	-5,7	-1,0 %	0,0	0,0 %
Steun aan de lokale economie (Gemeentelijk Covid-19-fonds)	6,0	3,4 %	12,0	3,4 %
Soutien économie locale (Fonds Covid communal)	2,7	100 %	5,5	100 %
Totale gewone uitgaven	5,0	0,3 %	25,3	0,8 %

IMPACT VAN DE GEZONDHEIDSCRISIS OP DE SALDI VAN DE INITIËLE BEGROTINGEN 2020 (IN MILJOEN EUR)

De meerkosten zijn het gevolg van de aankoop van beschermingsmateriaal en schoonmaakmiddelen voor de openbare ruimte, informatica- en telecommunicatiekosten om thuiswerk voor personeelsleden mogelijk te maken, een verhoging van de dotatie aan OCMW's en steunmaatregelen ten gunste van de lokale economie (bv. aankoopbonnen voor burgers om lokale handelszaken en horeca te steunen).

Naargelang de scenario's worden de meerkosten deels of volledig gecompenseerd door een reeks "gedwongen" besparingen als gevolg van de lockdown (heel gedeeltelijk gebruik van economische werkloosheid voor contractuele personeelsleden, daling van de werkingskosten voor gebouwen en voertuigen, daling van de subsidies voor geannuleerde evenementen en manifestaties ...).

Afhankelijk van het scenario noteren de totale uitgaven een stijging tussen 5 miljoen (+0,3 %) en 25 miljoen euro (+0,8 %).

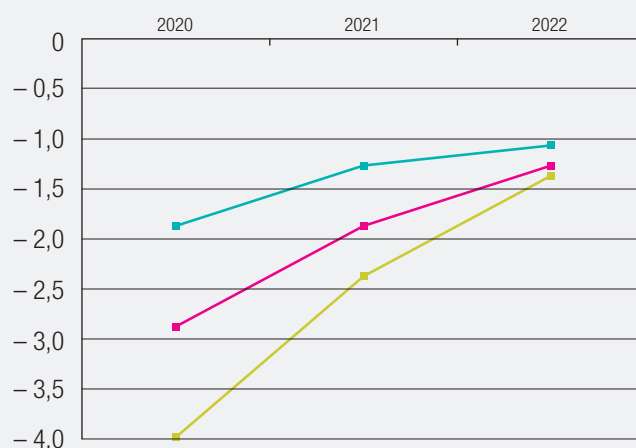
Na 2020 zal de crisis vooral doorwegen in een stijging van de kosten voor sociale bijstand via een dotatie aan het OCMW.

Impact op de saldi

Door de impact op de gemeenteontvangsten en -uitgaven op te tellen, kunnen we de impact op de begrotingssaldi evalueren. Gaan we uit van een heel licht tekort van 2,5 miljoen euro voor het eigen dienstjaar ten opzichte van de initiële begroting voor 2020³, dan zullen de begrotingsaanpassingen afhankelijk van het scenario door de crisis een daling in het saldo optekenen van ongeveer 45 tot 100 miljoen euro (of 1,9 % tot 4,0 % van de totale begroting). In het meest ongunstige scenario bedraagt het negatieve saldo van alle Brusselse gemeenten samen ongeveer 106 miljoen euro (ceteris paribus). Merk op dat de Brusselse gemeenten over een overgedragen overschot van de voorgaande dienstjaren van iets meer dan 200 miljoen euro beschikken, waardoor het algemeen evenwicht behouden blijft.

In de loop van de volgende dienstjaren zal het saldo van alle Brusselse gemeenten samen dalen met 1,3 % tot 2,4 % van de totale begroting in 2021 en convergeren naar 1,3 % van de totale begroting in 2022. We herinneren eraan dat deze daling voornamelijk te wijten is aan de economische terugval, die op zijn beurt tot een lagere belastbare grondslag (aanvullende en lokale belastingen) en een aangroei van de kosten voor sociale bijstand leidt.

IMPACT VAN DE GEZONDHEIDSCRISIS UITGEDRUKT IN % VAN DE GEWONE UITGAVEN - 2020-2022

Zoals aangehaald verhullen deze geaggregeerde ramingen voor alle Brusselse gemeenten grote ongelijkheden naar gelang de specifieke kenmerken van de 19 gemeenten. De fiscale structuur (meer bepaald het relatieve gewicht van de personen-belasting en de lokale belastingen die invloed ondervinden van de gezondheids crisis) verschilt sterk van de ene tot de andere gemeente. Hierdoor kan de individuele begroting van de gemeenten in de periode 2020-2022 een sterk uiteenlopend verloop vertonen.

3 Cf. commentaren p. 22 van deze publicatie

DE BRUSSELSE OCMW'S

EXPLOITATIE-UITGAVEN

De exploitatie-uitgaven van de Brusselse OCMW's bedragen 1.281 miljoen euro of 1.052 euro per inwoner. Ze zijn ten opzichte van 2018 gestegen met 3,9 %, vooral als gevolg van de personeelsuitgaven (+6,1 %). De herverdelingsuitgaven daarentegen nemen slechts in beperkte mate toe (+2,8 %).

De herverdelingsuitgaven (sociale bijstand) vertegenwoordigen meer dan de helft van de totale exploitatie-uitgaven, tegenover 41 % voor de personeelsuitgaven. De financiële lasten (die gedaald zijn met 6,1 %) vertegenwoordigen slechts 1 % van de totale uitgaven. In tegenstelling tot de situatie bij de gemeenten en de politiezones omvatten zij enkel rentelasten (en geen kapitaalaflossingen).

Het niveau en de structuur van de exploitatie-uitgaven variëren aanzienlijk naargelang de sociaaleconomische context van de bevolking en het werkerterrein van het OCMW.

Uitsplitsing van de exploitatie-uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2020 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

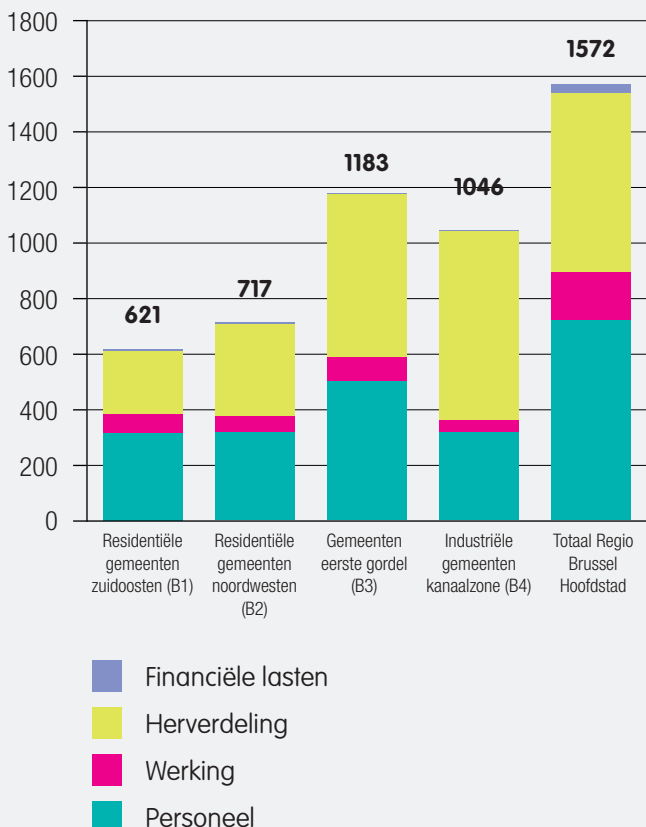
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Personeel	523,5	429,7	6,1 %
Werking	101,5	83,3	1,8 %
Herverdeling	643,9	528,5	2,8 %
Financiële lasten	11,1	9,1	-6,1 %
Overboekingen	1,4	1,2	-25,1 %
Totale exploitatie-uitgaven	1.281,5	1.051,9	3,9 %

Impact Covid-19-crisis

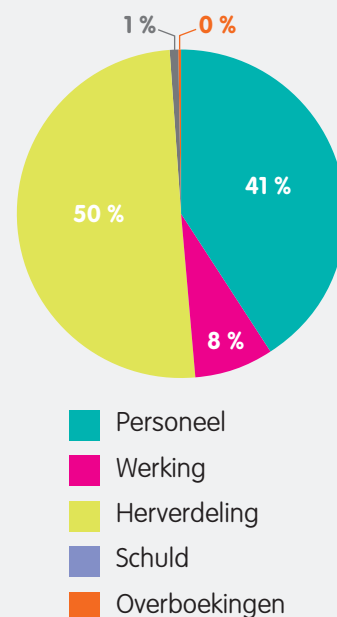
De lockdownperiode en het bijna volledig stilvallen van vele activiteitssectoren met het daaraan gekoppelde plotse koopkrachtverlies voor tal van gezinnen, hebben de voorbije maanden geleid tot een forse toename van de aanvragen voor aanvullende sociale bijstand. Op termijn riskeren OCMW's te maken te krijgen met een structurele toename van het aantal begunstigden van een leefloon (dat de voorbije jaren al fors is toegenomen).

De OCMW's die rust- en verzorgingstehuizen beheren kregen eveneens af te rekenen met meerkosten voor het aankopen van extra beschermingsmateriaal en voor het aanwerven van extra of vervangend personeel.

STRUCTUUR VAN DE EXPLOITATIE-UITGAVEN VOLGENS DE SOCIAALECONOMISCHE CATEGORIE VAN DE GEMEENTEN – BEGROTINGEN 2020 (IN EUR PER INWONER)

UITSPLITSING VAN DE EXPLOITATIE-UITGAVEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP - BEGROTINGEN 2020

Personeelsuitgaven

Volgens de RSZ-statistieken kwam het personeelsbestand van Brusselse OCMW's eind 2019 uit op 9.735 voltijdse equivalenten (vte), een toename van 54 vte's of +0,5 % in vergelijking met het jaar ervoor. Door de verdere daling van het aantal statutaire medewerkers daalt hun aandeel in het totale personeelsbestand tot onder de drempel van 15 %.

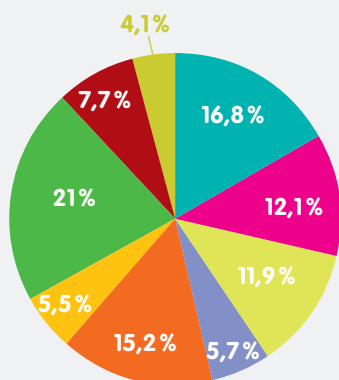
tewerkstelling (+5,5%) en de diverse tegemoetkomingen in de kosten (+6,5% voor de hospitalisatie- en verblijfskosten, specifiek voor senioren).

Volgens de statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie waren er 41.047 begunstigden voor het leefloon¹ in het Brusselse Gewest, d.w.z. 33,7 begunstigden per 1.000 inwoners.

Herverdelingsuitgaven

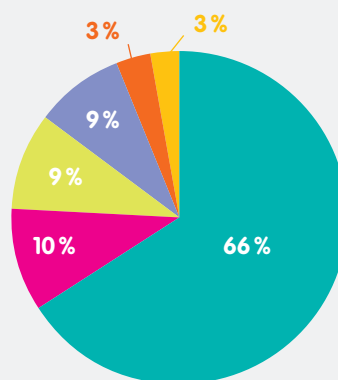
De herverdelingsuitgaven (diverse tegemoetkomingen inzake sociale bijstand) belopen 644 miljoen euro, een toename van 2,8% in vergelijking met 2019, een vertraging ten opzichte van het jaar daarvoor (+4,5%). Maar liefst 68% van dat bedrag gaat naar de toekenning van het leefloon. De sterkste toename in 2020 heeft betrekking op de sociale bijstand door

VERDELING VAN DE PERSONEELUITGAVEN PER KOSTENCATEGORIE – BEGROTINGEN 2020

- Bezoldiging administratief personeel
- Bezoldiging verzorgend & paramedisch personeel
- Bezoldiging maatschappelijk werkers
- Bezoldiging personeel art. 60
- Overige bezoldigingen
- Sociale uitkeringen
- Werkgeversbijdragen
- Pensioenen (incl. resp. bijdragen)
- Overige bijdragen

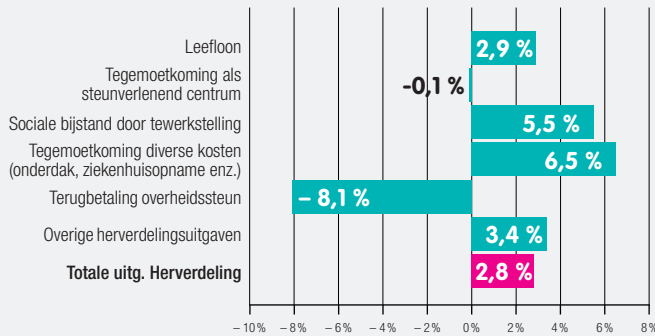
VERDELING VAN DE HERVERDELINGSUITGAVEN PER TEGEMOETKOMINGSCATEGORIE – BEGROTINGEN 2020

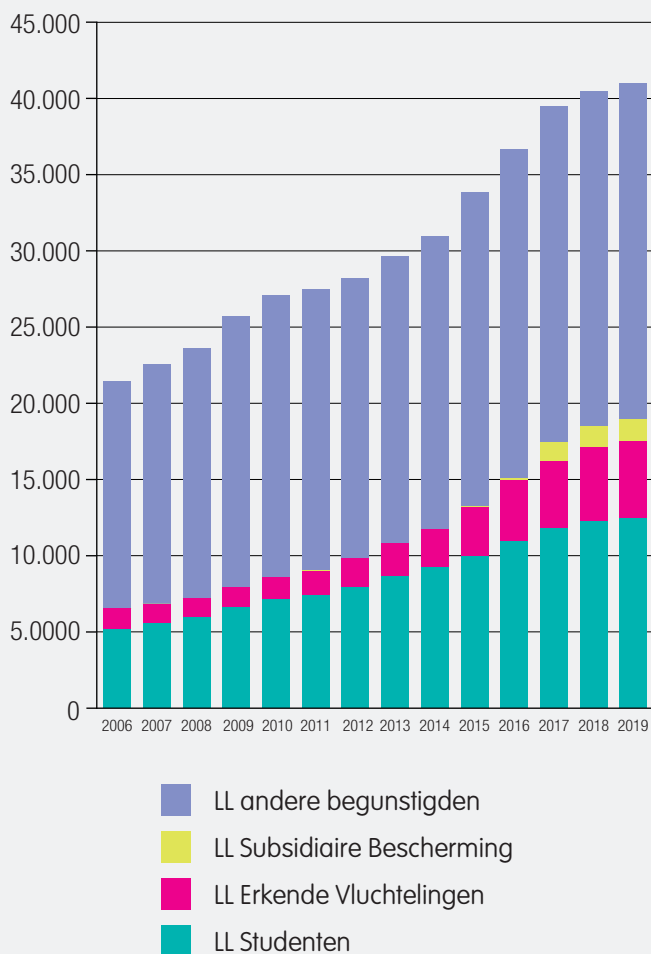
- Leefloon
- Tegemoetkoming als steunverlenend centrum
- Sociale bijstand door tewerkstelling
- Tegemoetkoming diverse kosten (onderdak, ziekenhuisopname enz.)
- Terugbetaling overheidssteun
- Overige herverdelingsuitgaven

1. POD Maatschappelijke Integratie, maandgemiddelde 2019

EVOLUTIE VAN DE HOOFDCOMPONENTEN VAN DE HERVERDELINGSUITGAVEN – (BEGROTINGEN 2019 EN 2020)

EVOLUTIE VAN HET AANTAL LEEFLONERS (LL)

Bron: POD Maatschappelijke Integratie

STRUCTUUR VAN DE ONTVANGSTEN

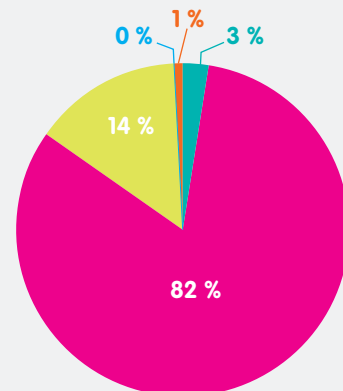
De exploitatieontvangsten van OCMW's zijn in hoofdzaak (85%) afkomstig van toelagen van andere overheden (gemeentedotatie, het verhalen van de sociale bijstand op de Staat enz.). Het saldo van de ontvangsten is afkomstig van ontvangsten uit prestaties (tegemoetkomingen aan bewoners van rust- en verzorgingstehuizen, begunstigden van thuismaaltijden, huurgelden van vastgoed enz.)

Impact Covid-19-crisis

Om het hoofd te bieden aan de toestroom van aanvragen voor sociale bijstand maakte de federale regering een budget van 15 miljoen euro vrij (POD Maatschappelijke Integratie) waarvan 3,7 miljoen euro voor de Brusselse OCMW's. Met dit budget kunnen OCMW's tegemoetkomen aan de eerste noden van de meest kwetsbare bevolking.

Bovendien hebben de Brusselse gewestelijke overheden met de oprichting van een speciaal "COVID-19"-fonds van 29 miljoen euro (Gewest en gemeenschappelijke commissies) beslist om steun te verlenen aan alle ondernemingen uit de non-profitsector, in het bijzonder aan diensten en operatoren van de sectoren Sociale bijstand en Gezondheid, die in deze crisis in de frontlinie staan.

UITSPLITSING VAN DE EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN VOLGENS ECONOMISCHE GROEP – BEGROTINGEN 2020

- Fonds (BFMW)
- Overige toelagen
- Prestaties
- Produits financiers
- Overboekingen

Structuur van de ontvangsten

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Fonds (BFMW)	34,0	27,9	7,0 %
Overige toelagen	1.076,7	883,8	2,9 %
Prestaties	187,2	153,7	7,4 %
Financiële opbrengsten	0,3	0,2	46,2 %
Overboekingen	9,8	8,0	35,8 %
Totale exploitatie-ontvangsten	1.308,0	1.073,6	3,8 %

Ontvangsten uit overdrachten

Meer dan de helft van de ontvangsten uit overdrachten van OCMW's zijn afkomstig uit terugvorderingen van de sociale bijstand (tegemoetkoming door de Staat, terugbetaling door begunstigden enz.). De gemeentelijke dotatie en de tegemoetkomingen van het RIZIV (in het kader van de financiering van rust- en verzorgingstehuizen) zorgen respectievelijk voor 32% en 7% van de ontvangsten uit overdrachten.

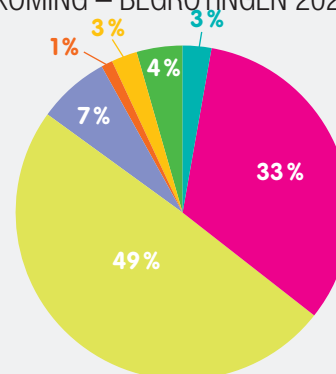
Mochten er onvoldoende middelen zijn voor het dekken van de uitgaven voor de opdrachten van OCMW's, dan zijn de gemeenten met de organieke wet van de OCMW's verplicht om het verschil door middel van een dotatie bij te passen. De gemeentedotatie bedraagt gemiddeld 300 euro per inwoner op basis van de begrotingen 2020, een toename van 3,9% in vergelijking met 2019.

Zoals reeds aangehaald bestaan er evenwel grote verschillen afhankelijk van de gemeenten en hun OCMW's (zie het hoofdstuk over de gemeenten hierboven).

Evolutie van de ontvangsten uit overdrachten volgens de bron van de tegemoetkoming – Begrotingen 2020 (in EUR per inwoner)

	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn	26,5	7,4 %
Gemeentedotatie	299,9	3,9 %
Tegemoetkoming van de centrale overheid in de sociale bijstand	450,1	2,9 %
Tegemoetkomingen van het RIZIV	62,3	3,9 %
Terugvordering van de tegemoetkomingen voor diverse kosten	12,0	0,6 %
Het verhalen van de sociale bijstand op de gerechtigden	22,5	0,6 %
Andere ontvangsten uit overdrachten	38,4	-3,4 %
Totale ontvangsten uit overdrachten	911,7	3,1 %

VERDELING VAN DE ONTVANGSTEN UIT OVERDRACHTEN VOLGENS DE BRON VAN DE TEGEMOETKOMING – BEGROTINGEN 2020

- Gemeentedotatie
- Tegemoetkoming van de centrale overheid in het maatschappelijk welzijn
- Tegemoetkomingen van het RIZIV
- Terugvordering van de tegemoetkomingen voor diverse kosten
- Het verhalen van de sociale bijstand op de gerechtigden
- Overige ontvangsten uit overdrachten
- Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn

INVESTERINGEN

De totale uitgaven voor investeringen² van de Brusselse OCMW's belopen bijna 188 miljoen euro volgens de begrotingen 2020. Deze zijn in vergelijking met 2019 met 5,9% gedaald.

De investeringsuitgaven in strikte zin bedragen ongeveer 156 miljoen euro of 128 euro per inwoner. De investeringsuitgaven van Brusselse OCMW's zijn voor het 2e opeenvolgende jaar gedaald, maar in vergelijking met de voorbije 6 jaar handhaven deze zich in 2020 op een gemiddeld niveau.

Uitsplitsing van de exploitatie-uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2020

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (tov 2019)
Investerings	155,9	128,0	-7,6 %
Overdrachten (kapitaaltoelagen)	1,7	1,4	3,2 %
Schuld (kapitaalaflossing)	30,1	24,7	3,7 %
Totale buitengewone uitgaven	187,7	154,1	-5,9 %

2. De zgn. "buitengewone" uitgaven in de gemeenteboekhouding

Leefmilieu Brussel, de overheidsdienst voor milieu en energie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Onze opdrachten

Studie, toezicht en beheer van lucht, water, bodem, afval, lawaai en natuur (groene ruimten en biodiversiteit). Maar we hebben ook de opdracht om milieuvergunningen af te leveren, erover te waken dat ze worden nageleefd, didactische projecten in Brusselse scholen uit te werken en te ondersteunen, deel te nemen aan vergaderingen en onderhandelingen op Belgisch en internationaal niveau, enz.

Tot slot is Leefmilieu Brussel ook actief op vlak van ecologisch bouwen, en wat betreft de wisselwerking tussen gezondheid en leefmilieu.

Onze werking

- Informatie verzamelen
- Acties plannen
- Ingrijpen op het terrein
- Sensibiliseren, opleiden, raad geven
- Samenwerken met bedrijven

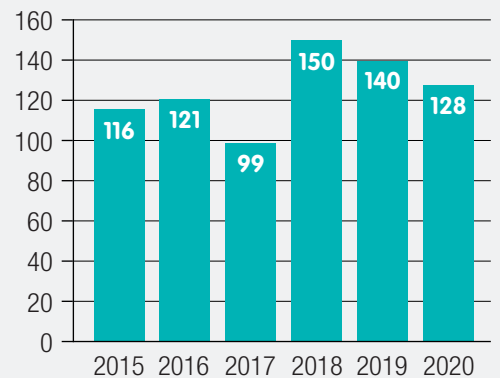

www.leefmilieu.brussels
02 775 75 75

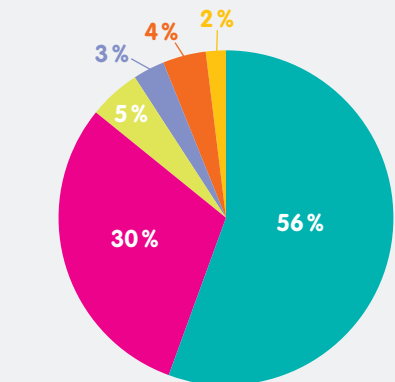

In 2020 had 56% van de investeringsprojecten betrekking op administratieve gebouwen of op het privépatrimonium. Investerings ten voordele van oudere personen (rust- en verzorgingstehuizen, serviceflats...) vertegenwoordigen bijna 30% van het investeringsbudget van OCMW's.

EVOLUTIE VAN DE
INVESTERINGSUITGAVEN (STRICTO
SENSU) VAN DE BRUSSELSE OCMW'S
- BEGROTINGEN 2015-2020 (IN EUR
PER INWONER)

VERDELING VAN DE INVESTERINGEN
VOLGENS BESTEMMING –
BEGROTINGEN 2020

- Administratie - Privépatrimonium
- Rusthuis
- Sociale Bijstand
- Gezins hulp
- Gezondheid - Huisvesting
- Varia

A photograph of three business professionals in a meeting. A man with glasses and a beard is pointing at a laptop screen. A woman is looking at the screen, and another man is standing next to her, also looking at the laptop. The scene is brightly lit, suggesting a modern office environment.

Simuleer en visualiseer uw meerjarenplan

Goed beleid steunt op betrouwbare data en heldere analyses. Toch is het niet altijd eenvoudig om de financiële impact van een beslissing in te schatten. Met onze expertise op maat wil Belfius u daarbij helpen. Symia is onze digitale simulator voor uw meerjarenplan waarmee u tot 7 jaar vooruit kijkt. Dat is onze manier om mee onze schouders te zetten onder de ideeën, het enthousiasme en de kennis van lokale besturen.

Wil u ontdekken hoe u de financiële gevolgen van beleidsbeslissingen op lange termijn kan simuleren? Contacteer uw relatiebeheerder.

> **Virginie RANDAXHE, adviseur**

COVID-19: GEMEENTELIJKE INTERNATIONALE SAMENWERKING MOBILISEERT ZICH

Het programma voor gemeentelijke internationale samenwerking heeft tijdens de coronacrisis niet stilgezeten. Zoals we het al in de vorige Nieuwsbrief schreven, is in Marokkaanse partnergemeenten een speciaal sociaal corona-actieplan gelanceerd. De diensten maatschappelijk werk coördineerden verschillende acties. Die zijn nu operationeel of staan op het punt het te worden. In juni besliste de gemeentelijke internationale samenwerking om ook een specifiek actieplan op te stellen voor de Democratische Republiek Congo. Dat plan moet de Congolese partners helpen de crisis, die in de DRC anders wordt beleefd, het hoofd te bieden.

SOCIAAL WERK IN TIJDEN VAN CORONA

Het gemeentelijk sociaal corona-actieplan is in 10 van de 11 gemeenten¹ van het Marokkaans programma voor gemeentelijke internationale samenwerking (GIS) gelanceerd. Het plan is goedgekeurd door de Belgische ontwikkelings-samenwerking. Op korte termijn zijn de acties van het plan opgebouwd rond drie krachtlijnen overeenkomstig het programma zelf: steun aan de strijd tegen schooluitval, het uitdelen van voedselpakketten aan de minst bedeedden als gevolg van de lockdownmaatregelen en ten slotte de voorlichting en preventie over de transmissie van de ziekte. Een vierde wil op middellange termijn een inhoudelijke denkoefening hebben over de sociaaleconomische impact binnen de gemeenten en op hun bevolking.

Nu Marokko geleidelijk de maatregelen in bepaalde gebieden versoepelt, en de gezondheidsnoodtoestand in de grote steden handhaaft, kan al een eerste balans worden opgemaakt van de gemeentelijke internationale samenwerking. In totaal is er al bijna 100.000 euro geïnvesteerd ten voordele van de bevolking.

Strijd tegen de schooluitval: door de strenge lockdown en doordat de scholen gesloten werden, hebben Marokkaanse leerlingen kennis gemaakt met het afstandsonderwijs. De eindexamens op het einde van de lagere school, van het lager secundair en het hoger secundair onderwijs van midden juni bleven daarentegen gehandhaafd. Nochtans beschikten niet alle jongeren over een internetverbinding of het nodige materiaal om op afstand te kunnen studeren of de lessen te volgen. De Marokkaanse gemeenten hebben daarom in de strijd tegen schooluitval hun Belgische collega's gevraagd om deze kwetsbare jongeren te helpen. De schooluitval in Marokko blijft namelijk hoog. De Marokkaanse Hoge raad van onderwijs, opleiding en wetenschappelijk onderzoek schatte in een recent rapport² het percentage voortijdige schoolverlaters in 2018 over de drie cycli op 7,4 % (of 431.876 leerlingen). De steun nam daarom verschillende vormen aan: het bezorgen van

handboeken of van prints van het online cursusmateriaal door het ministerie van Nationale Opvoeding of nog het cursusmateriaal voor de eindexamens op geheugenkaarten, ofwel op smartphone ofwel op computer. Vijf partnerships (Ait Zineb – Oudergem, Ouisselssate – Koekelberg, Ait Baha – Etterbeek, Belfaa – Jette en Mokrisset – Sint-Jans-Molenbeek) doen mee aan het steunprogramma. Hiermee helpen ze iets minder dan 6000 leerlingen of studenten. De volgende maanden zouden nog andere initiatieven van de Marokkaanse sociale diensten in samenwerking met het verenigingsleven en de scholen het

© Copyright Mokrisset

1. Ain Bni Mathar / Bni Mathar / Sint-Joost-ten-Node, Ait Zineb / Oudergem, Ait Baha / Etterbeek, Al Hoceima / Schaarbeek, Belfaa / Jette, Gourrama / Terhulpen, Mokrisset / Sint-Jans-Molenbeek, Oued Essafa / Evere en Ouisselssate / Koekelberg.
2. "L'Atlas territorial de l'abandon scolaire", is te vinden op www.csefrs.ma > publications

daglicht moeten zien. Mogelijk worden scholen voor onderwijs- of huiswerkondersteuning opgericht.

Het uitdelen van voedselpakketten: de strenge maar noodzakelijke lockdown die half maart in Marokko is ingevoerd, en die verlengd werd tot 10 juni (in de gebieden waarop de GIS betrekking heeft), en waarbij de mensen zonder toelating niet naar buiten mochten, heeft ervoor gezorgd dat seizoenarbeiders, (Marokkaanse of buitenlandse) migrerende werknemers, mensen met een handicap, gescheiden vrouwen of weduwen in een zorgwekkende armoede terechtkwamen. Tijdens de Ramadan was er hulp en werd er voedsel gedeeld. Maar na de Ramadan (na de 20^e mei) werd het moeilijker. De “humanitaire” hulp van de GIS met in sommige gemeenten ook andere steun (private of overheidssteun) was welkom. De sociale diensten en mensen op het terrein hebben meer dan 1650 gezinnen (ofwel 8000 mensen) aangeduid voor een voedselpakket. Die mensen hebben bloem, olie, rijst, groene thee, suikerbrood, vermicelli, kikkererwten, bonen, dadels, couscous, enz. gekregen. Men schat dat een gezin van 4 of 5 daarmee ongeveer een maand kon overleven. Het initiatief van de GIS was een succes en omdat men vreest dat de armoede bij de bevolking nog een paar maanden zal aanhouden, hebben sommige gemeenten beslist om met overheidsgeld/private steun een structurele voedselbank te lanceren. Ze doen dat via een projectoproep naar de lokale verenigingen. De projectoproep wordt aangestuurd door de dienst maatschappelijk werk. Opgemerkt moet worden dat dit soort initiatieven gemeenten in staat stelt hun sociale diagnoses te verfijnen en hun acties te bepalen voor een publiek dat door de crisis bijzonder is geraakt.

Voorlichting en preventie: de Marokkaanse gemeenten hebben dankzij deze krachtlijn verschillende dingen kunnen doen, altijd in samenwerking met de voogdijoverheden. Iedere gemeente heeft zijn eigen problematiek en afhankelijk daarvan hebben de gemeenten aan hun bevolking hygiënkits uitgedeeld, informatiebrochures en -affiches verspreid met de richtlijnen van de gezondheidsinstanties om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, hebben ze handschoenen, zeep en ontsmettingsgels bezorgd aan de verdelers of nog materiaal voor de afvalinzameling in de openbare plaatsen en de verdeelcentra. Sommige gemeenten, zoals Mokrisset, hebben ook gesensibiliseerd rond schooluitval, huiselijk geweld en het verdelen van de huishoudelijke taken in het gezin. De sociale diensten hebben daarvoor alle noodzakelijke menselijke en technische middelen ingezet.

HET VOORKOMEN VAN COVID-19 IN CONGOLESE GEMEENTEN

De Democratische Republiek Congo heeft op 25 maart de noodtoestand uitgeroepen. Op het ogenblik dat we dit schrijven (29 juni) is die al zeker verlengd tot 4 juli. Dat betekent dat de buitengrenzen gesloten zijn (met uitzondering voor het goederenvervoer), dat samenscholingen verboden zijn en dat in Kinshasa het dragen van een mondmasker, ook al is het handgemaakt, verplicht is. In de rest van het land werden ook maatregelen genomen om de verplaatsingen te beperken (met uitzondering van goederen): Lubumbashi, Goma, Beni, Butembo en Bukavu werden in quarantaine geplaatst, in de provincie Lualaba en in Lubumbashi werd van 22u. tot 5u de avondklok ingevoerd. In Congo is de informele economie een kwestie van leven en dood. Een strenge lockdown en het verbieden van samenscholingen, zoals in Kinshasa, hebben zware sociaaleconomische gevolgen. Te meer omdat de respons- en preventieteams in het veld te maken kregen met desinformatiecampagnes. Ze werden ook geconfronteerd met vooroordelen over een potentiële besmetting en over het feit dat westerlingen de ziekte zouden importeren.

De Congolese partners van het GIS-programma hebben zeer snel aan hun Belgische collega's gevraagd wat er mogelijk was in het kader van de gemeentelijke internationale samenwerking en wat de modaliteiten van een tussenkomst waren. Ter herinnering, het Congolese GIS-programma wil in de partnergemeenten de capaciteit van de diensten Bevolking en Burgerlijke Stand verhogen. Binnen dit programma is er daarnaast ook een luik voorlichting. Aan de akten van de burgerlijke stand kunnen berichten van openbaar nut gehecht worden. In de steden Goma, Beni en Butembo hadden ze dat in het verleden al gedaan tijdens de ebola-epidemie. Men heeft toen aan de geboorteaktes preventieberichten gehecht. De Congolese partnergemeenten uit het GIS-netwerk, Brulocalis en de UVCW (De Waalse vereniging van steden en gemeenten) vonden daarom een voorlichtingscampagne over Covid-19 relevant.

De Congolese gemeenten en hun Belgische partners hebben voor het gemeentelijk coronaplan rond drie hoofdlijnen maatregelen uitgewerkt. De acties van de partnerschappen kunnen in functie van de lokale context passen in één of meer van die hoofdlijnen. Ze worden uitgewerkt met respect voor de regels en de aanbevelingen van de gezondheidsinstanties en van de WGO.

- Voorlichting met strikte inachtneming van de aanbevelingen van de gezondheidsinstanties via de ambtenaren van de

diensten Burgerlijke Stand en Bevolking lijkt prioritair. Het doel is vooral de mensen te informeren over de basisreflexen ter bescherming tegen het coronavirus en hen te wijzen op de rol van de gemeenten en hun diensten. Die blijven in die periode open, ook voor de akten van burgerlijke stand. De voorlichtingscampagnes moeten in de mate van het mogelijke worden gecombineerd met de nood om de feiten van burgerlijke stand aan te geven.

- Hygiënepreventie en bestrijding van infecties: het plaatsen van wasbakken aan de gemeentelijke “eerstelijnsgebouwen”, d.w.z. waar de bevolking komt (gemeentehuis, nevenkantoren, buurthuizen ...)
- Prioritair, de bescherming van de eerstelijnsambtenaren die in aanraking komen met de bevolking.

Het actieplan ter bestrijding van de verdere verspreiding van het coronavirus wordt uitgevoerd met de beschikbare middelen van de GIS (15.000 euro per partnerschap). Het moet eind juni geïmplementeerd worden. Op het ogenblik dat we dit schrijven wacht het nog op een laatste goedkeuring van het Directoraat-Generaal Ontwikkelingsamenwerking.

> Jean-Marc Rombeaux, Adviseur

HANDVEST VOEDSELHULP

Tussen de begunstigde organisatie en de schenker wordt in overleg een samenwerkingsprotocol opgesteld waarin de afhaalprocedure wordt omschreven.

Op federaal niveau is een handvest van voedselhulp afgesloten tussen enerzijds vertegenwoordigers van de distributiesector en anderzijds de voedselhulporganisaties. Het charter wil de gratis distributie van onverkoopbare voedingsmiddelen maximaliseren en verbeteren.

De organisaties, de schenkers en de ontvangers die het handvest onderschrijven, verbinden er zich toe om in de mate van het mogelijke de regels van het handvest na te leven. Zij zetten een samenwerking op om onverkoopbare levensmiddelen gratis over te dragen met de bedoeling ze te verdelen aan wie zich in armoede bevindt. Deze producten kunnen in geen geval worden doorverkocht.

Met schenkers wordt bedoeld: producenten, distributiebedrijven, grotere supermarkten en onafhankelijke kleinere winkels, al dan niet franchisewinkels, die voeding aanbieden en bestaande platforms die schenkers en begunstigden van voedselschenken bij elkaar brengen.

Met begunstigde organisaties wordt bedoeld: voedselbanken, overheden en erkende sociale en voedselhulporganisaties, en bestaande platforms die schenkers en begunstigden van voedselschenken bij elkaar brengen.

Zowel de schenkers als de begunstigde organisaties moeten gekend zijn bij het FAVV.

De voedingsmiddelen die onder dit handvest vallen, zijn producten die om commerciële redenen niet verkocht kunnen worden: overschotten, producten waarvan de verpakking beschadigd is, producten met een nog beperkte houdbaarheidsdatum. Ze zijn in hun primaire of in een andere vorm bestemd voor gratis distributie.

Elke partij is op de hoogte van de toepasselijke voedselhulpvoorschriften en leeft ze na. Daarbij rekent men ook de omzendbrief van het FAVV met betrekking tot de bepalingen van toepassing op voedselbanken en liefdadigheidsverenigingen. In de praktijk bezorgt de omzendbrief richtsnoeren die betrekking hebben op de interpretatie van houdbaarheidsdata¹, de traceerbaarheid, de etikettering en het invriezen.

In de mate van het mogelijke bieden de schenkers verse producten aan met een uiterste consumptiedatum op uiterlijk twee dagen voor de laatste dag van minimale houdbaarheid op het moment dat ze worden afgehaald.

Zo niet moet de schenker erover waken dat op het moment dat hij de producten aan de begunstigde organisatie schenkt, hun bewaartermijn lang genoeg is. Op die manier is men zeker dat de producten veilig

verdeeld worden en dat de eindgebruiker ze veilig kan gebruiken vóór de uiterste consumptiedatum.

Indien de uitrusting het toelaat en de producten niet geschonken kunnen worden voor ten laatste de THT-dag-2, moet de schenker de producten ten laatste op de laatste houdbaarheidsdag (dag-0) invriezen. Het gaat om: vlees, vis, bereide maaltijden en/of andere invriesbare producten. Zo kunnen de begunstigde organisaties het aantal afhalingen beperken tot één of twee dagen per week.

Indien de schenker de producten invriest, moet hij ervoor zorgen dat de invriesdatum op de producten kan worden vermeld om aan de voedselveiligheidsnormen te voldoen.

Er wordt in onderling overleg tussen de begunstigde organisatie en de schenker een samenwerkingsprotocol opgesteld. Dit protocol beschrijft de afhaalprocedure.

Voor de begunstigde organisatie vermeldt het protocol het uur en de wijze waarop de goederen opgehaald worden (waar en bij wie zich aanmelden, waar de goederen moeten opgehaald worden, waar men moet parkeren, ...) evenals de voorwaarden voor toegang tot de winkel.

De schenker vermeldt de voorbereiding en de selectie van de te schenken voedingsmiddelen door het personeel. Hij mag ook geen producten zonder of met gebrekkige informatie (verplichte houdbaarheidsdatum, ingrediëntenlijst, allergenen) of met een beschadigde hoofdverpakking leveren. Zo mag bv. bij een doos met ontbijtgranen de kartonnen doos beschadigd zijn, maar niet de zak waar de ontbijtgranen in zitten.

De bijkomende registratie van bepaalde gegevens zoals bv. productenlijst, aantallen, eventueel het gewicht, ... kan nuttig zijn of verplicht indien de toepassing van een aangepast btw-stelsel gewenst is i.f.v. de gevolgde administratieve procedure rekening houdend met de btw-verplichtingen.

Bij afwezigheid van een samenwerkingsprotocol kan de schenker in het kader van niet-structurele donaties vrij een communicatiemiddel bepalen. Hij kan bv. gebruik maken van een applicatie of een gecentraliseerde instantie die de communicatie tussen de schenker en de begunstigde organisatie verzorgt om begunstigde organisaties op de hoogte te stellen van beschikbare schenkingen.

Om de kwaliteit van de producten te waarborgen, moeten alle verse overschotten met uiterste consumptiedatum (TGT), in de mate van het mogelijke, zo snel mogelijk en ten laatste op dag 0 aan de meest behoeftigen verdeeld worden.

1. De uiterste consumptiedatum (TGT) en de datum van minimale houdbaarheid (THT).

Producten die ten laatste op dag 0 werden ingevroren, moeten binnen 2 maanden verdeeld worden aan de eindgebruiker.

Levensmiddelen die gekoeld moeten worden, moeten vervoerd, behandeld en opgeslagen worden volgens de regels van het FAVV. Hiertoe moet de begunstigde organisatie zorgen dat zij beschikt over de nodige middelen om de koudeketen te respecteren. Het kan bv. gaan om aangepaste voertuigen, transportbakken, isothermische bakken, thermometers om de temperatuur van de producten in elke gekoelde ruimte te meten bij ontvangst en tijdens het transport, ...

Men moet er ook op toezien dat de algemene hygiëneregels nageleefd worden: een goede handhygiëne, onderhoudsproducten gebruiken die in combinatie met voedingsmiddelen mogen gebruikt worden, Daarnaast zorgt elke partij dat zij voldoet aan de regelgeving inzake voedselveiligheid en voedselhygiëne, inclusief het opstellen en onderhouden van een schoonmaakplan voor de ruimtes, het materiaal en de voertuigen.

De schenker en de begunstigde organisatie kunnen in het samenwerkingsprotocol de voorwaarden vastleggen op basis waarvan producten geweigerd kunnen worden. Dat kan bv. het geval zijn bij een ontoereikende transportcapaciteit, wanneer er geen vraag naar de producten is, wanneer het product niet aanvaardbaar is bv. omdat de koudeketen niet gerespecteerd werd of omdat de verpakking beschadigd is

Indien vermeld in het samenwerkingsprotocol, kan de begunstigde organisatie weigeren om het geheel of een deel van de geschonken producten op te halen als de voedselveiligheid en de informatie voor de consument niet volstaan (productnaam, houdbaarheidsdatum, allergenen, ...)

Om de inzameling van onverkoopbare voedingsmiddelen te optimaliseren en te stimuleren, verbindt de POD Maatschappelijke Integratie zich ertoe een overlegplatform aan te bieden voor vertegenwoordigers van de overheden, producenten, distributeurs, liefdadigheidsverenigingen, voedselbanken en bestaande platforms die schenkers en begunstigde organisaties van voedingsschenken die dit charter ondertekend hebben, bij elkaar brengen.

> Meer info

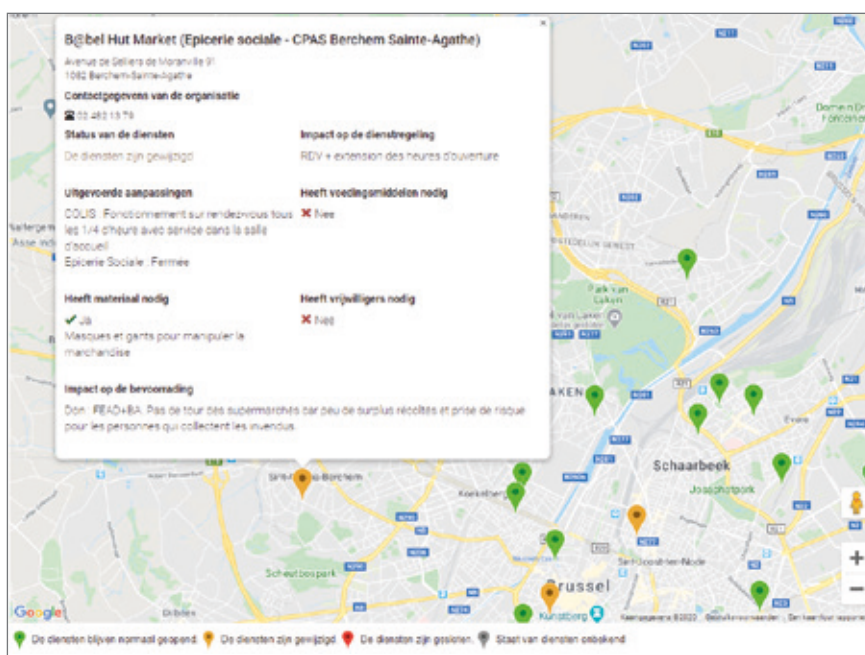
Het Voedselhulphandvest is beschikbaar op de website van de Fédération des Services Sociaux (FdSS), de Franstalige federatie van sociale diensten in Brussel en Wallonië:

www.fdss.be > Publicaties > Handvest van de voedselhulp

VIND SNEL DE VOEDSELHULPBEDELING IN JOUW BUURT!

Naar aanleiding van de Covid-19 crisis waren voedselhulporganisaties gedwongen om hun dienstverlening aan te passen of zelfs over te gaan tot sluiting. Nu dat bijna alle voedselbanken opnieuw operationeel zijn, blijkt het voor mensen in nood niet eenvoudig om uit te zoeken waar, alsook onder welke voorwaarden, men aan basisvoedingsmiddelen en hygiëneartikelen kan geraken. Dankzij www.voedselhulp.be, vindt iedereen snel alle voedselhulpverenigingen in de buurt.

Op een interactieve kaart wordt van elke organisatie de openingsuren aangegeven alsook de aangepaste dienstverlening die er gehanteerd wordt. Zo zijn sommige organisaties overgeschakeld op thuislevering en laten anderen maar een beperkt aantal personen toe om de goederen fysiek af te halen. De website is niet enkel voor de hulpbehoevenden, maar ook voor andere hulpverleners een handig hulpmiddel om accurate informatie over de beschikbare voedselhulp te vinden.

> Léa Champagne, projectmanager IncluCities, Adviseur dienst Duurzame Stad, delegatiesecretaris Congres van lokale en regionale overheden van de Raad van Europa

DE INTEGRATIE VAN MIGRANTEN IN DE EUROPESE STEDEN

De uitdagingen en vooruitzichten van het Europees project IncluCities 2020-2023.

Hoewel Europese steden in de eerste lijn staan bij de opvang en integratie van migranten, zijn ze op dat vlak niet allemaal even ervaren. De lokale overheden in heel Europa volgden de voorbije jaren allen een andere richting bij het verlenen aan migranten en vluchtelingen van toegang tot essentiële diensten en bij de ondersteuning van hun integratie.

Op 17 juni heeft de Raad van Europese Gemeenten en Regio's (REGR) zijn partners uitgenodigd voor de **start van het IncluCities-project**. Het project is mee gefinancierd door de Europese Commissie via het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) dat tot doel heeft dankzij *city-to-city* samenwerking de integratie van derdelanders in middelgrote steden te verbeteren. Brulocalis treedt op het voorplan en zal het project met de twee "mentorsteden" coördineren: de stad Brussel en de gemeente Schaarbeek. Zij werden gekozen omwille van hun stevige ervaring op dat vlak. Een toelichting.

EUROPESE STEDEN IN DE FRONTLINE VAN MIGRANTENINTEGRATIE

Migratie heeft de voorbije tien jaar heel wat Europese steden en dorpen veranderd. Steden als Brussel en Parijs, met meer migranten dan het nationale gemiddelde, zijn steeds diverser geworden. De bevolking in die steden heeft een zeer verschillende **nationale, culturele, taalkundige en sociaaleconomische achtergrond**. Tijdens besprekingen over de integratie van migranten wordt vaak naar deze metropolen gekeken. Een minder bekend verhaal is dat van kleine steden met minder ervaring op het vlak van inclusie en migratie¹.

Aangezien veel integratieproblemen verschillende beleidsdomeinen overlappen, kunnen ze niet autonoom door één enkel ministerie noch door de regering afzonderlijk worden opgelost. **Steden staan voor de uitdaging om diensten aan te bieden voor verschillende groepen van mensen**, waaronder migranten met een verschillend juridisch statuut, en om die mensen toegang te geven tot de desbetreffende openbare diensten. Ze moeten vermijden dat migranten worden uitgesloten van steunsystemen. Steden moeten dit evenwel kunnen doen zonder te midden van de toenemende vreemdelingenhaat en angst voor concurrentie de beschuldigingen aan te wakkeren volgens dewelke nieuwkomers voorrang zouden krijgen. **Veel van deze uitdagingen stellen zich overal ter wereld**, maar worden vaak zeer acuut gevoeld in gemeenschappen met beperktere middelen of met

minder ervaring in het onthaal en inclusie van migranten.

Qua bestuur krijgt men nu meerdere opvattingen. Sommige lokale overheden hebben bijvoorbeeld getracht een evenwicht te vinden tussen gerichte en algemene diensten. Zo hebben verschillende Europese regeringen op alle niveaus een verschuiving gezien naar de integratie van diversiteit en inclusie, d.w.z. de bevrediging van de diversiteitsbehoeften in alle diensten (transversaal) in plaats van hun toevlucht te nemen tot autonome integratieprogramma's. Andere hebben gezorgd voor een betere vertegenwoordiging van migranten in de lokale besluitvorming. De gemeentelijke adviesorganen die migrantengemeenschappen betrekken, kunnen de vaardigheden van migranten aanscherpen door hen meer gewicht te geven in de lokale besluitvorming en het gemeenschapsleven. Sommige steden doen meer inspanningen voor een betere samenwerking tussen intra-nationale bestuursniveaus. De stad Milaan is het meest sprekend voorbeeld². Heel wat lokale overheden zijn partnerschappen aangegaan met lokale niet-gouvernementele en maatschappelijke organisaties voor een betere integratie en essentiële dienstverlening.

In deze context is het IncluCities-project ontstaan. Diezelfde context werkt ook inspirerend: de samenwerking tussen middelgrote steden, 4 "mentorsteden" en 4 "gementorde steden" en hun vereniging van lokale en regionale overheden versterken met de bedoeling, voor een betere integratie van migranten op het lokale niveau, het delen van goede praktijken en kennis.

FOCUS OP HET INCLUCITIES-PROJECT

In samenwerking met de Raad van de Europese Gemeenten en Regio's (REGR) heeft Brulocalis een project ingediend in het kader van het Asiel-, Migratie- en Integratiefonds (AMIF) omtrent het **delen van best**

1. International Organization for Migration & Migration Policy Institute. 2020. "European Cities on the Front Line. New and emerging governance models for migrant inclusion", publication in the frame of the project ADMIn4ALL, <https://admin4all.eu> > publication, bekeken op 16 juni 2020.

2. *Ibid.*

3 ALGEMENE DOELSTELLINGEN VOOR INCLUCITIES

> De capaciteit van middelgrote steden en nationale verenigingen van lokale en regionale overheden versterken door kennisuitwisseling en *city-to-city* samenwerking tussen 4 ervaren steden (mentorstad) en 4 minder ervaren steden (leerstad). Doel is een passend en relevant stedelijk integratiebeleid te voeren rond deze vier thema's:

- Onderwijs en opleiding
- Toegang tot basisdiensten
- Actieve participatie en sociale inclusie
- Huisvesting

> De verspreiding van knowhow en best practices bij de partners van het IncluCities-netwerk en daarbuiten faciliteren;

> **Alle goede vormen van integratiebeleid op nationaal en Europees niveau versterken** en tegelijkertijd de nationale verenigingen als belangrijke schakel in het multi-level beleid versterken, betere regelgeving en kennisuitwisseling tussen steden en gemeenten.

BRONNEN EN MEDIA

- 17 juni 2020 persbericht: Launching 'IncluCities', a new CEMR project to improve long-term migrant integration
> <https://www.ccre.org/en/actualites/view/4044>
- IncluCities in één oogopslag
> <https://www.ccre.org/en/activites/view/43>
- Voor het laatste nieuws over het IncluCities-project: twitter @IncluCitiesEU met hashtags #IncluCities #AMIF #MigrationEU
- Inschrijven voor de IncluCities-nieuwsbrief:
<https://bit.ly/2Bxsspf>
- Benchmarking > Integrating Cities est un projet européen 2012-2014 portant sur l'intégration des migrants :
<http://www.integratingcities.eu/integrating-cities/projects/implementoring>
- Migration Work > Het consultancy bureau Migration Work geeft advies over migratievraagstukken en geeft technische en methodologische ondersteuning gedurende het hele mentorproces tussen mentorsteden:
<https://www.migrationwork.org/>

**IN HET NAJAAR GAAT DE INCLUCITIES-WEBSITE ONLINE
EN ZULLEN ER VISUALS BESCHIKBAAR ZIJN.**

AANPAK EN METHODE

> **Wederzijds leren door middel van de peer-to-peermethode, de sterkte zit in IncluCities op twee niveaus:**

- **Specifiek en lokaal:** de actie ondersteunt partnersteden wanneer ze concrete veranderingen in hun lokale praktijken willen doorvoeren. Doelstellingen en normen worden vastgesteld via een referentiekader dat gebaseerd is op Europese ervaringen. Elke stad die zo'n veranderingsproces onderneemt, wordt tijdens dat proces begeleid door een mentorstad;
- **Algemene en Europese schaal:** doordat IncluCities de thematische referentiecriteriën (benchmarks) toepast in stedelijke «real life»-situaties, worden deze door IncluCities ontwikkeld, getest en gevalideerd. Zo kunnen ze de komende jaren aan Europese steden en de Europese Commissie (EC) worden bezorgd als instrument voor een betere praktijk op Europese schaal.

> **Identificatie van best practices** via de **benchmarkingmethode** (de standaarden) en de analytische benadering van de behoeften en ambities van de gementorde steden;

> **Participatieve veldbezoeken;**

> **Opstellen van een actieplan door de leersteden**, met daarin verschillende fasen van reflectie en analyse;

> **Opleiding en workshops;**

> **Technische bijstand van de leden uit het netwerk** voor het opstellen en uitwerken van integratieprojecten door lokale en regionale overheden;

> **Lokaal voorlichtingsactiviteiten en lokale evenementen organiseren** om de integratie te faciliteren (door bijvoorbeeld succesverhalen te vertellen);

> **Instrumenten of platforms oprichten** om de verspreiding van knowhow en best practices te faciliteren;

> **Het lokale netwerk van partners en actoren die van cruciaal belang zijn** voor het verbeteren van de integratie van migranten in de samenleving **opzetten en/of versterken**.

practices voor de integratie van migranten en vluchtelingen tussen acht Europese steden (uit Spanje, Frankrijk, Italië, België [Brussels en Vlaams Gewest], Letland, Griekenland en Zweden (afwezig tot begin 2021)). Het project werd door de Europese Commissie geselecteerd en wordt tussen 2020 en 2023 uitgevoerd.

IncluCities voorziet in **mentoraten rond de integratie van migranten volgens het schema ‘mentorsteden – leersteden’**, de uitwerking van actieplannen voor de leersteden, de oprichting van digitale ‘one-stop-shops’ door de mentorsteden en de publicatie van tools en methodologieën voor samenwerking. De vier thema’s die worden besproken, zijn **onderwijs en vorming** (bijvoorbeeld gerichte voorzieningen, aanleren van de streektaal en de functionele taal, sociale en beroepsintegratie), **huisvesting** (bijvoorbeeld via rechten en toegang, sociale en gemeenschappelijke projecten), **de toegang tot basisdiensten** (bijvoorbeeld transversale integratie van migranten in de stedelijke administratie, delegatie

van openbare diensten voor een geïndividualiseerde aanpak) en **actieve participatie en sociale inclusie** (bijvoorbeeld actief burgerschap, rechten en plichten, waaronder de uitwisselingen tussen het gastland en de migranten). IncluCities voorziet dat de “mentorsteden” en “mentees” een reeks van activiteiten uitwerken. Ze worden daarbij bijgestaan door de begunstigde verenigingen en door diverse deskundigen en lokale organisaties. Brulocalis zal de lokale **overheden tijdens het hele proces vooral bijstaan, en zal seminaries/thematische opleidingen organiseren en meehelpen aan de disseminatie van de projectresultaten** (via publicaties en verslagen).

De kernelementen van het proces

De mentorstad en de begeleidende vereniging van lokale en regionale overheden helpen de praktijkmensen van de leerstad verandering door te voeren. Ze doen dat deels door te putten uit de eigen ervaring, maar ook door te luisteren: de leerstad moet in staat gesteld worden om belangen te verkennen en ideeën te ontwikkelen en daarbij te vertrouwen op een externe partner. Het mentorschap moedigt hen aan om te zien wat er moet worden veranderd of verbeterd; om opties voor verandering en risico’s te identificeren; en om de weg naar de gekozen oplossing in te slaan.

De leerstad (de “mentee”) en de begeleidende vereniging van lokale en regionale overheden streven naar een verbetering van bepaalde aspecten

van hun werk over een relevant onderwerp. De leerstad werkt samen met haar mentor om de veranderingen die zij wil te bepalen; om de nodige acties voor die verandering te plannen, en om de acties vervolgens uit te voeren. Dit verbeteringsproces wordt ondersteund door de mentorstad, de consultant en de verenigingen die bij elke mentorschap betrokken zijn, en begint met een vroegtijdige planning en daarna hun bezoek aan de stad. Het vindt plaats tijdens het bezoek en duurt tot het einde van het project, terwijl de dingen gaandeweg veranderen.

Clusters: Terwijl een mentorstad en een leerstad in het kader van het IncluCities-proces productief met elkaar kunnen samenwerken, kunnen alle steden er baat bij hebben door op het vlak van migrantenintegratie samen te werken met andere lokale overheden met dezelfde thematische interesse. Binnen de groep van 8 steden en 8 verenigingen worden de “mentorsteden” en hun “mentees” twee per twee aan elkaar gekoppeld. Ze kunnen hun ervaringen en ideeën over het mentorproces en hun praktische oplossingen uitwisselen. Daarnaast zullen ze uit het proces, de resultaten en de conclusies van andere “koppels” ook lessen kunnen trekken. Deze groep geeft elk mentorprogramma de mogelijkheid eigen ervaringen te delen en de andere “koppels” te ontmoeten tijdens uitwisselings- en methodologiewerkshops.

De facilitators/consultants adviseren de steden over hoe ze de methode moeten gebruiken om goede resultaten, zowel in specifieke lokale acties als in de vergelijkende evaluatie met de EU, te behalen. Ze ondersteunen tijdens de drie studiebezoeken via een partnerschap en via plannen voor lokale verandering de begeleidingsprogramma’s (twee ter plaatse en één op afstand). Maar ze koppelen ook de werkzaamheden van de andere steden binnen de groep terug. Zo wordt buiten elk begeleidingsprogramma de kennis gedeeld met alle deelnemers van het project (via uitwisselingsworkshops) en zijn er op het einde van het project geteste, gebruiksvriendelijke en betrouwbare referentiepunten.

In elke stad worden **lokale ondersteuningsnetwerken** opgezet. Deze netwerken brengen representatieve actoren van organisaties samen die er belang bij hebben om de stad te helpen met het verbeteren van haar praktijken in een relevant themagebied (coöperaties, vakmensen, ziekenhuizen, gemeenteambtenaren, enz.). De zienswijze van het lokale ondersteuningsnetwerk zal de analyse van de behoeften en de uitdagingen verder belichten.

Verwachte resultaten:

- **1 brochure** waarin de doelstellingen, activiteiten, resultaten en de verwachte impact van het project worden toegelicht;
- **4 actieplannen**, een actieplan per leerstad, over een of meerdere van de vermelde thema’s;
- **4 One-stop shop (website)**, door de mentorsteden, met essentiële informatie voor het doelpubliek, zoals vluchtelingen, asielzoekers en

migranten (bijvoorbeeld toegang tot gezondheid, onderwijs, administratieve procedures, enz.);

- 4 thematische cursussen;
- 4 workshops om kennis en methodologieën aan te leren;
- 4 video's gekoppeld aan de 4 mentoringschema's (4 partnerschappen mentorstad/leerstad);
- 4 methodologische (thematiese) toolkits, met benchmarks, best practices en de gebruikte methodologie bij studiebezoeken.

Volgend thema m.b.t. IncluCities:

“Benchmarking van de praktijken voor de integratie van migranten in de steden: uitdagingen en vooruitzichten vanuit Europa”

> Over BAPA

Zie “Onthaalbureau voor nieuwkomers” op www.brulocalis.brussels > zoek een subsidie

> Voorgeschiedenis

Op 10 november 2016 organiseerde de Brusselse Federatie van OCMW's voor haar leden een informatiebijeenkomst over het inburgeringstraject dat nieuwkomers in België mogen of moeten volgen. We hebben hierover bericht in NB 2016-6: “Onthaal en integratie van nieuwkomers: hoe ver staan we?”

4 MENTORSTEDEN: 4 LEERSTEDEN

MECHELEN (BELGIË): PARTINICO (ITALIË)

Association of Flemish Cities and Municipalities (VSG)

Italian Association of the Council of European Municipalities and Region

SCHAARBEEK (BELGIË): STAD JELGAVA (LETLAND)

Brulocalis (Association of the City and municipalities of Brussels, VSGB)

Latvian Association of Local and Regional Government (LALRG)

STAD BRUSSEL (BELGIË): ST- JEAN-DE-LA-RUELLE (FRANKRIJK)

Brulocalis (Association of the city and municipalities of Brussels, VSGB)

French Association of the Council of European Municipalities and Regions (AFCCRE)

FUENLABRADA (SPANJE): STAD LIVADIA (GRIEKENLAND)

Central Union of Municipalities of Greece (KEDE)

Spanish Federation of Municipalities and Provinces (FEMP)

Stad Brussel

“Ik ben erg trots dat de stad Brussel gekozen werd als mentorstad! Brussel is een wereldstad, de hoofdstad van 500 miljoen Europeanen en telt op zijn grondgebied, verspreid over een zeer divers lappendeken van wijken, meer dan 180 nationaliteiten. Dit kosmopolitisme gaat gepaard met een immense culturele rijkdom, die voortdurend via de harmonie die tussen de verschillende gemeenschappen heerst, wordt geëxploiteerd. Inclusie zit in het DNA van onze stad. We zijn dan ook zeer blij dat we onze ervaringen kunnen delen en van anderen kunnen leren”,

Philippe Close, burgemeester van de stad Brussel

Met zijn **181.726 inwoners (2019)** is **Brussel** de dichtstbevolkte gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De stad Brussel ligt in het centrum van grote migratiestromen. 36 % van zijn bevolking is van buitenlandse origine³. Brussel heeft een **“BAPA**

BXL”, een (Franstalig) onthaalbureau voor nieuwkomers, opgericht. BAPA BXL geeft nieuwkomers een gratis inburgeringstraject⁴. Het wil hen informeren en de nodige ondersteuning geven zodat ze zelfstandig meer kunnen participeren aan het sociale, economische en culturele leven. BAPA wil de nieuwkomers ook bewust maken van de uitdagingen waarvoor integratie in België staat. Wil men het traject in het Nederlands volgen, dan kan dat via het Brussels onthaalbureau voor inburgering (BON). De stad Brussel heeft sinds 1972 een adviesorgaan voor migranten. De **“Brusselse Raad voor Culturele Diversiteit” (BRCD)** wil vandaag de culturele diversiteit in de stad versterken en diversiteit erkennen als een absolute troef van de Brusselse identiteit. De stad Brussel heeft heel wat ervaring in het onthalen en integreren van nieuwkomers en kan terugvallen op sterke, consistente en innovatieve experimenten. De stad Brussel zal de Franse stad St-Jean-de-la-Ruelle begeleiden **inzake de toegang tot de basisdienstverlening en de participatie en sociale inclusie van migranten.**

Brulocalis, de vereniging van de stad en de gemeenten van Brussel, staat de stad Brussel bij.

Twitter: <https://twitter.com/stadBrussel>

Facebook: <https://www.facebook.com/BXLstadbrussel/>

Website: <https://www.brussel.be>

De stad St-Jean-de-la-Ruelle (Frankrijk)

“St-Jean-de-la-Ruelle is een gastvrije en open stad, trouw aan de solidariteitswaarden en met een sterk Europees engagement. We zijn blij dat we kunnen deelnemen aan het IncluCities-project en dat we uitwisselingen kunnen hebben met andere Europese steden om ons in staat te stellen migranten beter op te vangen”,

Christophe Caillou, burgemeester van St-Jean-de-la-Ruelle.

De bevolking van St-Jean-de-la-Ruelle, een stad in het hart van het grootstedelijk gebied van Orléans in het Centrum van de regio Val de Loire, bedraagt 16.759. 19% van de bevolking is van buitenlandse origine. St-Jean-de-la-Ruelle is binnen IncluCities leerstad en wil de participatie en de integratie van migranten in de lokale gemeenschap verbeteren.

De Association Française du Conseil des Communes et Régions d'Europe (AFCCRE), de Franse vereniging van de Raad van Europese gemeenten en regio's, staat leerstad St-Jean-de-la-Ruelle bij.

> <http://www.afccre.org/fr#.XvC54WgzY2w>

Twitter: <https://twitter.com/sjrofficiel?lang=fr>

Facebook: <https://www.facebook.com/sjrofficiel/>

Website: <http://www.ville-saintjeandelaruelle.fr/>

3. BISA, Zoom op de gemeenten - Stad Brussel. 2016, <http://bisa.brussels/publicaties/zoom-op-de-gemeenten>, geraadpleegd op 2 juni 2020.

4. De doelgroep: de nieuwkomers (personen met een nationaliteit van een EU+-land en 'derdelanders' ouder dan 18 jaar die zich wettelijk voor langere duur (meer dan 3 maanden) in België komen vestigen, ingeschreven in het bevolkingsregister van een gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en houder van een verblijfsvergunning voor langer dan 3 maanden), ofwel vluchtelingen, begunstigen van subsidiaire bescherming, gezinshereniging, student, personen die om humanitaire redenen zijn geregulariseerd, enz.

De stad Jelgava (Letland)

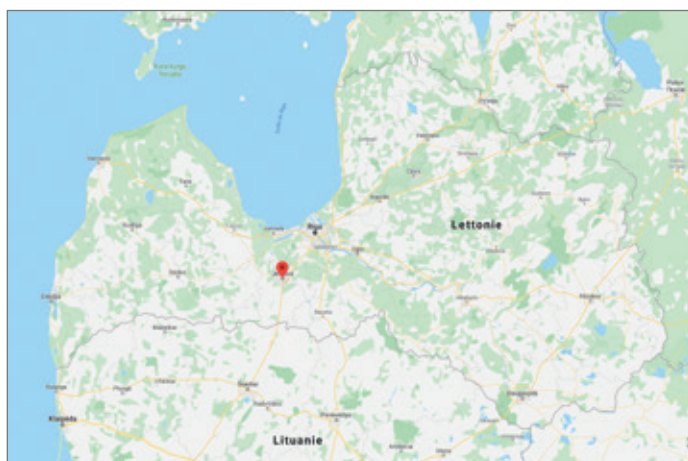
“Door deel te nemen aan IncluCities willen we de integratie van buitenlanders in onze stad verbeteren. We zijn trots te mogen leren van de ervaringen van gelijkaardige middelgrote Europese steden”,

Andris Riavio, burgemeester van de stad Jelgava en vice-voorzitter van de Latvian Association of Local and Regional Government (LALRG)

Jelgava is een stad met **60.000 inwoners** en is daarmee de vierde grootste stad van Letland. **43 % van de bevolking behoort tot een nationale minderheid** (bijvoorbeeld Russisch, Oekraïens, Roemeens, enz.).

Aangezien het retentiepercentage van migranten de afgelopen jaren is afgenomen, probeert het gemeentebestuur de uitdagingen van de integratie van migranten beter te begrijpen en op deze problemen positief te reageren.

De Latvian Association of Local and Regional Government (LALRG) zal de stad Jelgava bijstaan gedurende het hele project.

Twitter: <https://twitter.com/JelgavaLV>

Facebook: <https://www.facebook.com/Jelgavaspilseta>

Website: <https://www.jelgava.lv/en/city/jelgava-in-short/>

Gemeente Schaarbeek

“Onze samenleving is voortdurend in beweging. Ecologie en samenleven staan voorop in de transformatie van vandaag. Zij zijn de twee belangrijkste katalysators voor de veranderende samenleving en voor onze manier van leven; het zijn op dit moment misschien wel de twee belangrijkste kwesties ter wereld. Vandaar het belang van projecten zoals «IncluCities». Dankzij die projecten kunnen gemeenten met elkaar good practices delen en kunnen ze elkaar helpen”,

Vincent Vanhalewyn, 1e schepen van de gemeente Schaarbeek, voorzitter van de vzw VIA (BAPA)

Schaarbeek is qua bevolking de op één na grootste gemeente van het Brussels Gewest, na de Stad Brussel. De bevolking groeit er sinds het begin van de jaren negentig gestaag: per 1 januari 2019 telt het **133.309 inwoners, of**

11,03 % van de totale bevolking in het Gewest⁵. Volgens een bevraging van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) in 2016 **maken mensen met een buitenlandse nationaliteit 35 % van de bevolking van Schaarbeek uit**. Sinds 2016 hebben meer dan **6.400 nieuwkomers het inburgeringstraject van het eerste onthaalbureau BAPA VIA gevolgd**. **BAPA VIA is een (Franstalige) semi-overheidsorganisatie** van de gemeenten Schaarbeek en Molenbeek die er zich bezighoudt met de integratie van nieuwkomers. De gemeente Schaarbeek heeft het **CAMIM-project uitgewerkt**, oftewel de “collectieve productie van kennis over integratievoorzieningen, uitgevoerd met de nieuwkomers die het inburgeringstraject van VIA volgen”. Schaarbeek zal hier inspiratie uit halen voor de begeleiding van de Letse stad Jelgava. Wil men het traject in het Nederlands volgen, dan kan dat via het Brussels onthaalbureau voor inburgering (BON).

Brulocalis, de vereniging van de stad en de gemeenten van Brussel, staat de gemeente Schaarbeek bij.

Twitter: <https://twitter.com/AchilleColignon>

Facebook: <https://www.facebook.com/1030be/>

Website: <https://www.1030.be/>

5. BISA, Kerncijfers per gemeente, 2019, <http://bisa.brussels/publicaties/zoom-op-de-gemeenten>, pagina bekeken op 15 juni 2020.

> Philippe MERTENS, adviseur

2,4 MILJOEN VOOR LOKALE KLIMAATACTIE

Na meer dan 10 jaar steun aan programma's voor duurzame ontwikkeling onder de naam Agenda Iris 21, verandert het Gewest zijn ondersteuning aan Brusselse gemeenten en OCMW's voor projecten rond duurzame ontwikkeling. Het is natuurlijk niet de bedoeling om de lokale Agenda's 21 op te geven, maar wel om hun actie uit te breiden met een nieuwe component: het Klimaat.

De kandidatuur-dossiers voor de twee luiken moeten uiterlijk vrijdag 28 augustus 2020 om middernacht ingediend worden

Na het Charter en [The Aalborg Commitments](#) (in 2004) wordt het Klimaat de internationale referentie die de lokale besturen de weg kan wijzen voor het invullen van hun voorbeeldfunctie.

Dit beleid past in een bredere bewustwording op alle bevoegdheidsniveaus. Europa heeft in oktober 2014 een beleidskader voor klimaat en energie ([2030 climate & energy framework](#)) geïmplementeerd met targets en strategische doelstellingen voor de Europese Unie voor de periode 2021-2030.

Deze doelstellingen zijn:

- Ten minste 40 % vermindering van de **uitstoot van broeikasgassen** (ten opzichte van het niveau van 1990)
- Minstens 32 % aandeel voor **hernieuwbare energie**
- De **energie-efficiëntie** met minstens 32,5 % verbeteren

Op 2 juni 2016 heeft de Brusselse regering het Gewestelijk Lucht-, Klimaat-Energieplan goedgekeurd. Het stelt 64 maatregelen en 144 acties voor die het Gewest moeten toelaten zijn doelstellingen op het gebied van luchtkwaliteit en energie te halen tegen 2030.

- Een vermindering van het finale energieverbruik met 28 % (ten opzichte van 2005);
- Een vermindering van de directe emissies met 40 % (2005);
- Het toewerken naar de EU-doelstelling om tegen 2050 koolstofneutraal te zijn;
- Onze indirecte emissies in rekening nemen.

Iedereen zal hiervoor zijn beleid moeten veranderen. Men zal een beleid moeten voeren dat bij deze doelstellingen aansluit. Het Gewest steunt deze ontwikkeling en ondersteunt de inspanningen van de gemeenten en de OCMW's met deze nieuwe projectoproep.

De oproep bestaat uit twee luiken:

HET KLIMAATACTIEPROGRAMMA (KAP)

Dit programma ondersteunt de gemeenten financieel die een lokale actiestrategie voor het Klimaat, een "Klimaat Actie Programma", willen ontwikkelen.

De gemeenten kunnen daarvoor gedurende maximaal 2 jaar een beleidsplanningsproces opzetten dat uitmondt in een lokaal actieplan met concrete acties op schaal van de gemeente.

Het project kan betrekking hebben op de start van een proces of op de update van een bestaand lokaal klimaatplan of op de aanpassing van een Agenda 21-plan.

THEMATISCHE KLIMAATPROJECTEN

Dit tweede luik van de projectoproep ondersteunt de uitvoering van thematische projecten. Er zijn drie thema's.

1. Good Food

De projecten moeten voldoen aan de doelstellingen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en moeten prioriteit geven aan:

- **De productie:** de terbeschikkingstelling van gronden en de vestiging van producenten faciliteren, het ontwikkelen en invoeren van een beleid om de aanwezigheid van voedingsgewassen te garanderen, de ontwikkeling van projecten van socioprofessionele inschakeling in de groenteteelt.
- **Nieuwe dynamiek voor de lokale economie:** het promoten van voedingszaken die zich houden aan de Good Food-criteria, het garanderen van een Good Food-aanbod bij de sociale kruidenier, het ontwikkelen van een verkoopstructuur die toegankelijk is voor mensen met een laag inkomen, kantines of buurtrestaurants en -keukens, een Good Food-aanbod in alle gemeentelijke kantines aanbieden, enz.
- **Voedselverspilling:** een platform ontwikkelen voor de inzameling van niet-verkochte voedingswaren als onderdeel van het gewestelijk LOCO-netwerk dat Brusselse verenigingen voor voedselhulp ondersteunt.
- **Governance:** zijn gemeente betrekken in een participatieve territoriale dynamiek voor duurzame voeding, het voedselsysteem op het grondgebied van de gemeente analyseren, het oprichten van een orgaan voor het beheer van voedingsmiddelen, enz.

Per project kan maximaal 75.000 euro subsidies worden verkregen.

2. Hulpbronnen - Zero Afval:

Dit thema wil vooral de transitie naar Zero afval ondersteunen. Zero Afval kan bijdragen aan de directe uitstoot door de aanvoer naar de verbrandingsoven en tegelijk de indirecte uitstoot door de consumptie te beperken.

WE GEVEN U EEN PAAR PROJECTIDEEËN:

Zero Afval-uitdagingen voorstellen voor de inwoners van de gemeente, zijn gemeenschap engageren voor een territoriale Zero Afval-dynamiek, de transitie van handelszaken naar Zero Afval ondersteunen, de ontwikkeling van diensten en infrastructures rond Zero Afval die toegankelijk zijn voor de inwoners van de gemeente, gemeentelijke kringloopwinkels oprichten, een netwerk van giveboxes, bookboxes en uitleenwinkels, toegankelijk voor alle burgers, plaatsing van drinkfontein in de openbare ruimte, plaatsing van sorteerafvalbakken in de gemeentelijke parken en sensibilisering van de gebruikers hieromtrent, zorgen dat de gemeente en de para-gemeentelijke organisaties op een lijn zitten wat afvalsortering betreft, het opstarten van projecten voor ecologisch ontwerp van producten met afval van de gemeente, Zero afval-aanpak van evenementen en aanbestedingen georganiseerd door de gemeente en/of gebonden aan toestemming van de gemeente, enz.

De projecten kunnen plaatsvinden over een periode van maximum 3 jaar. Het maximale bedrag van de subsidie is vastgelegd op 75.000 euro. Projecten voor kringloopwinkels kunnen een bedrag van maximum 150.000 euro krijgen

3. Stad-Natuur: Biodiversiteit, Ecologisch Netwerk en Waterbeheer

De volgende doelstellingen zijn voor dit thema prioritair:

1. De versterking van de koelte-eilanden door vergroening van straten en pleinen:

door de oppervlakte (al dan niet openbare weg) weer doorlatend te maken en de verharde ruimten te beplanten enz.

2. De versterking van het groene netwerk en/of het blauwe netwerk en van de bijhorende biodiversiteit: door de elementen van het groene netwerk en/of de elementen van het blauwe netwerk met elkaar te verbinden, door het aanbod van openbare groene ruimten te versterken door lichte aanlegwerken die de biodiversiteit van gronden kunnen versterken (ruigten, privégronden, ...), door de bescherming van de natuurlijke habitats te versterken, door groene heraanleg van waterlopen en het weer aan de oppervlakte brengen van (delen van) overwelfde waterlopen, door aanleg van de bermen en de openbare ruimte langs de waterlopen, door helder water of regenwater uit het gescheiden netwerk weer op te nemen in het hydrografisch netwerk, door ecologisch beheer toe te passen op de groene ruimten, enz.

3. De versterking van het regennetwerk, door bijvoorbeeld praktijken en voorzieningen voor waterbeheer die het water tot zijn recht laten komen als hulpbron, in te voeren.

Het maximale bedrag van de subsidie is vastgelegd op 40.000 euro voor een studieproject voorafgaand aan een nieuwe aanleg in de openbare ruimte, of voor kleinere projecten van aanleg of beheer gewijd aan beschermde soorten en natuurlijke ruimten.

De subsidie kan 150.000 euro bedragen voor een bouw- of herinrichtingsproject in de openbare ruimte.

DE MODALITEITEN VAN DE OPROEP

Het totale bedrag van de subsidie is 2,4 miljoen euro.

Luik 1 van de projectoproep is enkel toegankelijk voor de Brusselse gemeenten. Het maximale bedrag is vastgelegd op 150.000 euro. De duur van de subsidie mag in geen geval langer aanslepen dan 24 maanden.

Luik 2 van de projectoproep is toegankelijk voor alle gemeenten en OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Elke lokale overheid kan meerdere kandidaturen indienen, voor een of meer luiken van deze oproep. Projecten die twee of meer thema's combineren, worden aangemoedigd: projecten die gezamenlijk worden uitgevoerd door meerdere lokale overheden, door meerdere naburige OCMW's, door een gemeente en haar OCMW.

De jury selecteert de projecten in september (luik 1 en 2). De start van de projecten is voorzien voor januari 2021.

Ondersteuning en begeleiding van Brulocalis

De gemeenten en OCMW's kunnen tijdens de projectoproep rekenen op een methodologische begeleiding van Leefmilieu Brussel en Brulocalis. De dienst Duurzame Stad staat tot uw dienst. We geven advies, doen de follow-up en helpen bij de redactie van de kandidatuur-dossiers. Twee vormingen voor de lokale besturen werden op 19 juni en 9 juli georganiseerd. Andere moeten volgen na goedkeuring van de dossiers.

> Meer weten?

Alles over het indieningsdossier, de financiële voorwaarden en de modaliteiten van de twee luiken van de oproep is te vinden op de site van [Leefmilieu Brussel](https://leefmilieu.brussels):

<https://leefmilieu.brussels> > Duurzame stad > De Brusselse lokale Overheden > Gewestelijke steun aan initiatieven van lokale Overheden > Klimaatactie

Zie ook

www.brulocalis.brussels > subsidies > Klimaat Actie Programma (KAP) : projectoproep 2020

Contactpersoon: Philippe Mertens, dienst Duurzame Stad, 02 238 51 62, philippe.mertens@brulocalis.brussels

> Rabbeha HADRI, Algemene directie Veiligheid en Preventie, FOD IBZ

GENDERGELIJKHEID IN DE PUBLIEKE RUIMTE: EEN GIDS VOOR LOKALE OVERHEDEN

Lokale besturen houden bij de inrichting van hun openbare ruimte nog te weinig rekening met de manier waarop vrouwen die beleven. Wat kunnen steden en gemeenten doen om de publieke ruimte meer gender-inclusief te maken? De Algemene Directie Veiligheid & Preventie van de FOD Binnenlandse Zaken ontwikkelde een gids Gender en Publieke Ruimte met tips en goede praktijken.

SEKSUELE CODES OF GENDERNORMEN BEPALEN DE PUBLIEKE RUIMTE

Het gebruik van de publieke ruimte wordt bepaald door seksuele codes of gendernormen. Zo verplaatsen vrouwen en mannen zich anders in de stad. Vrouwen volgen andere trajecten en ook hun motivatie voor verplaatsing verschilt significant van die van mannen. Zij worden namelijk geconfronteerd met andere moeilijkheden waardoor ook het veiligheidsvraagstuk in de publieke ruimte zich anders stelt. Dat komt omdat de publieke ruimte ook vandaag nog grotendeels gedomineerd wordt door mannen.

Die ongelijke toegang en gebruik van de publieke ruimte versterkt niet alleen het onveiligheidsgevoel van vrouwen maar stelt ook een beperking aan hun bewegingsvrijheid en hun mobiliteit in hun stad, gemeente of wijk. Dit heeft vaak negatieve gevolgen voor de zelfontwikkeling van vrouwen.

EEN GEÏNTEGREERDE BENADERING VAN DE GELIJKHEID TUSSEN MAN EN VROUW EN EEN TRANSVERSALE STRATEGIE VOOR DE HELE STAD OF GEMEENTE

Lokale besturen hebben de mogelijkheid om te streven naar meer gendergelijkheid in de publieke ruimte. Nochtans zijn er grote verschillen in de mate waarin gemeenten zich inzetten voor gelijke kansen. Sommige gemeenten duiden bijvoorbeeld expliciet een lokale mandataris aan die belast is met gelijke kansen [nvdr: wat het geval is in alle Brusselse gemeenten], terwijl andere dat niet doen.

Daarnaast stelden we ook vast dat slechts een kleine minderheid van de Belgische gemeenten het Europees charter voor gelijkheid van vrouwen en mannen op lokaal vlak – een initiatief van de Raad der Europese Gemeenten en Regio's (CEMR)¹ – heeft ondertekend. Door dit charter te ondertekenen gaan de lokale overheden het expliciete engagement aan om zich in te zetten voor meer gendergelijkheid. (nvdr: Brulocalis heeft vroeger het Charter gepromoot via de website, zie www.brulocalis.brussels >

Uit de cijfers van de recente *Veiligheidsmonitor*, een bevraging bij de bevolking over de verschillende veiligheidsthema's, blijkt dat vrouwen zich in de openbare ruimte opvallend minder veilig voelen dan mannen. Bij zowat alle vragen geven vrouwen een hogere mate van onveiligheid aan dan mannen. Dat geldt onder meer voor woninginbraken, zakkenrollerij en gauwdiefstallen, lastigvallen op straat, sluikestorten en zwerfvuil, defecte of ontbrekende straatverlichting en geluidshinder door personen op de openbare weg, door het verkeer of door de burens.

Opmerkelijk veel vrouwen geven in de veiligheidsmonitor ook aan dat ze bepaalde plaatsen in de gemeente mijden. Zo vermijden ze bijvoorbeeld afgelegen plaatsen, plaatsen met veel volk, drukbezochte evenementen en het openbaar vervoer. Daarnaast vermijden vrouwen ook om bij duisternis zich buitenshuis te begeven en doen ze de deur niet open voor onbekenden.

¹ Brusselse gemeenten hebben het charter ondertekend: Anderlecht, Sint-Agatha-Berchem, Brussel, Etterbeek, Evere, Elsene, Jette, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek en Sint-Pieters-Woluwe. Zie de Observatory European Charter for Equality of Women and Men in Local life, <https://charter-equality.eu>. De info dateert van 2017. Indien uw gemeente het Charter heeft ondertekend of het wil doen, informeer daar dan het Observatorium van.

Documenten > [Het Europees charter voor gelijkheid van vrouwen en mannen op lokaal vlak \[2.2.210\]](#)

Lokale besturen kunnen op die manier meer rekening houden met gendergelijkheid in de besluitvorming over de constructie, ontwerp en organisatie van de stad of gemeente. Goede plannen kunnen ertoe bijdragen dat een stad of gemeente aantrekkelijk, egalitair en toegankelijk is voor iedereen. Het gaat dus om het ontwikkelen van een geïntegreerde benadering van gelijkheid tussen man en vrouw en een strategie die transversaal is voor de hele stad of gemeente.

DE GIDS GENDER EN PUBLIEKE RUIMTE ALS INSPIRATIE

De gids Gender en Publieke ruimte wil lokale besturen inspireren. De gids vertrekt vanuit concrete vragen: Hoe manifesteert gender zich in de publieke ruimte? Hoe verplaatsen vrouwen en mannen zich in de stad/gemeente/wijk? Worden vrouwen en mannen betrokken bij de besluitvorming over stad-, gemeente of wijk? Wordt er bij de constructie, het ontwerp en de organisatie van de stad, gemeente of wijk voldoende rekening gehouden met vrouwen en mannen? Genieten vrouwen en mannen op een gelijke manier van de infrastructuur en publieke diensten?

Vijf grote thema's komen aan bod in de gids: gender mainstreaming, circulatie, urbanisatie, seksuele intimidatie op straat en participatie. Die thema's worden ondersteund met goede praktijken, nationaal en internationaal, waaruit inspiratie kan worden geput voor ontwikkeling van meer gender-inclusieve steden en gemeenten.

Hieronder een beknopte bespreking van de vijf thema's:

Gender mainstreaming

Gender mainstreaming, of de geïntegreerde aanpak van de genderdimensie, is een strategie die de gelijkheid tussen vrouwen en mannen in de samenleving wil versterken door de genderdimensie een plaats te geven in de inhoud van het overheidsbeleid. Een beleid dat rekening houdt met de genderdimensie is een beleid waarbij, tijdens het opstellen ervan, een vergelijkende analyse werd gemaakt van de situatie van vrouwen en mannen, eventuele ongelijkheden tussen mannen en vrouwen in kaart werden gebracht en getracht werd om deze te beperken of weg te werken.

De Algemene Directie Veiligheid & Preventie wil vanuit haar opdracht in het ondersteunen van lokale overheden ertoe bijdragen dat de genderdimensie wordt opgenomen in de strategische preventie- en veiligheidsplannen van steden en gemeenten. Aandacht voor en bevorderen van gendergelijkheid is in België immers ook een gemeentelijke bevoegdheid. In de praktijk is deze meestal ingebed in een ruimer gelijke kansenbeleid.

Circulatie

Het vrouwelijk mobiliteitspatroon kan worden getypeerd als triple chaining, dat is verplaatsing in de vorm van een veelhoek: thuis – kinderopvang – werk – winkel – kinderopvang – thuis. Mannen verplaatsen zich meer lineair, van punt naar punt met grotere afstanden.

Deze verschillen maken dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn in sociale groepen met speciale vervoersnoden en met een mobiliteitshandicap. De minder goede toegang tot transport heeft dan ook een negatieve invloed op

de professionele ontwikkeling, economische status, vrije tijd en persoonlijk welbevinden van vrouwen.

Volgende gendercriteria kunnen bijdragen tot een meer toegankelijke mobiliteit voor vrouwen:

- Gepaste aan elkaar gelinkte mogelijkheden van vervoer, korte reisafstanden en aanvaardbare toegankelijke reistijden naar gevarieerde infrastructuur faciliteiten als scholen, ziekenhuizen, kinderopvang, commerciële centra, sport- en recreatiedomeinen en werkplaatsen.
- Goede en veilige toegang tot het netwerk van openbaar vervoer dat tegemoetkomt aan de behoeften van de gebruikers in functie van routes en tijden.
- Gemakkelijke toegang tot het centrum van de stad alsook de nabijgelegen districten door aanbieding van een lineair en straalsgewijs mobiliteitsnetwerk.
- Gemakkelijke toegang tot goed verlichte en veilige tram-, bus-, metro- en treinstations.
- Dichte nabijheid van openbaarvervoerstops bij gebouwen, toegangsplaatsen en dit in combinatie met commercieel gebruik voor een betere sociale controle.
- Flexibele busstops gedurende de nacht.
- Ontwerp van veilige en gemakkelijk toegankelijke parkings voor fietsen en auto's: ordentelijk opgesteld, geasfalteerd zonder hindernissen, transparant met een goede zichtbaarheid en verlichting, met aanwijsborden en stadskarten.
- De toegang tot garageparkings enkel voorbehouden voor wijkbewoners of geautoriseerde individuen.

> Zie ook

- [Is verkeers\(on\)veiligheid gendergere-lateerd? Heeft het verkeer het gemunt op vrouwen? in Gids van de mobiliteit nr. 54, 2019](#)
- [Het dossier Gender en mobiliteit in Gids van de mobiliteit nr. 44, 2016](#)

U kan die nummers inkijken via ISSUU en op www.brulocalis.brussels > publicaties

Gender en urbanisatie

Het gebrek aan een volwaardige politiek van gender mainstreaming binnen de opleiding architectuur en vooral stedenbouw heeft tot gevolg dat beleid nog te vaak gebaseerd blijft op

een louter mannelijk model van de organisatie van het dagelijkse leven waarin weinig plaats is voor de ervaringen en de specifieke behoeften van vrouwen.

Genderplanning bij urbanisatie betekent dat elk planingsproces vanaf het idee tot haar uitvoering werd geanalyseerd in termen van genderspecifieke aspecten. Het doel van genderplanning is opportuniteiten te creëren voor mensen van diverse genders opdat ze zich de ruimte kunnen eigen maken.

Onderstaande criteria voor genderplanning kunnen hiertoe bijdragen:

- Diversiteit en flexibiliteit van ruimte (alook opties voor gebruik door verschillende groepen op verschillende tijdstippen in een dag).
- Opties voor sociaal gebruik: vermijden van stereotiepe gender- en rolmodellen.
- Ruimten voor communicatie en interactie (community building).
- Verzoening van het professionele en familiaal/privéleven.
- Veiligheid: de creatie van gebouwen en (structuren van) ruimtes die het veiligheidsgevoel verhogen en de dreiging van aangeklampt te worden ontmoedigen (transparantie en zichtbaarheid, dag/nacht, vluchtroutes, goede verlichting, vermijden van tunnelsituaties).
- Duurzaamheid en bescherming van natuurlijke bronnen: zo veel mogelijk

gebruikmaken van passieve en duurzame bronnen zoals natuurlijk licht en ruwe materialen.

- Participatie: participatie biedt de opportuniteit van actieve betrokkenheid bij de planning van projecten op gevarieerde niveaus. De participatiefase beschrijft de graad van iemands invloed, van informatie en consultatie tot *co-decision* en *decision-making*.

Seksuele straatintimidatie

Hoewel seksuele straatintimidatie voor verschillende mensen iets anders kan betekenen, weten vrouwen maar al te goed wat een oprecht compliment is en wat valt onder *harrassment*. Volgens de Belgische wet tegen seksisme in de openbare ruimte reduceert een seksueel getinte opmerking of vraag iemand tot zijn of haar "geslachtelijke dimensie". Vrouwen van alle leeftijden kunnen slachtoffer zijn van seksuele straatintimidatie, hoewel vrouwen die meer aanwezig zijn in de publieke ruimte voor professionele, mobiele of sociale redenen een grotere risico lopen om hiermee meer geconfronteerd te worden.

Volgende interventies door stad of gemeente kunnen het onveiligheidsgevoel van vrouwen in de publieke ruimte verlagen:

- vervrouwelijking van het lokaal politiekorps om de drempel voor indiening klacht te verlagen
- een grondige en regelmatige opleiding en het ontwikkelen en toepassen van kwaliteitstandaarden voor de politieopvang van slachtoffers van seksueel geweld
- meer gespecialiseerde opleidingen voor de lokale politie om tot een betere assessment te komen van aangiften slachtoffers
- gasboetes tegen seksuele straatintimidatie op straat
- een stad leesbaarder maken d.m.v. stadskarten
- verloedering wijken tegengaan omdat dit machogedrag stimuleert
- verwijdering of vermijden van geseksualiseerde reclamepanelen die vrouwen herleiden tot lustobject en aanzetten tot seksuele straatintimidatie
- meer straatnamen en monumenten van vrouwen voor een opwaardering van de rol van vrouwen in de publieke ruimte
- vermijden van prostitutiewijken in woon- en werkgebieden
- ondersteunen vrouwenorganisaties in het aanbieden van weerbaarheidstrainingen tegen seksuele straatintimidatie
- ondersteunen onderwijs en jeugdsector in het sensibiliseren rond preventie van seksuele straatintimidatie

- opzetten van sensibiliseringscampagnes in samenwerking met vrouwenorganisaties die werken rond preventie en bestrijding van seksueel geweld

Participatie

Een gendergevoelige stadsplanning en organisatie vraagt om een participatieve benadering. Het betrekken van de inwoners creëert een gevoel van toebehoren waardoor de zorg voor de eigen wijk, gemeente of stad bij burgers wordt versterkt. Een stad, gemeente of wijk die rekening houdt met de verwachtingen en verzuchtingen van vrouwen wordt meer aantrekkelijk, dus meer egalitair en meer toegankelijk en gemakkelijk om in te leven voor iedereen. Het komt er aldus op neer om tot een co-constructie van de stad te komen.

Verkenningwandelingen zijn een nuttige tool om middels invulling van een enquête een veiligheids- en leefbaarheidsdiagnose op te stellen van de eigen omgeving. Door het bezoeken in groep van plaatsen die door vrouwen als risicovol worden aangevoeld, kunnen verbeterpunten worden geïdentificeerd en aanbevelingen geformuleerd voor lokale besturen.

De positieve resultaten die voortvloeien uit een verkenningwandeling over de veiligheid van vrouwen zijn:

- een verandering van de fysieke omgeving en de lokale politiek
- een grotere sensibilisering van de gemeenschap met betrekking tot vragen over persoonlijke veiligheid
- een versterking van competenties, het vertrouwen, de mobilisatie die uitgaat van deelnemers aan de verkenningwandeling en van andere leden van de gemeenschap
- een positieve publiciteit en of financiële ondersteuning voor groeperingen en gemeenschappen

 DG Sécurité & Prévention
AD Veiligheid & Preventie

> Meer info

[Gids: gendergelijkheid in de publieke ruimte is te vinden op www.besafe.be](http://www.besafe.be)

> Philippe DELVAUX, communicatieverantwoordelijke en Bertrand de Buisseret, sanctionerend ambtenaar van Elsene en voorzitter van het Brussels netwerk van sanctionerend ambtenaren

HARMONISERING VAN HET ALGEMEEN POLITIEREGLEMENT: EEN AKKOORD VINDEN KOST TIJD

We zijn er - of toch bijna -! Wanneer dit nummer verschijnt, zullen de 19 Brusselse gemeenten een ("geharmoniseerd") gemeenschappelijk algemeen politiereglement hebben. Een werk van lange adem van bijna tien jaar. Zowel het Gewest als de gemeenten wilden het. Met de hulp van Brulocalis. Maar dat het er nu is, danken we vooral aan de opoffering en het harde labeur van de werkgroep van sanctionerend ambtenaren. Als vervolg op het artikel in het vorig nummer waarin we de sanctionerend ambtenaar in de schijnwerpers zetten, focussen we nu op die werkgroep

IN HET BEGIN WAS ER DE GAS-WET

In eerste instantie geeft artikel 2 van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS) de gemeenteraden

de mogelijkheid om een geharmoniseerd algemeen politiereglement (APR) aan te nemen voor eenzelfde politiezone, dan ook voor meerdere zones. Ten slotte staat in de vierde alinea van het artikel dat ook alle 19 gemeenten die mogelijkheid hebben.

De Brusselse sanctionerend ambtenaren wilden toen van in het begin inspelen op die wens van de federale wetgever.

De sanctionerend ambtenaren kwamen vanaf 2013 bijeen om de harmonisering van de bestaande uiteenlopende gemeentelijke politiereglementen te bespreken.

Vóór de GAS-wet had elke gemeente zijn eigen politiereglement, ook al waren er hier en daar in de ene of de andere politiezone, schuchtere toenaderingspogingen.

Maar aan de andere kant, de gemeenten behandelen vergelijkbare zaken. Hun bevoegdheden (voornamelijk openbare rust, netheid en veiligheid) en doelstellingen zijn dezelfde: verstorend gedrag bestraffen.

DE WET VAN 24 JUNI 2013

Art. 2. §1. De gemeenteraad kan straffen of administratieve sancties bepalen voor de inbreuken op zijn reglementen of verordeningen, tenzij voor dezelfde inbreuken door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie, straffen of administratieve sancties worden bepaald.

§2. In een meergemeentezone waar de gemeenteraden van de betrokken gemeenten na een overleg, waarvan de nadere regels door de Koning bepaald kunnen worden, beslist hebben een identiek algemeen politiereglement aan te nemen, nemen de gemeenteraden van de politiezone een identiek algemeen politiereglement voor de zone aan, na advies van de raad van de betrokken politiezone.

§3. In de hypothese voorzien bij §2 kunnen de gemeenteraden van de politiezone bovendien beslissen om een algemeen politiereglement aan te nemen dat identiek is voor één zone, meerdere zones of alle andere zones

van hun gerechtelijk arrondissement die eveneens gebruik maken van de mogelijkheid voorzien bij §2.

§4. De gemeenteraden van de negentien gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen een algemeen gemeenschappelijk politiereglement aannemen, na overleg tussen de betrokken gemeenten waarvan de nadere regels door de Koning bepaald kunnen worden en na advies van de verschillende raden van de betrokken politiezones. De gemeenteraden van de zes zones van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen bovendien gebruik maken van de mogelijkheid voorzien bij §3.

> Over de GAS-wet zie ook

Gemeentelijke administratieve sancties: wet en uitvoeringsbesluiten door Isabelle Vincke [17.03.2014] op de Brulocalis-website www.brulocalis.brussels > documenten > politie

BRULOCALIS WERKT ER AL LANG AAN

Al in 2004 stelde Brulocalis een eerste model van algemeen politiereglement op. Vijftien jaar geleden baseerden de meeste Brusselse gemeenten zich hierop om hun al lang bestaande en verouderde regelgeving te moderniseren. Die herschreven regelgeving is de voorbije tien jaar dan weer zelf aanzienlijk gewijzigd geweest.

Men formuleerde bepalingen in de verschillende artikelen wel wat anders en men legde hier en daar andere accenten naargelang de specifieke lokale situatie. Maar dat laatste was verwaarloosbaar.

DE EERSTE AANZET: WERKEN PER ZONE

Binnenin elke multi-gemeentelijke zone wordt vanaf 2014 veel juridisch en administratief werk verricht. Op het einde van dat jaar leidde dat tot een eerste min of meer gemeenschappelijk APR, althans voor drie zones. In de andere drie was er ook een toenadering geweest. Bij gebrek aan een politiek akkoord heeft dat echter niet geleid tot een gemeenschappelijke tekst.

In 2015 heeft elke zone zijn eigen gemeenschappelijk APR.

DE HARMONISERING BINNEN DE 19: VALSE START EN GEWESTELIJK INITIATIEF

Eenmaal die eerste stap gezet, willen de sanctionerend ambtenaren nog een stap verder. Ze willen geen APR per zone, maar wel een APR voor al de 19 gemeenten en dus voor al de 6 politiezones. Iedereen is er zich wel van bewust dat politiek gezien de weg waarschijnlijk lang en bezaaid met valstrikken zal zijn.

Al in 2015 heeft het netwerk van sanctionerend ambtenaren aan de Conferentie van burgemeesters het idee voorgelegd om met deze harmonisering te beginnen.

Het idee is eerst met gemengde gevoelens ontvangen. Het voorstel viel in het begin op een koude steen. Sommige burgemeesters vreesden een complexe operatie en ze vreesden dat uit dergelijke ééngemaakte tekst een verlies van de lokale eigenheid zou voortvloeien.

Het jaar daarop blies tot verbazing van de sanctionerend ambtenaren en van misschien de burgemeesters zelf het Gewest het harmoniseringsproces nieuw leven in. We staan dan aan het begin van de oprichting in Brussel van een cluster veiligheid en preventie. Die moet zijn actieterrein nog kunnen afbakenen. Daardoor krijgt het Gewest een legitieme interesse voor administratieve sancties.

Juridisch gezien belette niets het Gewest om de zaak in handen te nemen afgezien een onwaarschijnlijk politiek akkoord. De meeste Waalse en Vlaamse gemeenten doen een beroep op een provinciale sanctionerend ambtenaar. Slechts de grote steden (Namen, Bergen of Charleroi) hebben hun eigen sanctionerend ambtenaar. Men kon zich dus perfect inbeelden dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest [in plaats van de provincie] een soortgelijk systeem zou invoeren in Brussel. Het zou dan aan de gemeenten voorstellen dat zij, indien gewenst, een beroep

zouden doen op de diensten van een sanctionerend ambtenaar op het niveau van het Gewest.

In 2016 beschikte het Gewest echter niet over de vereiste praktische expertise om de piste echt alleen verder te bewandelen en om zelf een geharmoniseerde tekst voor te stellen die iedereen tevreden zou kunnen stellen.

Het netwerk van sanctionerend ambtenaren van zijn kant, gesterkt door zijn praktijkkennis, laat het idee van harmonisering niet los en spreekt er daarom opnieuw over op de Conferentie van burgemeesters.

DE CONFERENTIE MANDATEERT BRULOCALIS

Misschien uit angst voor een mogelijke verschuiving van bevoegdheden, heeft de Conferentie van burgemeesters deze keer nu wel aandacht voor het voorstel van het netwerk van sanctionerend ambtenaren om het algemeen politiereglement te harmoniseren. De Conferentie beslist daarop om door te gaan.

Het netwerk van sanctionerend ambtenaren heeft geen rechtspersoonlijkheid. De Conferentie besliste daarom in 2017 om Brulocalis formeel een mandaat te geven om de werkzaamheden, die het netwerk technisch zou coördineren en uitvoeren, op te starten.

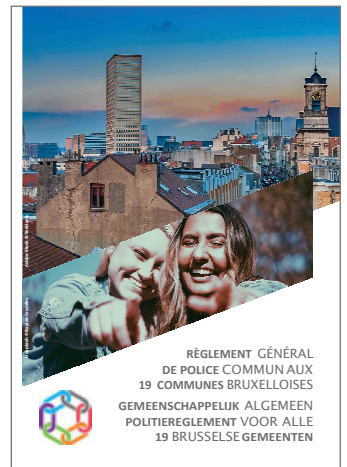
Concreet nam een kleine groep van zes sanctionerend ambtenaren hierin het voortouw. Overtuigd van het belang van het project, toonden de zes veel 'goesting' en wilden ze er ook de nodige tijd aan besteden ... waarmee ze zeker de omvang van het werk onderschatten.

HARMONISERING ... EN MODERNISERING

De eerste, tijdrovende stap nam anderhalf jaar in beslag: de reglementen naast elkaar leggen om per onderwerp te bekijken waar de bepalingen verschillen. Monnikenwerk zozeer de wijze waarop problemen worden aangepakt, kunnen verschillen. Het resultaat was een lijvig document met alle versies van elke bepaling. Op basis daarvan konden ze allemaal punt per punt met behulp van kleurcodes worden besproken.

Bij elke stap moest de kleine werkgroep voor elke bepaling en elk thema een unieke formulering kunnen voorleggen. Vervolgens koppelde de werkgroep terug naar alle sanctionerend ambtenaren, die op hun beurt bij hen intern moesten nagaan of de nieuwe formulering aanvaardbaar was voor de gemeentediensten, het gemeentebestuur of voor hun collega's.

Men kan zich voorstellen hoe omslachtig dit allemaal was. Het was soms een kwestie van herschrijven, het kiezen van een van de bestaande versies, of het

updaten van een bepaling, maar soms moest ook voorgesteld worden een verouderd item in te trekken ... of zelfs om bepalingen die niet langer helemaal voldeden aan de normen van het hedendaagse recht, wettelijk aan te passen. Het was dus een titanenwerk dat grammaticale, lexicale, juridische aspecten combineerde met keuzes maken. Het was ten slotte ook een creatief werk, met nieuwe voorstellen. En alles gevoed door een breed debat en afhankelijk van goedkeuringsprocedures.

Het leek voor iedereen onmogelijk om die moeilijke oefening op zoveel teksten tegelijk nadien nog eens over te doen. Althans met dezelfde intensiteit. Daarom heeft de werkgroep beslist het toepassingsgebied van de taak te verruimen zodat men verder kon gaan dan louter alleen een harmoniseringsoefening. Men besliste om alle teksten van alle kanten te bekijken en alle bepalingen in vraag te stellen om te zien of er geen wijzigingen moesten worden voorgesteld. Dit was de gelegenheid om verschillende actoren op het veld te raadplegen, hun advies te vragen en hun vragen en voorstellen te verzamelen. Hier kwam heel wat respons op. Veel pagina's met voorstellen om te herschrijven, aan te passen, met suggesties, toevoegingen en modernisering en belandden op het bureau van de werkgroep. Al deze opmerkingen behandelen was weer zeer tijdrovend.

Het hing er ook gemeente per gemeente van af welk punt uit het reglement met belangstelling werd bekeken en of het geïntegreerd moest worden in het APR. Zo was Elsene de enige gemeente die een heel deel van haar algemene politieverordening aan de horecasector wijdde. De gemeenten met minder horeca toonden minder interesse, terwijl de stad Brussel, waar veel horeca is, ervoor had gekozen om de horeca uit het APR te halen om de materie in een afzonderlijke verordening te steken. Na overleg ging Elsene ermee akkoord om het onderwerp uit het ontwerp van geharmoniseerd APR te halen ... goed wetende dat het nu een aparte verordening moest maken om de sector te regelen. Andere gemeenten hebben dezelfde openheid voor andere onderwerpen getoond.

Het werk was dan ook een intense heen-en-weer tussen de 19 gemeenten om de verschillen te overbruggen en te pogen om met 19 een akkoord te vinden over nieuwe artikelen en nieuwe formuleringen.

SLECHTE TIMING

De werkgroep koppelde sporadisch terug naar de burgemeesters en bracht verslag uit over de voortgang van het proces. Na

anderhalf jaar was er nog geen finale versie, maar was men wel al goed opgeschoten. Tussen de gemeenten waren er enkel nog een paar fricties die een politieke oplossing nodig hadden. De politiek moest nu de knoop doorhakken.

We schrijven voorjaar 2018 ... een paar maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen. Moeilijk om in zo'n dossier op zo'n moment politieke beslissingen te nemen. De Conferentie van burgemeesters had andere prioriteiten en vroeg aan de werkgroep om het ontwerp opnieuw voor te leggen na de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018 maar zeer snel volgden de regionale en federale verkiezingen. Men toonde de maanden daarna niet meer politieke bereidheid.

De sanctionerend ambtenaren vreesden dat het dossier in de onderste schuif zou terechtkomen en misschien definitief zou worden afgevoerd bij gebrek aan politieke wil.

HET MOMENTUM

In de zomer van 2019 ondernam de voorzitter van het netwerk van sanctionerend ambtenaren een laatste poging. Men kon zich niet inbeelden dat een ontwerp van dergelijke omvang waarvoor al zoveel moeite was gedaan stof zou vergaren. In augustus 2019 sprak het netwerk aan de ene kant Brulocalis en aan de andere kant de voorzitter van de Conferentie van Burgemeesters, destijds Charles Picqué, erover aan. Men vindt bij hem gehoor. Hij toonde interesse en bevestigde dat de tijd nu rijp was. Hij beloofde dat de Conferentie Brulocalis en een vertegenwoordiger van het netwerk zou ontvangen om het project weer op de rails te krijgen met de bedoeling om in 2019 opnieuw tot een akkoord te komen.

Het ontwerp kon daarom begin oktober 2019 aan de 19 burgemeesters worden voorgelegd.

De voorzitter van het netwerk werd bij de voorstelling van het ontwerp ook vergezeld van de procureur des Konings van Brussel, Jean-Marc Meilleur. Die laatste was blij met de harmonisering. Tegelijkertijd kwam hij ook voor een gerelateerd dossier waarvoor hij ook het akkoord van de burgemeesters nodig had: twee convenanten tussen de gemeenten en het Openbaar ministerie.

DE GEMENGDE INBREUKEN

Bij de GAS-boetes moet men voor **gemengde inbreuken** (administratieve en strafrechtelijke), waarbij sprake is van een gedeelde bevoegdheid, bepalen wie welke inbreuk behandelt: de gemeenten of het parket. Dat

gebeurt via een **convenant**. Sinds 2014 en tot die tijd moest het openbaar ministerie met elk van de 19 gemeenten afzonderlijk een convenant afsluiten. De procureur had nadien wel tevergeefs geprobeerd om een gemeenschappelijk convenant af te sluiten met alle 19 gemeenten samen. Hij botste op de verscheidenheid in de gemeentelijke reglementering en op hier en daar enige politieke terughoudendheid. Ongeveer een derde van de Brusselse gemeenten stond terughoudend ten opzichte van een gezamenlijk convenant. Die gemeenten wilden een meer specifieke regeling. Nu we naar een geharmoniseerd reglement gingen, was het maar logisch om ook één enkel convenant af te sluiten. Het ideale moment want APR en convenant waren met elkaar verbonden ...

EN VOOR DE MINDERJARIGEN

Het netwerk van sanctionerend ambtenaren heeft sinds eind 2017 ook een overeenkomst met de afdeling Jeugd van het parket van Brussel. Het hoofdstuk over minderjarigen van de GAS-wet bepaalt dat een minderjarige van 14 of 16 jaar het voorwerp kan uitmaken van een administratieve geldboete. De gemeenten kunnen zelf beslissen vanaf welke leeftijd (de meeste hebben gekozen voor de leeftijd vanaf 16 jaar).

In 2013 hebben veel jeugdverenigingen een beroep tot nietigverklaring ingediend (o.a.) over het hoofdstuk over minderjarigen in de GAS-wet. De procureurs-generaal bleven daarom voorzichtig. Ze wilden geen juridische risico's nemen en hebben toen een rondzendbrief uitgestuurd die de procureurs oproept om tijdelijk geen dossiers van gemengde inbreuken van minderjarigen door te sturen naar de gemeentelijke sanctionerend ambtenaren.

De gemeenten kregen dus dergelijke dossiers niet meer voorgeschied, hoewel het nochtans ging over bijvoorbeeld winkeldiefstal, beledigingen, nachtlawaai, het toebrengen van materiële schade of graffiti.

Door de rondzendbrief kwamen al deze dossiers opnieuw terecht bij het Openbaar ministerie, afdeling Jeugd. Bij gebrek aan personeel beschikte het echter niet over de materiële middelen om al deze zaken te behandelen. Met als gevolg dat veel dossiers zeer waarschijnlijk verticaal geklasseerd werden. Wat de facto leidt tot straffeloosheid.

Al in april 2015 had het Grondwettelijk Hof echter geoordeeld dat de GAS-wet, met inbegrip van de bepalingen met betrekking tot minderjarigen, niet ongrondwettelijk was. De procureurs-generaal bleven echter bij hun standpunt, ook al hadden ze daar geen reden meer toe. Elke juridische dubbelzinnigheid

was weggenomen. De gemeenten kregen dus nog altijd geen dossiers over minderjarigen ... terwijl er geen enkel juridisch bezwaar meer was.

Het netwerk van sanctionerend ambtenaren heeft daarom in 2016 zijn zaak bepleit bij procureur des Konings Jean-Marc Meilleur. Het vindt in eerste instantie evenwel geen gehoor. In 2017 doet het dat opnieuw. Deze keer met meer succes. Een nieuwe werkgroep wordt opgericht waarin enkele sanctionerend ambtenaren en een magistraat van het Openbaar ministerie, afdeling Jeugd, zitten. De werkgroep heeft als opdracht een ontwerp van convenant tussen gemeenten en het parket uit te werken over de verdeling van de dossiers van gemengde inbreuken door minderjarigen. Deze werkzaamheden zijn eind 2017 afgerond. Men kon nu terugkoppelen naar de Conferentie van burgemeesters. Bij goedkeuring wordt de overeenkomst naar de 19 gemeenten meegenomen. Tijdens de lange verkiezingsperiode volgt deze tekst dezelfde weg als de voorgestelde harmonisering van het APR: die naar de wachtkamer.

DECEMBER 2019: HET POLITIEKE AKKOORD

In het najaar van 2019 zat het netwerk van sanctionerend ambtenaren bij de Conferentie nu niet alleen met het ontwerp van gemeenschappelijk algemeen politiereglement, maar ook met twee convenanten.

Deze keer werden de teksten wel enthousiast onthaald. Er waren in het ontwerp van APR nog twaalf punten van discussie. De politieke werkzaamheden van de Conferentie waren determinerend voor een beslissing. Tijdens de vergadering zijn uiteindelijk alle openstaande kwesties opgelost. Soms na lange, constructieve discussies.

De voorzitter van het netwerk heeft vervolgens enkele weken nodig gehad om alle wijzigingen die uit dit werk met de Conferentie voortvloeiden, door te voeren.

De burgemeesters hebben de definitieve tekst eind 2019 goedgekeurd. Ze keurden ook het principeakkoord goed over de twee ontwerpconvenanten met de procureur des Konings van Brussel.

2020: COVID-19 BEÏNVLOEDT DE INWERKINGSTREDING

De timing werd ook besproken. Voor het einde van 2019 kwamen de burgemeesters overeen om de tekst voor 1 maart 2020 in werking te laten treden (met om organisatorische redenen nochtans één of andere terughoudendheid). Elke gemeente moest het punt dus agenderen op haar gemeenteraad van januari of februari ... wat uiteindelijk om verschillende redenen niet mogelijk was voor meerdere gemeenten.

De coronacrisis kwam dan ook alles nog eens extra bemoeilijken.

Om nog even terug te komen op de administratieve sancties voor het niet-naleven van de coronamaatregelen (nvdr: zie Nieuwsbrief 118), stellen we vast dat dit systeem buiten Brussel nauwelijks gebruikt is geweest. De Vlaamse en Waalse gemeenten hebben het probleem overgelaten aan het Openbaar ministerie.

> Zie ook

In zijn editie van 5 juni 2020 kopte de Franstalige krant Le Soir over de meer dan 20.000 inbreuken op de coronamaatregelen die gedurende twee maanden in Brussel werden vastgesteld, oftewel 15.000 GAS-boetes en tussen de 6 en 10.000 die doorverwezen werden naar het parket.

"Bruxelles: plus de 20.000 infractions aux mesures de confinement", Véronique Lamquin in LE SOIR van 5 juni 2020, zie www.lesoir.be.

Wanneer we dit schrijven (nvdr: op 2 juni 2020) hebben bijna alle gemeenten het geharmoniseerd algemeen politiereglement aangenomen. Enkel in drie gemeenten moet men nog tot september wachten alvorens het reglement in werking kan treden. Op dat moment zal de harmonisering een feit zijn in heel Brussel.

> Bertrand de Buisseret

NOG DRIE EXTRA VRAGEN VOOR BERTRAND DE BUISSERET

Kunt u ons iets meer zeggen over de rol van de politiezones t.o.v. het APR?

Bertrand de Buisseret: *“De sanctionerend ambtenaren hebben heel het proces van harmonisering van de regelgeving aangestuurd. Maar tijdens het hele proces hebben we voor de tekst de politiezones geraadpleegd. Net als we ook de gemeentediensten hebben geraadpleegd. Hun meningen en suggesties waren natuurlijk erg belangrijk voor ons. Zij zijn de belangrijkste actoren op het terrein en moeten de tekst daar handhaven.*

We moeten echter opmerken dat een deel van de politie het reglement nog altijd miskent en niet dagelijks laat toepassen. Er is duidelijk een gebrek aan zowel opleiding en motivatie voor dit deel van de politietaak. En het aantal pv's voor de niet-naleving van de bepalingen is in sommige gemeenten al enkele jaren aan het dalen.

Ernstigere overtredingen en strafbare feiten moeten natuurlijk voorrang krijgen. Toch is het belangrijk om een reglement te hebben dat optreedt tegen overlast, zoals zo vaak in veiligheidsplannen wordt benadrukt. Overlast draagt bij tot het soms heersende onveiligheidsgevoel in de stad. Tegen overlast optreden is dan ook vaak prioritair voor de gemeenten. A fortiori in gemeenten waar heel veel mensen dicht op elkaar wonen.

Het zou daarom nuttig zijn om de politie een opleiding te geven over het geharmoniseerd reglement en over de administratieve sancties in het algemeen. Rest alleen de vraag nog hoe, via welk kanaal, met welk doel (een eenmalige of een opleiding van lange duur, gericht op de juridische bepalingen of op hun praktische toepassing), voor hoeveel mensen per politiezone ...? Tot op vandaag kennen we op deze vragen nog altijd het antwoord niet. Zij zullen waarschijnlijk zone per zone besproken worden.

De interesse van de politie voor het APR kan ook deels afhankelijk zijn van de contacten tussen de politie en de gemeenten, met haar burgemeester, maar ook met de diensten van de sanctionerend ambtenaar”.

Kunnen bij de toepassing lokale accenten blijven bestaan nu het reglement geharmoniseerd is?

Bertrand de Buisseret: *“Ja, dat is onvermijdelijk. We bespreken dit ook onder*

collega's. Bijvoorbeeld over zaken met minderjarigen. Verschillen kunnen vaak worden verklaard om historische redenen, maar ook om politieke of sociaaleconomische redenen. Dat hangt af van de typologie van elke gemeente en van het type van overlast dat er zich het meest voordoet. Ten slotte kan ook de plaats van de sanctionerend ambtenaar in de gemeentelijke organisatie een rol spelen. Die verschilt van de ene entiteit tot de andere.

Uiteindelijk hebben we nu een gemeenschappelijke tekst, maar de gemeentelijke afdruk blijft duidelijk zichtbaar: elke sanctionerend ambtenaar past wel het algemeen politiereglement van ZIJN gemeente toe, waarover zijn gemeenteraad op een zeer eigen datum heeft gestemd, en met vrij uiteenlopende data van inwerkingtreding. Die spreiden zich over negen maanden uit”.

En hoe kan de volgende jaren een reglement gewijzigd worden dat voor de 19 gemeenten geharmoniseerd is?

Bertrand de Buisseret: *“We hebben eraan gedacht, zonder daarom hierover een formele beslissing te hebben genomen. We weten allemaal dat deze tekst niet voor jaren vastligt, al was het maar omdat hij aangepast moet worden aan maatschappelijke en juridische evoluties. De uitdaging zal zijn om het eens te worden. We hebben de modaliteiten ervan niet vastgelegd, maar onder sanctionerend ambtenaren zijn we het eens dat we minstens één keer per jaar samenkomen om de tekst te evalueren. We zullen evenwel op het moment waarop het probleem zich stelt moeten bekijken hoe we een wijziging doorvoeren. De moeilijkheid zal zijn om iedereen het eens te laten worden over een bepaling en die op hetzelfde moment in de 19 gemeenten in werking te laten treden. Waarschijnlijk moeten we daarvoor via de Conferentie van burgemeesters gaan.*

Maar laten we niet vergeten dat indien de gemeenten geen overeenstemming bereiken, niets een van hen belet om een situatie via een specifieke reglementering buiten het APR aan te pakken.

Het ding is om niet alles uit elkaar te rafelen. We moeten aandachtig blijven, maar ik heb er alle vertrouwen in”.

> Info van POD Maatschappelijke Integratie

HERINNERING AAN DE REGELS VAN DE TERRITORIALE BEVOEGDHEDEN VAN EEN DAKLOZE

Het bevoegde OCMW voor de dakloze is het OCMW van de gemeente waar de dakloze zijn feitelijke verblijfplaats heeft op datum van de steunaanvraag overeenkomstig artikel 2 §7 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Dat betekent dat het OCMW van de gemeente waar de dakloze op datum van de steunaanvraag effectief feitelijk verblijft bevoegd is, zelfs als hij er niet permanent verblijft of als hij ingeschreven is in een andere gemeente.

Voor de uitzonderlijke gevallen waarin het onmogelijk blijkt om de feitelijke verblijfplaats van de dakloze op het moment van de steunaanvraag te achterhalen, is het OCMW waar de dakloze zijn steunaanvraag heeft ingediend het bevoegde OCMW want de dakloze verbleef daar om zijn steunaanvraag in te dienen.

Als de dakloze op datum van de steunaanvraag verblijft in een instelling van artikel 2 §1 van hogervermelde wet van 2 april 1965, is het OCMW bevoegd van de gemeente waar de dakloze op het ogenblik van zijn opname in deze instelling voor zijn hoofdverblijf ingeschreven was in het bevolkings-, het vreemdelingen-of het

wachtregister. Als de dakloze op de datum van opname in deze instelling een referentieadres heeft of afgevoerd is van ambtswege, heeft hij geen inschrijving als hoofdverblijf waardoor niet deze bevoegdheidsregel van artikel 2 §1 van de wet van 2 april 1965 kan worden toegepast maar wel de bevoegdheidsregel van artikel 2 §7 van de wet van 2 april 1965.

In het geval van een betwisting tussen twee OCMW's, kan men beroep doen op de Dienst Bevoegdheidsconflicten van de POD MI die binnen vijf werkdagen beslist welk OCMW bevoegd is voor de dakloze.

Om de OCMW 's te helpen hun territoriale bevoegdheid te bepalen, heeft deze dienst Bevoegdheidsconflicten de gebruikersgids "De territoriale Bevoegdheidsregels van de OCMW's" opgesteld die te vinden is op de website van POD MI in de rubriek Bevoegdheidsconflicten. Deze praktische gebruikersgids behandelt alle bevoegdheidsregels op een praktische manier aan de hand van schema's en met behulp van boomdiagrammen.

ICHEC FORMATION
CONTINUE

DÉVELOPPEUR DE TALENTS

S'accomplir.
Toujours.

FORMATIONS
SECTEUR PUBLIC

DÉCOUVREZ NOS FORMATIONS :
WWW.ICHECFORMATIONCONTINUE.BE

> Sacha Lefèvre, Adviseur

MEDEHUUR EN STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Juridisch gezien roept medehuur heel wat vragen op, vooral op het vlak van stedenbouw. Moet er meer bepaald voorafgaand een stedenbouwkundige vergunning worden afgeleverd of niet?

In hoeverre moet er bij samenwonen een vergunning worden aangevraagd? Wordt een medehuur gezien als een opsplitsing in verschillende appartementen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is? We proberen dit probleem te benaderen vanuit het oogpunt van handelingen en werken waarvoor een stedenbouwkundige vergunning is vereist (I), vanuit het concept “woning” (II) en het concept “gezin” (III).

I. HANDELINGEN EN WERKEN WAARVOOR EEN STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING VEREIST IS

N. BERNARD zegt: *“Het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) onderwerpt een reeks werken aan de stedenbouwkundige vergunning¹, waarvan sommige hun onmiddellijke oorsprong vinden in een medehuur in een bestaande woning. Deze werken omvatten ‘de verbouwing van een bestaand bouwwerk’, waaronder wordt verstaan ‘de wijziging - binnen of buiten - van een gebouw, kunstwerk of een inrichting, door onder meer toevoeging of afschaffing van een plaats, een dak, wijziging van het uitzicht van het bouwwerk of het gebruik van andere materialen, zelfs als deze werken de omvang van het bestaande gebouw niet wijzigen.”²⁻³*

Bovendien is *“een vergunning niet minder vereist wanneer men de ‘wijziging van de bestemming’ plant, zelfs als deze wijziging geen werken vereist, voor het geheel of een deel van een goed⁴ (de ‘bestemming’ is deze ‘volgens de bouwvergunning of de stedenbouwkundige vergunning’)⁵ Hetzelfde geldt wanneer men van plan is om ‘het gebruik, voor het geheel of een deel, van een goed te wijzigen, voor zover deze wijziging voorkomt op een lijst vastgelegd door de regering⁶’ (onder ‘gebruik’ wordt verstaan ‘het feitelijk gebruik’ van het goed).⁷⁻⁸*

Bij gebrek aan werken en wijziging van het gebruik of de bestemming van het goed, zal een vergunning altijd nodig zijn zodra men *“het aantal woningen in een bestaand bouwwerk wil wijzigen”⁹*. Met andere woorden, dit betekent dat onderworpen wordt aan een vergunning, *“niet alleen de opsplitsing in verschillende woningen, maar ook het samenbrengen*

van verschillende woningen binnen een gebouw tot één woning [...] een vermindering in het aantal woningen is ook onderworpen aan voorafgaande vergunningen.”¹⁰

II. HET CONCEPT “WONING”

Ter herinnering, overeenkomstig artikel 98, §1, 1e lid, 12° van het BWRO vereist de wijziging van het aantal woningen in een bestaand bouwwerk een stedenbouwkundige vergunning.

Om te weten vanaf wanneer het aantal woningen daadwerkelijk wordt gewijzigd, is het noodzakelijk te weten welke betekenis het Brussels recht exact aan de term “woning” geeft. Zo *“definieert de gewestelijke stedenbouwkundige verordening¹¹ een woning als een geheel van lokalen bestemd voor bewoning, die samen een wooneenheid vormen”*. Het Gewestelijke Bestemmingsplan van 3 mei 2001 definieert “woning” van zijn kant als het *“geheel van lokalen die voor de huisvesting of voor de bewoning door een of meer personen werden ontworpen, voor zover er geen andere bestemming wettelijk werd gevestigd, met inbegrip van rusthuizen en erkende of gesubsidieerde verblijfplaatsen, en met uitzondering van hotelinrichtingen”¹²*.

“Het Gewestelijk Bestemmingsplan gaat dus nog een stap verder dan de gewestelijke stedenbouwkundige verordening, omdat het gericht is op het ontwerpen van een woning voor de bewoning door een of meer personen, ongeacht hun mogelijke band met elkaar. Er wordt niet verwezen naar het koppel of naar een familieband in de ruime betekenis van het woord”¹³.

“Uit de commissiebesprekingen blijkt echter herhaaldelijk de term “gezinnen” te zijn gebruikt.¹⁴ In hun bijdrage over de ordonnantie van 14 mei 2009 geven Joel van Ypersele en Pascal Haniqve aan dat in de administratieve praktijk het concept een functionele invulling krijgt. Zo geeft het aantal keukens/woonkamers gekoppeld aan het aantal badkamers een idee van het aantal functioneel onafhankelijke eenheden dat als woning kan fungeren. Wat nadien bevestigd wordt door het aantal personen dat op dit adres ingeschreven is in het bevolkingsregister, ofwel als deel van één enkel

1. Voor sommige werken is geen bouwvergunning nodig: zie het besluit van de Brusselse regering van 13 november 2008 tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente, van de koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, van de overlegcommissie evenals van de speciale regelen van openbaarmaking of van de medewerking van een architect.
2. Artikel 98, §1, 1e lid, 2° BWRO.
3. N. BERNARD, “La colocation, la co-acquisition, les divisions d'immeubles et l'urbanisme en Région de Bruxelles-Capitale”, In *Revue pratique de l'immobilier*, 1/2017, Larcier, p. 124, nr. 6.
4. Artikel 98, §1, 1e lid, 5° BWRO.
5. Of, bij gebrek aan een dergelijke vergunning of meer details in de vergunning, is de bestemming deze die in de bestemmingsplannen is vermeld. Art. 98, §1, 1e lid, 5°, a), BWRO.
6. Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 12 december 2002 betreffende de aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen wijzigingen van gebruik.
7. Artikel 98, §1, 1e lid, 5°, b), BWRO.
8. N. BERNARD, *Op. Cit.*, p. 125, nr. 6.
9. *Ibid.* p. 125, nr. 7; artikel 98, §1, 1e lid, 12° BWRO.
10. A. GRAFE en F. HANS, “Le champ d'application des permis d'urbanisme et de lotir en région de Bruxelles-Capitale”, In *Les autorisations d'urbanisme à Bruxelles au regard de la réforme du CoBAT*, Brussel, Larcier, 2018, pp. 71-72, nr. 75.
11. Artikel 2, 3° van Titel II.
12. N. BERNARD, *Op. Cit.*, p. 134, 20.
13. *Ibid.*
14. Parl. St., Br.Parl., 2008-2009, A-527/1, pp. 117 en 118.

gezin (wat afgeleid kan worden van de gemeenschappelijke namen en de data van in- en uitschrijving), ofwel verdieping per verdieping, wanneer de opsplitsing van het gebouw overeenkomt met verdiepingen”.¹⁵

III. HET CONCEPT “GEZIN”

Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is het begrip gezin van bijzonder groot belang.

“Het is een stedenbouwkundige uitdaging, omdat woningen op het moment van het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning in het algemeen een “bestemming” krijgen die moet worden gerespecteerd (als eengezinswoning bijvoorbeeld).”¹⁶

Is een medehuur in een eengezinswoning mogelijk zonder de oorspronkelijke stedenbouwkundige bestemming met de voeten te treden? “De Raad van State reageert hier in een arrest van 20 april 2017 bevestigend op. Volgens het hoogste administratief

rechtscollege “brengt de manier waarop we vandaag leven samengestelde gezinnen voort die bestaan uit niet-verwante personen” en “de eengezinswoning is daarom bedoeld voor mensen die in dezelfde woning samenwonen, als een verwant gezin”. Tot slot, “het feit dat de eengezinswoning openstaat voor cohousing, waarbij mensen in het gebouw samenwonen en de huur delen, waarbij ze de woning gebruiken zoals een gezin dat zou doen en waarbij ze ook lid kunnen zijn van één en hetzelfde gezin, betekent niet dat het gebouw een andere bestemming krijgt die in strijd zou zijn met een vergunning voor een eengezinswoning”

[...]

De eengezinswoning kan met met geen enkel juridisch concept worden vergeleken. Ze is in feite alleen een niet-opgesplitste woning met verschillende afzonderlijke en autonome wooneenheden”.¹⁷

15. A. GRAFE en F. HANS, *op. cit.*, pp. 72-73, nr. 75; J. VAN YPERSELE en P. HANIQUE, “La réforme du CoBAT: quand rationaliser et simplifier compliquent parfois les choses”, In *Amén.*, 2010/4, pp. 151 et 152.

16. N. BERNARD, *Op. Cit.*, p. 138, nr. 26-27.

17. *Ibid.*

CLERFAYT EN DE DIGITALISERING

De coronacrisis heeft de lokale besturen naar meer digitalisering gebracht. Welke tools krijgen zij om hiermee verder te gaan?

Bernard Clerfayt: “Iedereen heeft wonderen verricht.

We hebben ons allemaal gerealiseerd dat thuiswerken kan. En de burger heeft zich ook snel aangepast. Ook in zijn contacten met de administratie, gebruikte hij de digitale weg. We moeten deze mogelijkheden voortaan beter benutten.

Daarnaast moeten we ook **de interne procedures binnen de gemeenten digitaliseren**. Daar is veel vraag naar.

Het CIBG kreeg de opdracht om samen met de gemeenten een studie uit te voeren. Wat blijkt? **De gemeenten zijn nog altijd zeer slecht uitgerust** voor de nieuwe uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden. Ik heb het CIBG gevraagd een **strategie** uit te tekenen voor een inhaalbeweging nog deze legislatuur.

Ik zie hierover op 1 juli de Conferentie van Burgemeesters. Ik zal aan de gemeenten voorstellen hun vragen voor het CIBG te **bundelen**. De besparing die we hiermee doen, kunnen we aanwenden voor de informatisering van de lokale besturen.

Het parlement heeft op 10 juni ook de **“Once Only”-ordonnantie** goedgekeurd. De burger zal voortaan maar één keer zijn gegevens moeten bezorgen aan de administratie. Wat ook van toepassing zal zijn op de gemeentebesturen.

Toegang krijgen tot de authentieke gegevens gebeurt voortaan via Mercurius¹ of Fidus².

Door deze ordonnantie moet elke administratieve procedure voortaan ook digitaal beschikbaar zijn. EasyBrussels zal dienstdoen als onderzoeksbureau en zal ervoor zorgen dat **administratieve formulieren worden vereenvoudigd**.

En ten slotte heeft het Parlement op 16 juni in de Commissie voor Binnenlandse Zaken de “kleine hervorming” van de Nieuwe gemeentewet goedgekeurd. Het kabinet-Vervoort was daarmee al tijdens de vorige legislatuur samen met de federatie van Brusselse gemeentesecretarissen, begonnen. Onder meer de elektronische handtekening en de **collegevergaderingen via videoconferentie worden daarin geregeld**”.

> Last minute

Bij afsluiting van deze Nieuwsbrief, op 3 juli, werd in de plenaire vergadering van het Brussels parlement gestemd:

- De ordonnantie “houdende verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkstelling van elektronische en papieren formulieren” (bekend als “Only Once”)
- En de ordonnantie tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet (zie p. 9).

1 Mercurius is een platform waarop Belgische nutsbedrijven elektronische facturen ontvangen en verwerken.

2 De gewestelijke dienstenintegrator, dit is de bij wet aangestelde beheerder van de elektronische gegevensuitwisselingen van en naar de gewestelijke instellingen van het Brussels Gewest, voor zover het gegevens betreft afkomstig van authentieke bronnen.

> Valentine Snoeck, adviseur

DE BRUSSELSE GEMEENTEN EN HET ENGELS

In onze hedendaagse samenleving is het Engels een evidentie. Hoe zit dat binnen bij de gemeentebesturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?

Hoofdstuk 3 van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken (hierna "SWT")¹ regelt het taalgebruik door de openbaren diensten, waaronder de gemeentelijke administraties. Voor wat het taalgebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, verwijzen we meer in het bijzonder naar afdeling 3 en de artikelen 17 e.v. van de SWT (zie kader).

De SWT vermeldt niets over andere talen dan de landstalen, zelfs niet om ze uit te sluiten. Wat berichten en mededelingen betreft, bepaalt artikel 18 SWT alleen dat: "de plaatselijke diensten, die in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn, stellen de berichten, mededelingen en formulieren die voor het publiek bestemd zijn in het Nederlands en in het Frans". Wat dus met het Engels in de gemeentediensten?

DE CATEGORIE "BERICHTEN EN MEDEDELINGEN"

We moeten er de rechtspraak van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (hierna "VCT")² bij nemen om te weten of de Brusselse gemeenten het Engels mogen gebruiken. Krachtens artikel 60 e.v. van de SWT³ moet deze Commissie de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken handhaven.

In een principenota over het gebruik van het Engels en de bestuurstaalwetten⁴ die in haar jaarverslag van 2017 is gepubliceerd, onderscheidt de VCT de categorie "berichten en mededelingen". De VCT geeft hierbij wat verduidelijking.

De categorie 'berichten en mededelingen' behoeft, naargelang de concrete wijze waarop de Engelstalige informatie wordt overgebracht, een verschillende behandeling⁵.

De VCT verbindt in de principenota enkele voorwaarden aan het gebruik van het Engels. We kunnen ze als volgt samenvatten:

- "de voorrang van de landstalen of voorrang van de taal van het gebied;
- de aankondigingen dienen steeds integraal in het Nederlands en in het Frans te zijn gesteld en dezelfde inhoud hebben;
- het is niet toegelaten om gemakshalve systematisch het Engels te gebruiken;
- de opdrachten en internationale uitstraling van een administratieve overheid (artistiek, wetenschappelijk, ...);
- het moet bestemd zijn voor een internationaal publiek of voor toeristen;
- gevoelige informatie of informatie aangaande openbare veiligheid of volksgezondheid;
- het taalkundig statuut van de dienst en zijn vestigingsplaats dienen te worden hernomen in de talen voorzien door de SWT;
- boven een anderstalige tekst dient te worden vermeld "vertaling uit het Nederlands" in het homogene Nederlandse taalgebied⁶.
- Men mag geen enkele informatie geven in een andere taal die niet in één van de drie landstalen gegeven wordt (het Frans, Nederlands of het Duits). Samenvattingen in een andere taal (in dit geval in het Engels) van een tekst die oorspronkelijk in één of meerdere van de landstalen is geschreven, worden aanvaard zolang het internationale karakter van de boodschap het gebruik van die andere taal rechtvaardigt; (vrij vertaald uit de Franstalige principenota)
- Engelse mededelingen gericht aan het grote publiek kunnen, in het kader van een internationale context, alleen worden toegelaten wanneer ze voorafgegaan worden door een mededeling in de drie nationale talen: het Frans, Nederlands en het Duits". (vrij vertaald uit de Franstalige principenota)

In het jaarverslag staat dat deze voorwaarden niet cumulatief zijn. De VCT moet hun

toepassing geval per geval bekijken in het licht van de gebruikte concrete drager⁷.

Afgezien van onderstaande voorwaarden, **aanvaardt** de VCT in sommige gevallen **het onvoorwaardelijk gebruik van het Engels**, met name voor:

- "de Engelse benaming van een website;
- de titel van een tentoonstelling in een internationaal kader;
- slogans;
- logo's voor zover de Nederlandse, Franse of Duitse benamingen behouden blijven als ondertiteling of identificatie van een openbaar bedrijf;
- indien het Engelse woord in de Nederlandstalige en Franstalige woordenboeken is opgenomen;
- benamingen van openbare instellingen of bedrijven in een internationale of commerciële context⁸.

DE SLOGANS

Uit de bovenvermelde principenota van de VCT blijkt duidelijk dat de VCT onvoorwaardelijk het gebruik van Engelse slogans aanvaardt⁹. Volgens de Van Dale is een slogan een "korte tekst die wordt gebruikt voor propaganda of commerciële doeleinden", een "slagzin, slagwoord, leus, motto"¹⁰. Volgens de VCT vallen deze onder de categorie "berichten en mededelingen".

Toch blijkt dat de VCT herhaaldelijk heeft vastgesteld dat het gebruik van een Engelstalige slogan in strijd was met de SWT. We geven u twee voorbeelden uit de jaarverslagen van de VCT:

- "The train will take you to Brussels before you can say Moules frites s'il vous plaît". In dit geval is niet enkel de slogan gesteld in het Engels, maar ook de informatieve boodschap dat er geregeld een trein is naar Brussel-Centraal. Het was dus in strijd met de SWT om het betrokken

1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken van 18 juli 1966, BS 2 augustus 1966, p. 7799 (Inforum nr. 14750)

2 Voor meer informatie kan u terecht op hun website: <https://www.vct-cpcl.be/nl/inhoud/werking>

3 SWT, art. 60ev.

4 Vaste Commissie voor Taaltoezicht, jaarverslag 2017, p. 133 (ook verkrijgbaar via inforum nr. 315552).

5 Vaste Commissie voor Taaltoezicht, jaarverslag 2017, p. 140.

7 Idem.

8 Idem.

9 Idem, p. 133 (ook beschikbaar via inforum nr. 315552)

10 Van Dale Woordenboek, <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/slogan#XuhmhC9PhTY>, geraadpleegd op 15 juni 2020.

spandoek enkel in het Engels op te stellen. Derhalve is de klacht ontvankelijk en gegrond ten aanzien van de NMBS¹¹.

- Om dezelfde redenen vond de VCT “het gebruik van de slogan “Join the new MIVB” in een wervingsbericht gepubliceerd door de MIVB in de krant Metro strijdig met de SWT¹². De slogan “Join the new MIVB” bevatte namelijk de informatieve boodschap (het wervingsbericht) van de MIVB.

Daarentegen heeft de VCT in andere gevallen het gebruik van Engelse slogans aanvaard:

- “In het advies nr. 43.074 van 9 december 2011 diende de VCT bijvoorbeeld te oordelen over de conformiteit met de SWT van campagneaffiches die deels in het Engels zijn gesteld (“I bob you, Wie je graag ziet. Breng je veilig thuis”; “Boel Met de motor. Laat je niet verrassen. Go for Zero!) en briefkaarten met aan de achterkant een Nederlandstalige tekst, maar aan de voorzijde Engelstalige slogans (“Go for Zero!”, “Easy Rider”, “Queen of the Road” en “Superzero”). De VCT heeft toen geoordeeld dat de affiches en de briefkaarten in de eerste plaats gesteld zijn in het Nederlands. De Engelstalige slogans zijn geen vertaling van de Nederlandse tekst maar een uitdrukking of leus om de boodschap te benadrukken. De VCT oordeelde toen dat het gebruik van Engelstalige slogans niet als overtreding van de SWT beschouwd kan worden¹³.
- In het advies 50.421 van 29 maart 2019 heeft de VCT het gebruik van een Engelse slogan aanvaard. De informatieve boodschap was in het Frans en in het Nederlands geschreven. Bijgevolg was het gebruik van de Engelse slogan niet in strijd met de SWT: “Citymarketing is de verschillende samenhangende activiteiten die worden uitgevoerd om specifieke doelgroepen (bewoners, toeristen, bedrijven en studenten) aan te trekken of te behouden voor een bepaald gebied. Voorbeelden van zulke samenhangende activiteiten zijn logo’s, verbeteren van infrastructuur, ... Gelet op de bijzondere context van het tweetalig karakter van het gebied Brussel- Hoofdstad, is de VCT evenwel van oordeel dat in de uitwerking van een citymarketing-concept de strikte gelijkheid van het Nederlands en het Frans gerespecteerd moet worden. Aangezien

het gebruik van het Engels wordt beperkt tot de slogan en het bericht overeenkomstig de SWT gesteld is in het Nederlands en het Frans, oordeelt de VCT dat het gebruik van de Engelstalige slogan “Be tomorrow, be brussels” geen overtreding is van de SWT. (Advies 50.421 van 29 maart 2019)¹⁴.

Uit deze voorbeelden blijkt dat **eentalige Engelse slagzinnen enkel gebruikt mogen worden indien ze geen informatieve boodschap bevatten. Ze mogen een boodschap benadrukken, maar geen nieuwe creëren.**

CONCLUSIE

De gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken zeggen niets over het gebruik van andere talen dan de landstalen. Ze regelen alleen het gebruik van die landstalen. Vandaag wordt er meer en meer Engels gebruikt. Hierover worden veel vragen gesteld. Daarom heeft de Vaste Commissie voor Taaltoezicht een nota geschreven. In de nota verbindt de VCT een reeks van voorwaarden aan het gebruik van het Engels, zoals “de voorrang van de landstalen of voorrang van de taal van het gebied.” De VCT beschrijft ook verschillende situaties waarin het Engels onvoorwaardelijk wordt aanvaard, zoals bijvoorbeeld bij een slogan.

Uit de rechtspraak van de Commissie merken we echter op dat Engelse slogans enkel kunnen wanneer er geen informatieve boodschap in vervat zit. Het gebruik van slogans moet zich beperken tot het ondersteunen van een boodschap en mag geen nieuwe boodschap creëren.

DE VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT

De Vaste Commissie voor Taaltoezicht heeft meerdere bevoegdheden¹⁵:

- Een **minister** kan haar om een **advies** vragen;
- In bepaalde gevallen schrijft de wet de **voorafgaande raadpleging** van de VCT voor;
- Iedereen kan bij de VCT **klacht** indienen tegen elke overtreding van de SWT door om het even welke openbare dienst. In dit geval moet de klacht per aangetekend

schrijven aan de Voorzitter van de Commissie worden gericht;

- De VCT kan ook op eigen initiatief in de verschillende openbare diensten **onderzoeken** instellen in verband met de naleving van de SWT en het aan de regering ter kennis brengen van alle wenken, opmerkingen en bevindingen die zij nodig acht;
- De VCT heeft de mogelijkheid een **annulatieberoep in te stellen** tegen bestuurshandelingen die tot stand zijn gekomen in strijd met de SWT. Zij beschikt daarvoor over een termijn van vijf jaar.
- Tot slot houdt de VCT **toezicht op de taalexamens** die door SELOR en de taalgrensgemeenten worden georganiseerd.

11 Vaste Commissie voor Taaltoezicht, jaarverslag 2018, p. 39.

12 Vaste Commissie voor Taaltoezicht, jaarverslag 2017, p. 136.

13 Vaste Commissie voor Taaltoezicht, jaarverslag 2018, p. 41.

14 Vaste Commissie voor Taaltoezicht, jaarverslag van 2019, p. 54.

15 SWT, art. 60ev. Voor meer informatie zie: <https://www.vct-cpcl.be/>

UITTREKSEL UIT DE WET OP HET TAALGEBRUIK IN BESTUURSZAKEN

Art. 17. §1. In zijn binnendiensten, in zijn betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert en in zijn betrekkingen met de andere diensten van Brussel-Hoofdstad gebruikt iedere plaatselijke dienst, die in Brussel-Hoofdstad gevestigd is, zonder een beroep op vertalers te doen, het Nederlands of het Frans, volgens navolgend onderscheid:

A. Indien de zaak gelocaliseerd of localiseerbaar is:

1° uitsluitend in het Nederlands of in het Franse taalgebied: de taal van dat gebied;

2° tegelijk in Brussel-Hoofdstad en in het Nederlandse of het Franse taalgebied: de taal van dat gebied;

3° tegelijk in het Nederlandse en in het Franse taalgebied: de taal van het gebied waar de zaak haar oorsprong vindt;

4° tegelijk in het Nederlandse en in het Franse taalgebied en in Brussel-Hoofdstad, wanneer zij haar oorsprong vindt in een van de eerste twee gebieden: de taal van dat gebied;

5° tegelijk in het Nederlandse en in het Franse taalgebied en in Brussel-Hoofdstad, wanneer zij haar oorsprong vindt in deze laatste: de hierna onder B voorgeschreven taal;

6° uitsluitend in Brussel-Hoofdstad de hierna onder B voorgeschreven taal;

B. Indien de zaak niet gelocaliseerd of niet localiseerbaar is en:

1° een ambtenaar van de dienst betreft: de taal van diens toelatingsexamen of bij ontstentenis van zulk examen de taal van de groep waartoe betrokkene behoort op grond van zijn hoofdtaal;

2° door een particulier is ingediend: de door deze gebruikte taal;

3° geen van de gevallen onder 1° en 2° zich voordoet: de taal van het toelatingsexamen van de ambtenaar aan wie de zaak wordt opgedragen. Indien de ambtenaar geen toelatingsexamen heeft afgelegd, gebruikt bij zijn hoofdtaal.

§2. De dienstorders en de onderrichtingen aan het personeel, zomede de formulieren en drukwerken voor de binnendienst worden in het Nederlands en in het Frans gesteld.

§3. In zijn betrekkingen met de diensten uit het Nederlandse of het Franse taalgebied, gebruikt iedere plaatselijke dienst uit Brussel-Hoofdstad de taal van dat gebied.

Art. 18. De plaatselijke diensten, die in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn, stellen de berichten, mededelingen en formulieren die voor het publiek bestemd zijn in het Nederlands en in het Frans.

De bekendmakingen die betrekking hebben op de burgerlijke stand worden echter uitsluitend gedaan in de taal van de akte waarmee zij in verband staan.

Art. 19. Iedere plaatselijke dienst van Brussel-Hoofdstad gebruikt in zijn betrekkingen met een particulier de door deze gebruikte taal, voor zover die taal het Nederlands of het Frans is.

Er wordt echter aan een privaat bedrijf, dat in een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlandse of het Franse taalgebied gevestigd is, in de taal van de gemeente geantwoord.

Art. 20. §1. De plaatselijke diensten, die in Brussel-Hoofdstad gevestigd zijn, stellen de akten die de particulieren betreffen alsook de getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen, die aan de particulieren worden afgegeven, in het Nederlands of in het Frans, naar gelang van de wens van de belanghebbende.

§2. De gemeentebesturen van Brussel-Hoofdstad schrijven de in het Nederlands of in het Frans gestelde akten van de burgerlijke stand over in de oorspronkelijke taal. Van iedere in het Duits gestelde over te schrijven akte vragen zij aan de gouverneur van de provincie Luik een gewaarmerkte vertaling met waarde van uitgifte of van gelijkloidend afschrift, voor zover zij er geen hebben ontvangen van het bestuur dat de akte heeft verzonden. De vertaling wordt gesteld in het Nederlands of in het Frans naar gelang van de wens van de belanghebbende of, bij ontstentenis daarvan, naar gelang van de omstandigheden.

Zo nodig voegen dezelfde besturen een vertaling bij elke akte die buiten Brussel-Hoofdstad moet overgeschreven worden, behalve wanneer die in het Duits moet geschieden. In dit geval maakt het bestuur dat de akte ontvangt zelf de vertaling; van de Nederlandse akten echter die in een gemeente uit het Duitse taalgebied moeten worden overgeschreven, vraagt het bestuur dat ze ontvangt, de vertaling aan de Gouverneur van de Provincie Luik.

Zie inforum nr. 14750 of [Justel](#)

VILCO

Het VILCO-project loopt ten einde. Het project legde zich toe op de interactie tussen overheid en burgerinitiatieven, wat we ook "lokale dynamiek" noemen. De werking van deze lokale dynamieken begrijpen en verbeteren stond centraal bij het VILCO-onderzoek. Op termijn is de uitdaging om nieuwe bestuursvormen aan te reiken die niet uitgewerkt werden "voor de burgers" maar veeleer "met de burgers".

Momenteel wordt het eindrapport afgerond en vertaald. U kan het binnenkort online inkijken op de website van Brulocalis en op de VILCO-website (<http://vilco.brussels/>). Op deze website vindt u ook de verslagen van alle living labs.

We maken van deze gelegenheid gebruik om in het bijzonder Muriel Frisque te bedanken voor de coördinatie, taak die zij gedurende drie jaar binnen Brulocalis met veel kwaliteit heeft opgenomen. We wensen haar het allerbeste voor het vervolg van haar loopbaan.

MOBILITEIT

De cel Mobiliteit van de dienst Duurzame Stad van Brulocalis zette zijn werkzaamheden in het kader van de projectoproep "duurzame mobiliteit" verder met analyses, adviezen en follow-up. De cel coördineerde ook begin juni de verschillende jury's. Door de COVID-crisis hebben Brussel Mobiliteit en Brulocalis ook nieuwe termijnen bepaald voor de indiening van projecten. Dit was meteen een succes aangezien 6 gemeenten een project hebben ingediend: Jette, Evere, Schaarbeek, Molenbeek, Anderlecht en Sint-Joost. Een compleet overzicht van alle goedgekeurde projecten krijgt u in de volgende Nieuwsbrief en in de Gids van de Mobiliteit en de Verkeersveiligheid.

Er zijn nog twee deadlines: 29 augustus en 7 september.

De projectoproep vindt u terug op:

www.brulocalis.brussels > Materies > Mobiliteit < projectoproep "duurzame mobiliteit"

www.brulocalis.brussels > een subsidie zoeken

Brulocalis nam ook deel aan verschillende virtuele vergaderingen van het Gewest. Zo nam Brulocalis op 29 mei bv. deel aan een bijeenkomst met het Gewest en de gemeenten. De Brusselse minister van Mobiliteit had die bijeengeroepen voor een bespreking over de parkeerordonnantie en de ordonnantie mobiliteit.

De mobiliteitscel participeerde aan het Bypadforum, over o.m. de fietsstallingen. Brulocalis en het Gewest plannen momenteel ook een ontmoeting tussen de minister en de gemeenten voor een stand van zaken van Stad 30. Een nieuwe bijeenkomst blijkt nodig gezien de vele vragen van de gemeenten. Er moet nog heel wat gebeuren om die transitie naar Stad 30 vlot te laten verlopen (o.a.: plaatsbepaling van de borden, wijziging van regelgeving, oplossingen voor bepaalde

locaties zoals voor de schoolomgeving en de volledige gewestgrens ...). Meer info volgt.

De Raadgevende Commissie voor het Wegverkeer (RCWW) heeft haar werkzaamheden hervat: analyse van de aanvullende regelgeving, voorbereiding van de herziening van de Code van de wegbeheerder (ter herinnering, u vindt een gecoördineerde versie van de huidige Code op de website van Brulocalis www.brulocalis.brussels > Publicaties > Gecoördineerde wetgeving), het opstellen van brieven voor het kabinet van de minister over de maatregelen op de E40.

Brulocalis heeft tijdens de coronacrisis heel wat ervaring opgedaan over tijdelijke mobiliteitsmaatregelen. Dat is in Vlaanderen niet onopgemerkt gebleven. De VSV heeft in mei onze specialist uitgenodigd om zijn ervaringen te delen tijdens twee webinars.

Last but not least treden de voorbereidingen voor de volgende Autoloze zondag (20/9) een nieuwe fase in: de organisatie en opvolging van de werkgroepen Politie (14/5) en Afwijkingen (15/5), het opstellen van modellen van verordeningen voor de invoering van gemeentelijke administratieve sancties in gemeenten die dat willen en opvolging van de begeleidingscommissies met het kabinet, Brussel Mobiliteit en het communicatiebureau.

Daarnaast bleef de cel Mobiliteit ook informeren -de cel heeft twee newsletters over de verkeerswetgeving verspreid, één op 4 mei en één 2 juni-, adviseren en lobbyen. Hij bracht technisch advies uit over meerdere nieuwe inrichtingen (de kleine ring, Jourdan, Wet, Sint-Denijsplein, Sylvain Dupuis, Vaartdijk, Wayez) en stuurde een brief naar Nathalie Muylle, federaal minister belast met Gelijke Kansen en Personen met een beperking, over de moeilijkheden van de parkeercontrole voor de houders van een parkeerkaart voor personen met een handicap.

DUURZAME ONTWIKKELING

Op 19 mei organiseerde Brulocalis, in samenwerking met het kabinet van minister Alain Maron, een bijeenkomst tussen de schepenen van Openbare Netheid en de minister belast met Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve Democratie. Op de agenda van deze videoconferentie stond een presentatie van **het co-creatieproces van de eerste Gewestelijke strategie van openbare netheid**. Een 15-tal gemeenten waren op deze bespreking met de minister en zijn kabinet vertegenwoordigd.

Op 26 mei is de nieuwe projectoproep voor duurzame ontwikkeling voor gemeenten en OCMW's gelanceerd. De steun aan de lokale overheden heeft twee luiken. Het luik **Klimaatactieprogramma (KAP)** verleent financiële steun aan gemeenten die een lokale klimaatactiestrategie (een klimaatplan) willen ontwikkelen. Een **thematisch luik, met Good Food, Stedelijke natuur (Stad-Natuur) en Zero Afval**, ondersteunt de gemeenten en OCMW's financieel voor de uitvoering van projecten. Het startwebinar van deze oproep vond plaats op 26 mei in aanwezigheid van minister Alain Maron en bracht vertegenwoordigers van bijna alle Brusselse gemeenten samen ... een teken dat de Brusselse lokale besturen het klimaatthema belangrijk vinden. Verschillende videoconferenties waarop de algemene voorwaarden en modaliteiten van de verschillende oproepen werden toegelicht, werden gehouden op 28 mei (Klimaat), 29 mei (Zero Afval), 2 juni (Good Food) en 4 juni (Stad/Natuur). De deadline voor het indienen van projecten is 28 augustus. Gedurende de hele oproep staat de Dienst Duurzame Stad van Brulocalis tot uw dienst. De dienst geeft advies, volgt uw dossier op en helpt bij het opstellen van uw kandidatuur. De jury selecteert de weerhouden projecten begin september. De aanvragen, financiële voorwaarden en de modaliteiten van de twee luiken van de oproep zijn beschikbaar op de website van Leefmilieu Brussel.

> Zie ook

In dit nummer gaan we dieper in op deze projectoproep.

EUROPA EN INTERNATIONAAL

Opleiding over het Europees Life-programma op 11 en 12 juni

In april 2020 heeft de Europese Commissie nieuwe regels ingevoerd in het kader van het "Life"-programma voor milieu en klimaat. Deze nieuwe regels maken de financiering van lokale initiatieven mogelijk en moedigen KMO's aan deel te nemen.

Op 11 en 12 juni organiseerde de Europese cel in Brulocalis een afstandsopleiding over het programma. Deze opleiding trok niet alleen gemeentelijke spelers aan, maar ook gewestelijke administraties en ION. Dankzij deze mix konden de deelnemers met elkaar spreken over projecten in waterbeheer en stedelijke vegetatie van algemeen belang.

Theorie en praktijk wisselden elkaar af. Via een aantal gerichte oefeningen tijdens de oefensessies kreeg het publiek de methode onder de knie hoe een project te ontwikkelen en de Life-kandidatuur te formaliseren.

De Life-projectoproepen kan u terugvinden op www.brulocalis.brussels > een subsidie zoeken

Vergadering van de delegatiesecretarissen van het Congres van Lokale en Regionale Overheden

Op 9 juni hebben op uitnodiging van de heer Andrea Kiefer, secretaris-generaal van het Congres, de nationale delegatiesecretarissen, van Frankrijk tot Finland, over Georgië, Duitsland en Tsjechië, deelgenomen aan de tweede virtuele vergadering sinds het begin van de coronacrisis.

- Congress Hub – Covid-19: <http://www.coe.int/covid-congress-hub>
- Mandaat van het Congres verlengd tot de 40^e zitting, gepland in maart 2021

- 26-29 oktober 2020: 39e zitting van het Congres (fysieke bijeenkomst nog te bevestigen)
- 21 en 22 september 2020: vergadering van de drie commissies (Governance, Current Affairs en Monitoring)

Daarnaast hebben de leden van het Bureau van het Congres op 9 juni een bijeenkomst (videoconferentie) gehouden om **de uitdagingen en de respons in de lidstaten en de rol van de lokale en regionale overheid in het licht van de COVID-19-crisis** te bespreken. Meer info op de [website van het Congres](#).

Het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) viert zijn 70^e verjaardag

De mensenrechten staan op de agenda van de volgende vergadering van de Monitoringscommissie van het Congres. Die behandelt op 21 september deel 2 van het Handboek Mensenrechten voor de lokale en regionale verkozenen. De steden en de regio's hebben in het licht van de COVID-19-crisis ook heel wat goede praktijken ontwikkeld: het Congres heeft zijn leden gevraagd om relevante praktijkvoorbeelden op te sturen. **Brulocalis maakte deze oproep aan de 19 Brusselse gemeenten en OCMW's over. Brulocalis verzamelde 5 voorstellen en stuurde die door naar het Congres.**

> Meer info

<https://www.coe.int/en/web/congress> > In the field > Human rights > 70th anniversary of the European Convention on Human Rights

Het Europees Handvest lokale autonomie viert in oktober zijn 35-jarig bestaan. Het Congres speelt een belangrijke rol bij de tenuitvoerlegging van dit handvest - het eerste bindend rechtsmiddel door de lidstaten aangenomen in 1985. Het Handvest is de referentie geworden voor de bescherming van de rechten van lokale en regionale overheden.

Laatste nieuws over IncluCities

Twee Brusselse gemeenten worden mentorstad!

De Stad Brussel, die in het centrum ligt van grote migratiestromen, **is mentorstad geworden, meer bepaald dankzij zijn BAPA-project**, een (Franstalig) onthaal-bureau voor nieuwkomers. Dat bureau is in 2015 opgericht om vluchtelingen en nieuwkomers een inburgeringstraject te geven (met informatie, ondersteuning, participatie, opleiding). De Stad Brussel begeleidt de Franse leerstad Saint-Jean-de-Ruelle in de regio Saint-Val de Loire.

In mei is **Schaarbeek** mentorstad geworden van de Letse stad Jelgava. Schaarbeek vervangt de oorspronkelijke Zweedse partner die zijn deelname aan het project omwille van de coronacrisis tot het einde van het jaar heeft moeten opschorten. Schaarbeek heeft veel ervaring in het onthaal en de integratie van migranten. Ook Schaarbeek heeft een **BAPA**.

> Meer info

In dit nummer gaan we dieper in op IncluCities

Kickoff meeting IncluCities - 17 juni

Op 17 juni kwamen alle deelnemende partners en steden voor het eerst bijeen om de jumelage te bekrachtigen, in samenwerking met **Migration Work** het mentoring- en benchmarkingsproces op te starten en om de verschillende organisatorische en strategische aspecten van het project te bespreken.

De volgende stappen

- Behoeftanalyse en benchmarking via virtuele vergaderingen
- De startmeeting met de betrokken overheden, politieke autoriteiten en bijbehorende netwerken is verplaatst naar een latere datum (najaar 2020 of begin 2021)
- De eerste veldbezoeken vinden plaats in januari en februari 2021.

- Tijdens de zomer bekrachtigen de deelnemende steden en Brulocalis hun samenwerkingsovereenkomst.

Brulocalis nam op 11 juni deel aan een bijeenkomst van lokale en regionale verkozenen voor een bespreking over het nieuwe normaal na de coronacrisis. Bij de start heeft **Stefano Bonaccini**, voorzitter van de REGR en voorzitter van de regio Emilia-Romagna, gezegd: *“Wij stonden in de eerste lijn van Covid-19. We stonden het dichtst bij de bevolking. Onze ambtenaren verzekerden de essentiële dienstverlening, wat nog maar eens aantoont hoezeer een continue, goed georganiseerde en correct gefinancierde dienstverlening noodzakelijk blijft”*. Meer dan 80 deelnemers uit 30 landen hebben met elkaar hun ervaringen kunnen delen over hoe zij bij hen de coronacrisis hebben aangepakt en hebben besprekingen kunnen voeren over de positionering van de REGR op dit vlak.

> Meer info

[Local leaders pave the way for the post-COVID “new normal”](#) op www.ccre.org > News > In-depth news > Virtual gathering [12.6.2020]

Ontwikkelingssamenwerking

De cel Internationale samenwerking heeft tijdens deze periode niet stilgezeten. Hij heeft niet alleen het financieel verslag afgerond en daarbij de duizend bewijsstukken van de 19 Belgische partners waarvoor Brulocalis verantwoordelijk is, bekeken, de cel heeft ook contacten met Congolese, Marokkaanse en Senegalese partners onderhouden. Er vonden trouwens meerdere bilaterale afstandsbesprekingen en platformvergaderingen plaats: op 19 juni een platformvergadering over Marokko en op 4 juni een platformvergadering over de Democratische Republiek Congo. Hier werden de specifieke corona-actieplannen besproken. De Afrikaanse partners hebben elkaar ook meerdere keren van op afstand gezien, bij gebrek aan fysieke bijeenkomsten. Ze hebben hun ervaringen en hoe zij de crisis hebben beleefd, met elkaar kunnen delen. De cel Internationale samenwerking nam ook deel aan de vergadering van het gemeenschappelijk structureel kader DRC, een overlegorgaan voor alle Belgische partners die actief zijn in het land.

> Zie ook

Lees in dit nummer ons artikel over de actie van Congolese en Marokkaanse gemeenten in het kader van het

programma voor gemeentelijke internationale samenwerking.

Lokale democratie

Op naar de EWLD 2020... en naar die van de jaren daarna!

Het team van de dienst Duurzame Stad en dat van de studiedienst zijn gestart met de planning voor de Europese Week van de Lokale Democratie. Die vindt elk jaar in oktober plaats. In het licht van de gezondheids crisis als gevolg van de wereldwijde Covid-pandemie en het daaropvolgende herstel, lijkt het ons belangrijker dan ooit om de good practices te delen die op het vlak van lokale democratie, goed bestuur en participatie het licht zien in België en, ruimer, in Europa.

In juni stuurde Brulocalis naar de 19 Brusselse gemeenten een vragenlijst. Met het oog op de EWLD 2020 en de toekomstige edities wilden we via die bevraging de meningen en ervaringen van de gemeenten kennen. Na meer dan 10 jaar is het soms misschien nodig om een stap terug te zetten om jezelf opnieuw heruit te vinden en een nieuw concept te zoeken. Een eerste vergadering van de werkgroep met alle gemeenten die willen meedenken, vindt plaats begin juli.

> Voor meer info over de EWLD:

Zie de officiële website van de EWLD: <http://www.congress-eldw.eu/en/>

Of op de website van Brulocalis: www.brulocalis.brussels > materies > lokale democratie > Europese week van de lokale democratie

> Léa Champagne, projectmanager IncluCities, Adviseur dienst Duurzame Stad, delegatiesecretaris Congres van lokale en regionale overheden van de Raad van Europa

OPKOMEN VOOR DE LOKALE BESTUREN IN HET POST-CORONATIJDPERK

Wereldwijd stonden de lokale en regionale overheden in de eerste lijn bij de aanpak van de coronacrisis. De steden hebben de lockdown- en exitstrategieën uitgevoerd. Dankzij hen kwam men tot tastbare resultaten (in verschillende mate en op verschillende niveaus) en werd aan de meest dringende behoeften beantwoord. Het personeel van de openbare sector is naast het personeel in de gezondheidszorg, het onderwijspersoneel en het personeel in de zorgsector essentiële openbare diensten blijven verlenen. Wat aantoont hoezeer een continue, goed georganiseerde en correct gefinancierde dienstverlening noodzakelijk blijft, zeker in een noodsituatie. Aan de andere kant zijn de lokale overheden door de daling van de economische productie één van de meest getroffen actoren. Ze zullen ook in de eerste lijn staan van het economisch, sociaal en milieuherstel. Een terugblik op de erkenning en het belang van lokale overheden bij het beheer van deze ongeziene gezondheids crisis.

STEDEN IN DE EERSTE LIJN VAN HET CRISISBEHEER

Op 11 juni jl. heeft **Stefano Bonaccini**, voorzitter van de REGR (de Raad van Europese Gemeenten en Regio's)¹ en voorzitter van de regio Emilia-Romagna, op een virtuele bijeenkomst met 80 deelnemers, onder wie mandatarissen en vertegenwoordigers van verenigingen van lokale en regionale overheden uit 30 landen, gezegd: *"Wij stonden in de eerste lijn van Covid-19. We stonden het dichtst bij de bevolking"*. Of de sociaal-economische en duurzame herstelmaatregelen in de toekomst een succes zijn hangt volgens hem af *"van ons aanpassingsvermogen en vermogen tot innoveren, maar ook van ons vermogen een stevig partnerschap af te sluiten met alle bestuursniveaus"*.

"Dit is een cruciaal moment voor de democratie, ook voor de lokale democratie", zegt Executive Director European Affairs Angelika Poth Mögele. Zij coördineerde overigens ook de "Covid-19 task force" van de REGR. Die taskforce is opgericht om de gevolgen van de gezondheids crisis voor de lokale en regionale overheden te meten, te documenteren en te analyseren, teneinde aan de Europese instellingen aanbevelingen te kunnen doen². Uit de resultaten van een enquête onder de verenigingen in mei jl. blijkt dat financiële steun van nationale en Europese overheden van essentieel belang zal zijn voor de steden en de regio's om in de toekomst essentiële diensten te kunnen blijven verlenen en om de daling van hun belastingontvangsten en inkomsten ten gevolge van de op- en neergaande beweging van de economie en de politieke beslissingen te kunnen opvangen³.

¹ Als pan-Europese koepelorganisatie steunt de REGR de inspanningen van zijn leden om best practices uit te wisselen. De REGR verdedigt gemeenschappelijke standpunten bij de Europese instellingen en internationale organen waar de raad vertegenwoordigd is, zoals bij de EU, de OESO, de Raad van Europa en, via de UCLG, bij de VN.

² Covid-19: Info en bronnen > <https://ccre.org/en/activites/view/42>

³ Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). 2020. "The territorial impact of COVID-19: managing the crisis across levels of government", OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), www.oecd.org > coronavirus (COVID-19) > Policy responses > The territorial impact of COVID-19: Managing the crisis across levels of government, geraadpleegd op 2 Juni 2020.

SAMENWERKING TUSSEN DE VERSCHILLENDE NIVEAUS: EEN UITDAGING VAN FORMAAT VOOR HET HERSTEL

In sommige staten bestaat de neiging om de bevoegdheden te hercentraliseren, en in sommige gevallen om gewestelijke en lokale bevoegdheden over te nemen. Maar Angelika Poth Mögele ziet ook een tegenovergestelde trend, naar meer decentralisatie, om beter te monitoren wat er op territoriaal niveau gebeurt en daarop effectiever te kunnen reageren. *"Door de situatie op een niveau dichtbij de mensen te monitoren, op het niveau van de stad of de regio bv., is het mogelijk om op een meer gecoördineerde manier en dichtbij de mensen in te spelen op de lokale behoeften. Tijdens de crisis was de vraag of men de behoeften en verwachtingen van de lokale bevolking kent, steeds aanwezig. Ik denk dat de politieke systemen zullen veranderen. Het feit dat de burgers de behoefte hebben zich te kunnen uitdrukken over de politieke beslissingen toont aan waarom een sterke lokale democratie nodig is"*, zegt mevrouw Poth Mögele.

De situatie vroeg om een "reactieve" respons. Tijdens de herstelfase lijkt met het oog op operationele monitoring op territoriale schaal een nauwe samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus de in te slane weg te zijn. Een recente studie van de OESO over de territoriale impact van de crisis van het coronavirus⁴ toont de effectiviteit aan van zowel verticale als horizontale coördinatiemechanismen. Coördinatie is belangrijker dan ooit, maar is in verschillende staten nog steeds vrij moeilijk te realiseren⁵.

De verantwoordelijkheid van de centrale overheid niet ontkennen, is cruciaal voor de REGR. De netwerken van vertegenwoordigers van

⁴ Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). 2020. "The territorial impact of COVID-19: managing the crisis across levels of government", OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), www.oecd.org > coronavirus (COVID-19) > Policy responses > The territorial impact of COVID-19: Managing the crisis across levels of government, geraadpleegd op 2 Juni 2020.

This note is developed by the OECD Centre for Entrepreneurship, SMEs, Regions and Cities (CFE) in collaboration with the OECD Working Party for Urban Policy and the OECD Champion Mayors Initiative for Inclusive Growth.

⁵ Ibid.

lokale en regionale overheden pleiten er unaniem voor dat Europese instellingen en nationale overheden⁶ **gemeenten, gewesten en hun representatieve verenigingen nauw betrekken bij de uitvoering van herstellfondsen en -plannen**. Met name om te voorkomen dat nieuwe verantwoordelijkheden en aanvullende taken naar het subnationaal niveau zouden worden overgeheveld. Mocht dit het geval zijn, moeten subnationale regeringen hiervoor vergoed worden.

DE FINANCIËLE MIDDELEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE VOOR HET HERSTEL

Het Europees **cohesiebeleid** is één van de eerste zaken waarvan de Europese Commissie op het hoogtepunt van de gezondheids crisis in Europa gebruik heeft gemaakt om de crisis aan te pakken. Met het **Corona Response Investment Initiative** (CRII en later CRII Plus) toont de Commissie aan dat het cohesiebeleid flexibel genoeg is om nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden. Het is duidelijk dat Europa een territoriaal beleid nodig heeft om een crisis aan te pakken waarvan de gevolgen territoriaal ongelijk zijn. De Europees post-Covid-19-fondsen zijn met het herstelplan (of "recovery plan"), "**Herstel en voorbereiding voor de volgende generatie**", ambitieus (zie tabel)⁷. De lidstaten geven meerdere fondsen een aantal financiële injecties, met het risico dat het ontwikkelingsproces wordt bemoeilijkt. Een gebrek aan afstemming tussen de middelen kan bijvoorbeeld ernstige gevolgen hebben voor de lokale overheden.

"De EU-begroting als drijvende kracht achter het herstelplan voor Europa
#EUBudget #EUSolidarity #StrongerTogether"

SURE/ESM-crisisondersteuning bij een pandemie en EIBgarantiefonds voor werknemers en ondernemingen	540 miljard euro
Next Generation EU	Tijdelijke versterking 750 miljard euro
Meerjarig financieel kader	1, 1 biljoen euro

Bron: Europese Commissie, 2020,
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020.2136_nl_03.pdf

Maroš Šefčovič, vice-Commissievoorzitter belast met interinstitutionele betrekkingen en prognoses, zei wat hem betreft **het herstelprogramma te richten op een beleidstraject waarbij de keuze gemaakt wordt voor een veerkrachtig, duurzaam en billijk herstel in de Europese Unie**. Waarom veerkrachtig? Om onze milieusystemen en technische en sociale systemen sterker te maken.

HET HERSTEL: WELKE ROL VOOR DE LOKALE OVERHEDEN?

De respons op de Covid-19-pandemie heeft duidelijk gemaakt dat **de lokale overheden een cruciale rol spelen bij de uitvoering van en het toezicht op de crisis- en herstelmaatregelen**. Het Europese herstelplan moet in het bijzonder gericht zijn op de gemeenten en de gewesten. Met een verschillende intensiteit naargelang de regio, zijn hun inkomsten immers gedaald en hun uitgaven gestegen.

6 Deze omvatten de REGR, de UCLG (United Cities and Local Governments), de Raad van Europa en zijn Congres van Lokale en Regionale Overheden.

7 Zie de "Fact Sheet" over het herstelplan van de Europese Commissie:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020.2136_nl_03.pdf

De keuzes van de regeringen om hun economieën weer op gang te krijgen, en met name de zoektocht naar bijkomende winsten op lange termijn op sociaal en economisch vlak en op het vlak van leefmilieu, zullen bijzonder belangrijk zijn voor een duurzaam herstel. Lokaal kan men duurzaamheid in de ruimste zin van het woord overwegen, maar dat vraagt tijd en overleg: het koolstofvrij maken van de economie, het versterken van de veerkracht en het aanpassingsvermogen of nog de impact op het fysiek, natuurlijk en menselijk kapitaal. De Wereldbank heeft een "sustainability checklist"⁸ ontwikkeld voor beleidsmakers om hen te helpen herstelmaatregelen te evalueren of te prioriteren.

We mogen echter niet vergeten dat de meeste middelen afkomstig zullen zijn van de nationale staten. Het coronavirus legt in zekere zin sterktes en zwaktes bloot en versnelt reeds bestaande trends wat betreft de middelen van de Europese lidstaten. "*Voordeel halen uit de praktische en innovatieve experimenten, ideeën en good practices beter brouwen en beter in omloop brengen*" zijn volgens Angelika Poth Møgele de sleutels tot het succes voor het post-coronatijdperk. De REGR zal ervoor zorgen dat lokale en regionale overheden worden geraadpleegd en zal binnenkort belangrijke boodschappen en oproepen tot actie lanceren.

BRONNEN

Om de werkzaamheden van de REGR met betrekking tot de Covid-19-crisis te volgen: <https://ccre.org/>

De Europese Commissie lanceert via The Joint Research Centre Survey on COVID-19 (JRC) een enquête om hoe burgers de hele COVID-19-crisis hebben beleefd, beter te begrijpen en zo effectieve strategieën te kunnen ontwikkelen die de gevolgen van de crisis voor de bevolking en de Europese economieën beperken: <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/jrcsurvey/> (beschikbaar in meerdere talen)

Interview van commissaris Ferreira in EurActiv over het Europese herstelplan

EUROCITIES - Live Updates COVID-19:
<https://covidnews.eurocities.eu/>

URBACT:
<https://urbact.eu/>
healthy-cities-embedding-health-urban-planning-policies
<https://urbact.eu/covid-19-springboard-more-food-solidarity>

De United Cities and Local Governments (UCLG) decalogue for the COVID-19 aftermath: <https://www.uclg.org/en/node/31076>

Cities for global health: <https://www.citiesforglobalhealth.org/>

METROPOLIS "COVID-19 monitors of relevance to urban and regional governance" :
<https://www.metropolis.org/sites/default/files/2020-06/EGI-Analytics-Note-01.pdf>

CS40 – Cities climate leadership group: <https://www.c40.org/>

8 Wereldbank, 14 april 2020: [Sustainability Checklist for Assessing Economic Recovery Interventions](#).

OM MOGELIJKE FINANCIERINGSBRONNEN BETER TE KUNNEN OPSPOREN, BIEDT BRULOCALIS EXCLUSIEVE TOEGANG TOT HAAR GEGEVENS BANK SUBSIDIES.

Brulocalis heeft een exclusieve **webpagina Subsidies** ontwikkeld die een unieke toegangspoort biedt naar een coherent geheel van informatie, beheer en planning in verband met subsidies. Op die manier vindt u alle relevante informatie voor een betere toegang tot en een beter beheer van uw subsidies.

De webpagina kan worden geraadpleegd via onze website <http://www.brulocalis.brussels/nl/subsidies> en bevat de volgende belangrijke rubrieken, die beslist een kijkje waard zijn:

► [Databank subsidies \(DBS\)](#).

De gegevensbank Subsidies geeft systematisch een overzicht van de subsidies die beschikbaar zijn voor gemeenten, OCMW's en andere lokale instanties.

> Momenteel zijn er subsidies te vinden die toegekend worden door:

- het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de Vlaamse, Franse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie;
- de Vlaamse en de Franse Gemeenschap;
- de federale overheid;
- de Europese Unie;
- verschillende fondsen, stichtingen, ...

> Alle subsidies worden voorgesteld in fiches die telkens dezelfde structuur volgen:

- Informatie** ►
 - Voorwerp;
 - Toekenningsvoorwaarden;
 - Bedrag en betaling;
 - Procedure;
- Analyse** ►
 - Wettelijke en reglementaire bronnen;
- Preciseringsen** ►
 - Praktische inlichtingen.

► [Voor een beter overzicht: synoptische tabellen subsidies.](#)

Voor bepaalde complexe materies maken wij overzichtstabellen van de mogelijke financieringsbronnen, met links naar de fiches in kwestie.

► [Om belangrijke datums in uw agenda aan te kruisen: een kalender projectoproepen.](#)

Een overzicht van de projectoproepen die verschillende instanties lanceren, gerangschikt op basis van de afsluitingsdata en gelinkt aan de fiches in de gegevensbank.

► [Om geen informatie te missen: een lijst met informatiesessies.](#)

Een overzicht van de informatiesessies die verschillende instanties organiseren, gelinkt aan hun respectievelijke website voor meer informatie.

► [De 6e staatshervorming onder de loep.](#)

Fiches met een stand van zaken van de (bijna) afgeronde overheveling van subsidies van de federale overheid naar de gemeenschappen en gewesten.

► [Toolbox subsidies ten dienste van de gemeenten.](#)

Op verzoek van en in samenwerking met de Werkgroep Subsidies (WGS) werd de 'toolbox subsidies' ontwikkeld door de gemeenten die lid zijn van de groep, online gezet op de Brulocalis-website om de resultaten ter beschikking te stellen van alle gemeenten (vademecum, tools voor informatie, beheer en evaluatie, ...).

► [Maatregelen COVID-19](#)

De COVID-19-epidemie heeft een belangrijke impact op de subsidies. In deze tabel nemen wij de verschillende maatregelen op die door de verschillende subsidiërende instanties beslist werden.

Abonneer u [hier](#) op onze verschillende RSS-stromen, in functie van de materies die u interesseren, en/of de volgende publicaties: [Newsletter](#), [Nieuwsbrief](#).